Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Romanos

Sí² hi³ ca³zen³ Po¹ ñí¹con² tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Roma

1 Jná¹³ Po¹ cuá¹jmu² ná¹ sí² lá², tsá² lɨ́n³ jná¹³ *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Jesucristo. Dió³² ca³hiáu³² jná¹³ hi³ lɨ́n¹³ ná¹ jan² *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ tsú², hi³ cuá¹chan¹ jná¹³ hi³ ngáɨ¹ ná¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ca³tɨ²¹ he³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ liáun³ tsáu²;

2 la³ cun³ lɨ́³ jáun² jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² ca³la³ cun³ jmɨ́¹tin² lɨ́n³² cun³quionh³ hla¹ tsá² jmɨ́¹ ná¹lɨ́n³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³², jáɨ¹³ hi³ má²rá¹lɨ́³ jáun² ñí¹ Sí² yeh³ yáh³.

3 Jáɨ¹³ jáun² ca³tɨn¹ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², Tsá² lɨ́n³ Jon² Dió³². Tsá² hí³ lɨ́n³ jan² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ ca³tɨ²¹ hi³ ca³lɨ³zian² tsú² jáun² ñí¹ hué²¹ lá².

4 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³jenh¹³ tsú² jáun² ja¹ hla¹ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹ má¹ná¹, ca³lɨ³ lin¹ bíh¹ hi³ lɨ́n³ tsú² Tsá² cú² juenh² Jon² Dió³².

5 Tsá² hí³ bíh¹ ca³ja³ mií³ tsɨ́³ ñí¹con² jnoh¹, jɨ³ hi³ ca³cué³ tsú² siáh³ jáɨ¹³ hi³ ná¹láɨ³ jnoh¹ tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³², hi³ jáun² tá¹ cáun² hngá¹máh³ lɨ́¹³ lɨ³ quien² Jesús cun³ñí¹ hi³ zian² tsá² chá³² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² tsú², tsá² taunh¹³ tsú² ta²¹.

6 Ja^{3}bí^{1} hnoh^{2} siáh^{3} tiáunh^{1} ja^{1} quioh^{21} tsá^{2} hí^{3},
tsá^{2} má^{2}ca^{3}te^{3} hí^{3} Dió^{32} hi^{3} lɨ́n^{13} tsá^{2} joh^{1} Jesús Tsá^{2}
lɨ́n^{3} Cristo.
7 Hi^{3} jáun^{2} cuá^{1}jmu^{2} jná^{13} sí^{2} lá^{2} ca^{3}tɨn^{1} hnoh^{2},
tsá^{2} tionh^{2} náh^{2} já^{1} juú^{2} Roma nɨ́^{2}, tsá^{2} hniau^{3} náh^{2}
Dió^{32}. Hí^{3} bíh^{1} Tsá^{2} ca^{3}te^{3} hnoh^{2} hi^{3} lɨ́n^{13} náh^{2} tsá^{2}
joh^{1} tsú^{2}. Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, cuɨ́^{1} má^{1}hé^{1} má^{1}mieh^{2} náh^{2}
Dió^{32} Jméi^{2} dí^{2} jɨ^{3} Jesucristo Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} hi^{3} lɨ́^{13}
zian^{2} náh^{2} cáun^{2} hi^{3} re^{2} hi^{3} tɨn^{2}.

Po^{1} hnió^{3} tsó^{32} já^{1} juú^{2} Roma

8 La^{3}ñí^{1} la^{3}ján^{3} cue^{2} jná^{13} tiá^{1}hmah^{1} Dió^{32} ca^{3}tɨn^{1}
jɨ^{3}lɨn^{2} hnoh^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jesús Tsá^{2} lɨ́n^{3}
Cristo, quí^{1} tá^{1} cáun^{2} hngá^{1}máh^{3} bíh^{1} má^{2}ná^{1}cha^{32}
tsáu^{2} hi^{3} hnoh^{2} jlánh^{1} re^{2} nio^{2} cáun^{2} honh^{2} náh^{2}
ñí^{1}con^{2} Dió^{32}.
9 Dió^{32} hí^{3} bíh^{1} lɨ́n^{3} Tsá^{2} nau^{32} jáɨ^{13} hi^{3} tson^{2} bíh^{1}
lienh^{1} jná^{13} tsú^{2} jmáɨ^{1} ca^{3}la^{3} jɨ́^{32} ca^{3}tɨn^{1} hnoh^{2}, quí^{1}
qui^{3} cónh^{3} la^{3}jonh^{3} jmɨ́^{1} tsɨn^{32} bíh^{1} jná^{13} má^{2}ti^{21}
ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, hi^{3} hléh^{23} jná^{13} jú^{1} chú^{32} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1}
Jon^{2} tsú^{2}.
10 Hi^{3} hiú^{2} mɨ́^{23} jná^{13} siáh^{3} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} nɨ́^{1}juáh^{3}
zia^{32} ha^{3} lánh^{3} rón^{32} lɨ^{13} ñe^{1} jná^{13} hi^{3} ñí^{1}jɨe^{1} ná^{1}
hnoh^{2}, nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} hnió^{3} Dió^{32}.
11 Quí^{1} jlánh^{1} hniá^{1} jná^{13} hi^{3} ñí^{1}jɨe^{1} ná^{1} hnoh^{2}
hi^{3} ñí^{1}ma^{3}hau^{1} ná^{1} hnoh^{2} lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2} hi^{3} hniáuh^{32}
ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} zian^{2} náh^{2} quiúnh^{1} Dió^{32}, jáun^{2} tɨ^{3} lɨ^{3}mí^{1}
tiá^{3} niau^{21} honh^{2} náh^{2};
12 ho^{3} hi^{3} cue^{13} dí^{2} pí^{3} tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2} yáh^{3}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} táunh^{23} dí^{2} ta^{21} cá^{2}re^{2}.
13 Hnoh^{2} reh^{2}, hnó^{32} jná^{13} hi^{3} lɨ^{3} ñíh^{13} hnoh^{2}
hi^{3} hliáun^{3} jéin^{32} má^{2}ca^{3}lɨ^{3}hnó^{32} jná^{13} hi^{3} ñí^{1}jɨe^{1}

ná¹ hnoh², tɨ³la³ la³ tɨ³ ta³né³² tiá² má²ca³lɨ³ yáh³. Má²ca³lɨ³hnó³² lɨ́n³² bíh¹ jná¹³ hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh², hi³ jáun² lɨ́¹³ zian² siáh³ tsá² tanh² ta²¹ Dió³² já¹ juú² nɨ́² quián¹³ hnoh², la³jmɨ́¹ má²ca³lɨ³zian² ja¹ *tsá²cá²jo²¹ ñí¹ hliáun³ ñí¹ siáh³ siáh³.

14 Jná¹³ ca³tɨn¹ hléh¹³ ñí¹con² ca³la³ jɨ³lɨn² tsáu² cuɨ́¹ hin² mi³ tsánh², uá¹ hi³ tsá² tɨn² hléh³² jú¹jma² *griego la³ qui³ táɨ² dí², ho³lá²dá² tsá² hleh³² jú¹jma² siáh³, uá¹ hi³ tsá² má²ca³hia³ ca³táunh³ lɨ́n³² ho³lá²dá² tsá² tiá² hi³ ñi³².

15 Hi³ jáun² jlánh¹ dí¹quian¹ jná¹³ hi³ hléh¹³ ná¹ jú¹ chú³² ñí¹con² hnoh², tsá² zian² náh² já¹ juú² Roma nɨ́².

Pí³ hi³ quian³² jú¹ chú³²

16 Tiá² lɨ́²heh¹ yáh³ jná¹³ ca³tɨ²¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², quí¹ jáɨ¹³ jáun² quian³² pí³ quioh²¹ Dió³² hi³ lɨ́¹³ liáun³ ca³la³ jɨ́n³² tsá² cha³² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Cristo, la³ñí¹ la³ján³ tsá² *judíos tín², hi³ ja³bí¹ tsá²cá²jo²¹ nɨ́² siáh³.

17 Jú¹ chú³² nɨ́² hɨe³² jú¹ tson² hi³ Dió³² he² dí² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí³ nɨ́¹juáh³ hi³ má²nio² cáun² tsɨ́³ dí², quí¹ jɨ́³²la³ hi³ taunh³² jáun² ta²¹ bíh¹ tsú² lɨ³ quien²; la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²: “Nɨ́¹juáh³ tsá² má²chun¹ ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² tsɨ́³, tsá² la³ hí³ bíh¹ lɨ́¹³ zian²”.

Tso³ quioh²¹ la³jɨ́n³² tsá²mɨ³cuóun²

18 Quí¹ má²jnia³² bíh¹ Dió³² hi³ hú¹tá¹ míh²³ lɨ́n³² tsɨ́³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmu² tsáu², jɨ³

la3jɨ́32 hi3 tiá2 tɨ32 tsɨ́3 dí2 hi3 jmu2 tsáu2 nɨ́2 siáh3, la3
cun3 tsá2 tiá2 jáɨ13 cue32 hi3 lɨ3 ñi32 tsáu2 jú1 tson2
cun3quionh3 hi3 hlah3 hi3 jmu2 tsú2 jáun2.
19 Quí1 ñi32 re2 lɨ́n32 bíh1 tsá2 hí3 hi3 he3 lɨ́13 lɨ3 ñi32
tsáu2 hi3 ca3tɨn1 Dió32, quí1 tɨ3la3 hnga2 yáh3 Dió32
má2ca3ma3jnia32 hi3 jáun2.
20 Quí1 la3 cun3 jmɨ́1 ca3jmú3 jáun2 Dió32 tá1
cáun2 hngá1máh3, má2lin1 bíh1 pí3 hi3 tiá2 jniá3
quioh21 tsú2 cun3quionh3 la3jɨ́32 hi3 ca3jmú3 tsú2
jáun2. Má2ca3lɨ3 lin1 bíh1 re2 lɨ́n32 hi3 hí3 bíh1 dí2
Dió32 Tsá2 cú2 juenh2 cun3 jmɨ́1hi3nio2. Cun3ñí1 hi3
jáun2 bíh1 tiá2 zia32 lánh3 rón32 lɨ́13 ma3zian32 tsú2;
21 quí1 uá1jinh1 cuóun32 tsú2 Dió32, cun3 jáun2 tiá2
má2ca3ma3quien2 bíh1 tsú2 Dió32 la3 cun3 jmɨ́1 ca3tɨ21,
sa3jun3 má2ca3cué3 bíh1 tsú2 tiá1hmah1 ñí1con2 Dió32.
Cha3 jmɨ́1 jmu3 tsú2 la3 jáun2, cá2 ñí1 lɨ́1 ná1cháunh23
tsɨ́3 jmáh3la3 hi3 tiá2 lin1 ñí1 jmu3 ta21 bíh1 tsú2, hi3
jáun2 cu3tsa32 má2cá2jlɨ32 bíh1 cú2jueh32 jmɨ́1 tsɨ́3 tsú2
quí1 cun3ñí1 hi3 tiá2 ñí1hnauh2 yáh3 tsú2 jú1 tson2.
22 Uá1jinh1 juáh3 tsú2 hi3 quia3lín3 jmɨ́1 tsɨ́3, tɨ3la3
tsá2 cú1juón1 bíh1 má2ca3ta3ná1lɨ́n3 tsú2;
23 quí1 má2ca3za3 bíh1 tsú2 jáɨ13 ca3tɨ21 ha3 lánh3
rón32 má1quien13 dí2 Dió32, Tsá2 tiá2 jmáɨ1 tón21
hi3 jún3; jáun2 cu3tsa32 dió32 tsá2 láɨn1 tsá2 jniá3
la3jmɨ́1 jniá3 tsá2mɨ3cuóun2 tsá2 chau32 jmáɨ1 jún23
bíh1 cú2jueh32 má2má2quien2 tsú2, la3 má2quionh3 ja3
láɨn1 jáh3 tsɨ21 pí13, jáh3 hláɨnh1, jɨ3 jáh3 quiún3 cuá2
ta3 nɨ́2 siáh3.
24 Hi3 jáun2 bíh1 tɨ3 có32 má2ca3chau3 cú2jueh32
Dió32 quioh21 tsú2, hi3 jáun2 cuɨ́1 cha3jmu3

cha^{3}cháu^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} hlah^{3} hi^{3} hó^{32} hi^{3} dí^{1}quiaunh^{21} tsɨ́^{3}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}la^{3} uá^{1} tiá^{2} heh^{3} bíh^{1} tsú^{2} má^{2}ná^{1}jmu^{2} tso^{3} quionh^{3} tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2}.

25 Quí^{1}hliá^{2} jú^{1} tɨ́^{1}jáɨ^{2} bíh^{1} taunh^{32} tsú^{2} ta^{21} cha^{3} jmɨ́^{1} tónh^{21} tsú^{2} ta^{21} jú^{1} tson^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Dió^{32}, hi^{3} jáun^{2} dá^{2} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} jáun^{2} bíh^{1} Dió^{32} má^{2}ca^{3}ma^{3}quien^{2} tsú^{2} jɨ^{3} hi^{3} má^{2}ca^{3}ma^{3}tsu^{3} ma^{3}jónh^{32} tsú^{2} cha^{3} jmɨ́^{1} ma^{3}quien^{2} tsú^{2} hnga^{2} Dió^{32} Tsá^{2} ca^{3}jmú^{3} hí^{3} ca^{3}la^{3} jɨ^{3}lɨ^{32}, Tsá^{2} jmɨ́^{1} ca^{3}tɨn^{1} hí^{3} hi^{3} ma^{3}tsu^{3} ma^{3}jónh^{32} tsú^{2} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}. Tson^{2} bíh^{1} cu^{3}tí^{3}.

26 Hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} má^{2}ca^{3}chau^{3} Dió^{32} cú^{2}jueh^{32} tɨ^{3} có^{32}, hi^{3} jáun^{2} cuɨ́^{1} lɨ^{3} hniá^{1} tsú^{2} jmu^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} hlah^{3} ca^{3}la^{3} uá^{1} tiá^{2} heh^{3}; hi^{3} hí^{1} ca^{3}la^{3} tɨ^{3} tsá^{2}mɨ^{3} yáh^{3} lɨ́^{1} má^{2}ná^{1}jmú^{2} ná^{1}tsau^{32} má^{2}tún^{2} hmóu^{32}, cáun^{2} hi^{3} tiá^{2} jmɨ́^{1} ca^{3}tɨ^{21}.

27 Hi^{3} ja^{3}bí^{1} la^{3} jáun^{2} siáh^{3} tsá^{2}ñuh^{2}, tɨ^{3} có^{32} bíh^{1} má^{2}ca^{2}chá^{3} tsú^{2} hi^{3} cuóun^{1} quionh^{3} tsá^{2}mɨ^{3}, hi^{3} jáun^{2} má^{2}tún^{2} hmóu^{32} bíh^{1} tsú^{2} lɨ́^{1} má^{2}ná^{1}jmú^{2} ná^{1}tsau^{32}. Hi^{3} jáun^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ja^{1} má^{2}tún^{2} hmóu^{32} tsá^{2}ñuh^{2} bíh^{1} má^{2}ná^{1}jmu^{2} tso^{3} ca^{3}la^{3} uá^{1} tiá^{2} heh^{3}, cáun^{2} hi^{3} tiá^{2} jmɨ́^{1} ca^{3}tɨ^{21} jmu^{3} tsú^{2}, hi^{3} jáun^{2} má^{2}ná^{1}má^{2}tso^{2} tsú^{2} tsɨ́^{3} cun^{3}quionh^{3} ngú^{3} quioh^{21} hmóu^{32}.

28 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tiú^{2}uú^{2} zian^{2} tsú^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Dió^{32}, jáun^{2} Dió^{32} má^{2}ca^{3}chau^{3} tɨ^{3} có^{32}, hi^{3} jáun^{2} tí^{3} ta^{21} cu^{3}tsa^{32} cuɨ́^{1} cháunh^{13} cú^{2}jueh^{32} chí^{1} tsú^{2} hi^{3} tiá^{2} ca^{3}tɨ^{21}, hi^{3} jáun^{2} cu^{3}tsa^{32} cuɨ́^{1} jmu^{1} cú^{2}jueh^{32} hi^{3} tiá^{2} jmɨ́^{1} ca^{3}tɨ^{21} jmu^{3}.

29 Tsá^{2} la^{3} hí^{3} ná^{1}cónh^{21} hñu^{3} tsɨ́^{3} la^{3}jáh^{3} dú^{1} ñí^{1}

hi³ hláh³ hi³ hó³², tsá² jmu² juón¹, [tsá² cáun² jmu²
hi³ tiá² jmɨ́¹ ca³tɨ²¹ jmu³,] tsá² lɨ́¹ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³ hi³
hlá² hi³ nɨ́², hi³ hniá¹ siáh³ jmu³ hi³ hlah³. Tsá² la³
hí³ ná¹cónh²¹ tsɨ́³ hi³ uóu³² tsɨ́³, tsá² jngɨh² tsáu², tsá²
hnió³ hniéɨ², tsá² tɨ́¹ jáɨn², tsá² lɨ́¹ hiá² lɨ́¹ jlɨn²³ tsáu²,
tsá² ziú² hɨen² tsáu².
30 Tsá² la³ hí³ cauh³² jáɨ¹³, hi³ ca³la³ hi³ hon² bíh¹
tsú² Dió³², tsá² hí¹ jan² tiá² hin² hún¹ ta²¹, tsá² jmu²
quien² hmóu³², hi³ lɨ́¹ jmu² siáh³ tonh². Tsá² la³ hí³
cáun² lɨ́¹ hnauh² chí¹ hi³ ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ jmu³ hi³
hlah³, tsá² tiá² nieh³ ñí¹con² jméɨ² mí¹ziú¹³,
31 tsá² tiá² jáɨ¹³ ngɨ²³, tsá² tiá² má²tí³² jë¹. Tsá² la³
hí³ tiá² hin² hnio³, [tsá² tiá² jmu² juenh² tsɨ́³,] hi³
tiá² mií³ ja³² tsɨ́³ nɨ́² siáh³.
32 Hi³ uá¹jinh¹ re² lɨ́n³² bíh¹ lieih²¹ tsɨ́³ tsú² hi³
Dió³² má²ca³jmú³ héih³² hi³ tsá² jmu² hi³ la³ nɨ́²
ca³tɨn¹ jún³, tɨ³la³ cun³ jáun² ná¹jmu² bíh¹ tsú²
la³ má²jmu² jáun², hi³ ca³la³ hi³ tɨ³² lɨ́n³² tsɨ́³ tsú²
nɨ́¹juáh³ tsá² siánh³ siáh³ jmu² la³ jáun².

2

Dió³² rá²tsɨ³² héih³² la³ cun³ lɨ́³ jú¹ tson²

1 Jáun² né³, hnú² tsá² chú¹ ñih²¹ nú² tsá² siánh³,
ha³ tiá² lɨ́¹³ yáh³ hi³ lɨ́¹ má¹zian¹³ hnú² huen², cuɨ́¹
hin² mi³ tsánh² hnú². Quí¹ nɨ́¹ má¹ca³chú¹ ca³ñih²¹
nú² tsá² siánh³, la³ jáun² má²ra³tsɨn³² nú² siáh³
héih³² huen² bíh¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ jmuh³² hnú²
siáh³ cá²ren² la³jmɨ́¹ jmu² tsá² hí³.

2 Tɨ^{3}la^{3} né^{1} dí^{2} hi^{3} Dió^{32} rá^{2}tsɨ^{32} héih^{32} la^{3} cun^{3}
rón^{32} lɨ́^{3} jú^{1} tson^{2} bíh^{1}, nɨ́^{1}juáh^{3} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}ra^{3}tsɨn^{2}
tsú^{2} héih^{32} tsá^{2} jmu^{2} la^{3} nɨ́^{2}.

3 Hi^{3} jáun^{2} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}chú^{1} ca^{3}ñih^{21} hnú^{2} tsá^{2} jmu^{2}
la^{3} nɨ́^{2}, ¿hí^{1} lɨ́n^{23} hnú^{2} hi^{3} cáun^{2} lɨ́^{1} ngá^{13} hi^{3} tiá^{2}
tá^{1}tsɨn^{1} nú^{2} héih^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} nú^{2} nɨ́^{1}juáh^{3}
hnú^{2} bíh^{1} tsá^{2} jmuh^{32} siáh^{3} la^{3} jáun^{2}?

4 ¿Ho^{3} lɨ́n^{23} hnú^{2} hi^{3} tiá^{2} lin^{1} ñí^{1} jmu^{3} ta^{21} hi^{3} jmu^{2}
Dió^{32} juenh^{2} tsɨ́^{3}, hi^{3} jlánh^{1} ja^{32} lɨ́n^{32} mií^{3} tsɨ́^{3} tsú^{2}
siáh^{3}? ¿Tiá^{1} ca^{3}lɨ^{3} lin^{1} nú^{2} dúh^{1} hi^{3} ja^{32} mií^{3} tsɨ́^{3}
tsú^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} hnió^{3} tsú^{2} hi^{3} za^{13} jmɨ́^{1} honh^{2} hnú^{2}
bíh^{1}?

5 Hnú^{2} bíh^{1} jan^{2} tsá^{2} huáh^{2} chinh^{32}, cun^{3} tiá^{2}
má^{2}ca^{3}zah^{1} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} hnú^{2} jmɨ́^{1} honh^{2}. Hi^{3} jáun^{2}
cáun^{2} ta^{21} jmuh^{32} hnú^{2} hi^{3} tɨ^{3} lɨ^{3}mí^{1} míh^{3} tsɨ́^{3} Dió^{32}
ñí^{1}con^{2} nú^{2} nɨ́^{1} má^{1}cá^{2}chó^{32} jmáɨ^{1} hi^{3} lɨ^{3}jnia^{2} héih^{32},
jmáɨ^{1} hi^{3} ra^{3}tsɨ^{32} Dió^{32} héih^{32} la^{3} cun^{3} ca^{3}tɨ^{21} ñí^{1}con^{2}
ca^{3}la^{3} jɨ́n^{32} tsáu^{2}.

6 Quí^{1} hí^{3} bíh^{1} ma^{3}hmah^{1} ñí^{1}con^{2} ma^{3} quin^{32} ma^{3}
jan^{32} tsáu^{2} la^{3} cun^{3} rón^{32} lɨ́^{3} tá^{13} tsú^{2}.

7 Quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} cueh^{32} tsɨ́^{3} hi^{3} jmu^{2} jmáh^{3}la^{3}
hi^{3} chu^{21} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} hnió^{3} hau^{3} cáun^{2} jáɨ^{13} quien^{2}
hi^{3} cué^{32} Dió^{32}, jɨ^{3} hi^{3} hnió^{3} tá^{1} zanh^{1} re^{2} ñí^{1}con^{2}
Dió^{32}, hi^{3} hnió^{3} siáh^{3} hi^{3} lɨ́^{13} zian^{2} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2},
jáun^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3} bíh^{1} hiáuh^{3} jáɨ^{13} hi^{3} lɨ́^{13} zian^{2}
quionh^{3} Dió^{32}.

8 Tɨ^{3}la^{3} Dió^{32} ma^{3}tson^{13} ca^{3}la^{3} má^{2}míh^{23} tsɨ́^{3} bíh^{1}
tsá^{2} hniá^{1} hi^{3} niau^{21} re^{2} tsɨ́^{3} hnga^{2}, tsá^{2} hnió^{3}
ma^{3}tí^{32} jmáh^{3}la^{3} hi^{3} hlah^{3} cha^{3} jmɨ́^{1} lɨ^{3} hniá^{1} tsú^{2} hi^{3}
ne^{3} jú^{1} tson^{2}.

9 Tsá² jmu² hí³ la³jɨ́³² hi³ hlah³ chau²¹ bíh¹ jmáɨ¹
hi³ ma³tso² lɨ́n³² tsú² tsɨ́³, hi³ ho³ hi³ jngɨh³ lɨ́n³²,
la³ñí¹ la³ján³ tsá² *judíos, hi³ ja³bí¹ *tsá²cá²jo²¹ nɨ́²
siáh³.
10 Tɨ³la³ ca³tɨn¹ tsá² jmu² hi³ chu²¹ má¹ná¹, Dió³²
cué³² cáun² jáɨ¹³ quien² hi³ hau³ tsú², hi³ tá¹zanh¹
tsú² re², jɨ³ hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² siáh³ cáun² hi³ re² hi³
tɨn², tsá² judíos la³ñí¹ la³ján³, hi³ ja³bí¹ tsá²cá²jo²¹
nɨ́² siáh³.
11 Quí¹ Dió³² tiá² jmu² hi³ quien² jan², hi³ jan²
tiá² quien²;
12 quí¹ la³jɨ́n³² tsá² jmu² tso³ ta³ tiá² cuoh² liei²¹
quioh²¹ hla¹ Moisés, ta³ tiá² quionh³ liei²¹ jáun²
bíh¹ hiá¹ tsán¹³ tsú². Tɨ³la³ tsá² ca³lɨ³ cuoh² liei²¹
quioh²¹ hla¹ Moisés má¹ná¹, la³ cun³ lɨ́³ liei²¹ jáun²
bíh¹ tá¹tsɨn¹ tsú² héih³².
13 Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ti³ lɨ́¹ ne³ yáh³ tsú² liei²¹
jáun², hi³ jáun² lɨ³ chun¹ ñí¹con² Dió³², tɨ³la³ hi³
hniáuh³² ma³tí³² bíh¹ tsú², hi³ jáun² bíh¹ he³ tsú²
Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí³.
14 Tɨ³la³ ca³tɨn¹ tsá²cá²jo²¹ má¹ná¹, tsá² tiá²
raunh³² liei²¹ jáun² quioh²¹ hla¹ Moisés, nɨ́¹juáh³
nɨ́² lɨ́¹ ca³ma³tí³² tsá² hí³ liei²¹ jáun², jáun² hmóu³²
tsú² má²lɨ́n³ tsá² zia³² liei²¹ quioh²¹ Dió³² hñu³ tsɨ́³,
15 quí¹ cun³quionh³ hi³ jmu² bíh¹ tsú² má²lɨ́²lin¹
hi³ hu²¹ liei²¹ jáun² hñu³ tsɨ́³. Jmɨ́¹ tsɨ́³ hmóu³² tsú²
má²má²tson² jáɨ¹³ lá², quí¹ ma³cónh³ cha³² tso³ jmɨ́¹
tsɨ́³ tsú², hi³ ma³cónh³ siáh³ má²tson² jáɨ¹³.
16 Hi³ jáun² má¹jáun² chá³² Dió³² jo³cuo² Jesús
Tsá² lɨ́n³ Cristo, hi³ ra³tsɨ³² tsú² héih³² ca³tɨ²¹ la³jɨ́³²

hi^{3} ná^{1}hmá^{1} ná^{1}jní^{1} jáun^{2} hñu^{3} tsí^{3} tsáu^{2}, la^{3} cun^{3} lí^{3} jáun^{2} jú^{1} chú^{32} hi^{3} hléh^{23} jná^{13}.

Tsá^{2} judíos, tsá^{2} raunh^{32} liei^{21} quioh^{21} hla^{1} Moisés

17 Tɨ^{3}la^{3} hnú^{2} tsá^{2} jlánh^{1} juánh^{3} nú^{2} hi^{3} lín^{3} nú^{2} tsá^{2} judío, hi^{3} zian^{2} nú^{2} la^{3} cun^{3} juáh^{3} jáun^{2} liei^{21} quioh^{21} hla^{1} Moisés, hi^{3} ca^{3}la^{3} hi^{3} tsɨnh^{1} lín^{21} nú^{2} ca^{3}tɨn^{1} Dió^{32} juóuh^{32}.

18 Ñíh^{1} bíh^{1} hnú^{2} he^{3} hi^{3} tɨ^{32} tsí^{3} Dió^{32}, quí^{1} liei^{21} jáun^{2} hɨe^{32} he^{3} hi^{3} chu^{21} hi^{3} hniáuh^{32} quiáh^{13} hnú^{2}.

19 Lín^{23} hnú^{2} hi^{3} cu^{3}tí^{13} tɨn^{2} hnú^{2} hɨeh^{1} tsá^{2} ten^{3} juɨ^{32}, hi^{3} tɨn^{2} nú^{2} siáh^{3} tieih^{21} sí^{2} juɨ^{21} tsá^{2} ñi^{3}táunh^{1} já^{1}niéi^{2}.

20 Hi^{3} lín^{23} nú^{2} siáh^{3} hi^{3} tɨn^{2} nú^{2} hɨeh^{1} tsá^{2} cú^{1}juón^{1}, jɨ^{3} hi^{3} ha^{3} lánh^{3} rón^{32} má^{1}tɨn^{13} nú^{2} siáh^{3} tsá^{2} tiá^{2} jmí^{1} tiá^{2} tsí^{3}, quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} liei^{21} hi^{3} cuɨn^{2} nú^{2} jáun^{2} lí^{3} mí^{1}zioh^{21} ca^{3}tɨ^{21} jú^{1} tson^{2}, jɨ^{3} la^{3}jí^{32} hi^{3} lí^{2}ñi^{32} tsú^{2} ní^{2} siáh^{3}.

21 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, hnú^{2} tsá^{2} hnáuh^{2} jmúh^{13} tɨ^{32}, ¿he^{3} láɨh^{32} sa^{3} tiá^{2} ma^{3}tɨn^{13} nú^{2} tín^{2} huen^{2}? Hnú^{2} tsá^{2} juáh^{3} hi^{3} tiá^{2} hniáuh^{32} han^{3} tsú^{2}, ¿he^{3} láɨh^{32} sa^{3} chín^{1}dí^{1} huen^{2} bíh^{1} hnú^{2} haɨnh^{32}?

22 Hnú^{2} tsá^{2} juáh^{3} hi^{3} tiá^{2} hniáuh^{32} lɨ^{1} jmu^{3} lɨ^{1} tsó^{21} tsú^{2}, ¿he^{3} lɨ^{3} sa^{3} chín^{1}dí^{1} huen^{2} bíh^{1} hnú^{2} jmuh^{32} la^{3} jáun^{2}? Hnú^{2} siáh^{3} tsá^{2} jlánh^{1} hon^{2} nú^{2} dió^{32} tsá^{2} láɨn^{1}, ¿he^{3} láɨh^{32} sa^{3} chín^{1}dí^{1} hnú^{2} bíh^{1} haɨnh^{32} hi^{3} quien^{2} tioh^{3} cuáh^{32} jáun^{2}?

23 Jlánh^{1} jmuh^{32} hnú^{2} tsɨnh^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} zia^{32} liei^{21} jáun^{2} quián^{13}, tɨ^{3}la^{3} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} tiá^{2} ma^{3}tih^{21} hnú^{2} liei^{21} jáun^{2}, má^{2}jmuh^{32} hnú^{2} hi^{3} tiú^{2}uú^{2} quien^{2} Dió^{32} bíh^{1}.

24 Tson^{2} cu^{3}tí^{3} bíh^{1} la^{3} cun^{3} hi^{3} rá^{1}juáh^{3} jáun^{2} ñí^{1}
Sí^{2} quioh^{21} Dió^{32} la^{3} lá^{2}: “Tsá^{2}cá^{2}jo^{21} hleh^{32} hlah^{3}
hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Dió^{32} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tsáuh^{3} hnoh^{2} bíh^{1}”.

25 Tson^{2} bíh^{1} zia^{32} ñí^{1} jmu^{3} ta^{21} hi^{3} *tiu^{32} tsú^{2}
jáun^{2} chí^{2} láu^{2} hná^{13} ñí^{1} zian^{2}, nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} má^{2}tí^{32}
liei^{21} jáun^{2} quioh^{21} hla^{1} Moisés, tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tiá^{2}
la^{3} ma^{3}tih^{21} yáh^{3} hnú^{2}, jáun^{2} hnú^{2} lɨ́n^{3} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{3}
jan^{2} tsá^{2} tiá^{2} má^{2}quian^{32} li^{21} hi^{3} lin^{1} hi^{3} taunh^{2} jáun^{2}
Dió^{32} hó^{1}ñí^{1} bíh^{1}.

26 Tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} tiá^{2} quian^{32} li^{21} jáun^{2} má^{1}ná^{1},
nɨ́^{1}juáh^{3} zian^{2} tsú^{2} la^{3} cun^{3} rón^{32} juáh^{3} liei^{21} jáun^{2},
jáun^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3} né^{3} lɨ́n^{3} la^{3}juah^{21} dúh^{1} jan^{2} tsá^{2}
má^{2}já^{2}tú^{1} quioh^{21} bíh^{1}.

27 Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} tiá^{2} já^{2}tú^{1} quioh^{21} né^{3},
cun^{3}quionh^{3} hi^{3} zian^{2} tsú^{2} jáun^{2} la^{3} cun^{3} juáh^{3}
jáun^{2} liei^{21} bíh^{1} má^{2}zia^{32} he^{3} lánh^{3} rón^{32} tá^{1}tsɨn^{1}
hnú^{2} héih^{32}, quí^{1} hnú^{2} bíh^{1} jan^{2} tsá^{2} tiá^{2} ma^{3}tih^{21}
liei^{21} jáun^{2} uá^{1}jinh^{1} ron^{3} nú^{2}, hi^{3} uá^{1}jinh^{1} quiánh^{1}
nú^{2} siáh^{3} li^{21} hi^{3} lin^{1} hi^{3} taunh^{2} Dió^{32} hó^{1}ñí^{1} hnú^{2}.

28 Quí^{1} jun^{3}juáh^{13} hi^{3} cáun^{2} lɨ́^{1} lɨ́n^{3} tsú^{2} tsá^{2} judío
cun^{3}quionh^{3} hi^{3} jniá^{3} jáun^{2} tɨ^{3} coh^{3} yáh^{3}, sa^{3}jun^{3}
jmu^{2} ta^{21} hi^{3} quian^{32} tsú^{2} li^{21} jmáh^{3}la^{3} ngú^{3} hi^{3} lin^{1}
hi^{3} taunh^{2} Dió^{32} hó^{1}ñí^{1}, quí^{1} cáun^{2} hi^{3} lɨ́^{3} jmáh^{3}la^{3}
tɨ^{3} coh^{3} bíh^{1} jaun^{32}.

29 Tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} hú^{1}tá^{1} cu^{3}tí^{3} lɨ́n^{3} judío má^{1}na^{21}, jan^{2}
tsá^{2} lɨ́n^{3} la^{3} tɨ^{3} hñu^{3} tsɨ́^{3} bíh^{1}, jan^{2} tsá^{2} má^{2}quian^{32} li^{21}
la^{3} tɨ^{3} hñu^{3} tsɨ́^{3}; ta^{21} jáun^{2} jmu^{2} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} bíh^{1},
jun^{3}juáh^{13} hi^{3} lɨ́^{23} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} má^{2}tí^{32} tsú^{2} jáun^{2}
héih^{32} má^{2}rá^{1}lɨ́^{3} yáh^{3}. Jáun^{2} Dió^{32} ma^{3}quien^{2} tsá^{2} la^{3}
hí^{3}, uá^{1}jinh^{1} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} tiá^{2} ñí^{1} ma^{3}quien^{2} tsú^{2}.

3

1 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, ¿ha^{3} dá^{2} jinh^{1} quien^{2} hi^{3} lɨ́n^{3} tsú^{2}
*judío, hi^{3} he^{3} tá^{2}tsaɨh^{21} tsú^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} *ja^{3}tú^{1} chí^{2}
láu^{2} hná^{13} ñí^{1} zian^{2} tsú^{2}?
2 Hliáun^{3} bíh^{1} ñí^{1} jmu^{2} ta^{21}. Quí^{1} la^{3}ñí^{1} la^{3}ján^{3}
Dió^{32} ca^{3}chá^{3} jo^{3}cuo^{2} tsá^{2} judíos jáɨ^{13} jáun^{2} quioh^{21}.
3 Jáun^{2} né^{3}, nɨ́^{1}juáh^{3} ma^{3} jan^{2} tsá^{2} hí^{3} tiá^{2}
ca^{3}ma^{3}tí^{32} jáɨ^{13} jáun^{2}, ¿hí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} tiá^{2}
ma^{3}tí^{32} Dió^{32} jë^{1} uá^{2}jaɨ^{32}?
4 ¡Tiá^{2} jáun^{2} yáh^{3}! Dió^{32} dá^{2} jmu^{2} la^{3} cun^{3} qui^{3}
lɨ́^{3} jú^{1} tson^{2} bíh^{1}, uá^{1}jinh^{1} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} tɨ́^{1}
jáɨn^{2}. Quí^{1} ñí^{1} Sí^{2} quioh^{21} Dió^{32} rá^{1}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
Ca^{3}tɨ^{21} lɨ^{3}jnia^{2} hi^{3} tson^{2} jëh^{2} hnú^{2};
lɨ^{3} lin^{1} hi^{3} chun^{1} hnú^{2} nɨ́^{1} má^{1}tɨ^{3} ñí^{1} ta^{3}tsɨ^{21} héih^{32}.
5 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, zian^{2} tsá^{2} lɨ́n^{23} hi^{3} tɨ^{3} jlánh^{1} néh^{1}
re^{2} lɨ́^{2}lin^{1} hi^{3} chun^{1} Dió^{32} nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} tɨ^{3} lɨ^{3}mí^{1} jmú^{13}
dí^{2} hi^{3} hlah^{3} hi^{3} hó^{32}. Tɨ^{3}la^{3} ¿he^{3} dá^{2} lɨ́^{13} juáh^{13} dí^{2}
hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} nɨ́^{2}? Quí^{1} sá^{1}jmɨ́^{1} hi^{3} tson^{2} la^{3} nɨ́^{2} dúh^{1},
hi^{3} jáun^{2} Dió^{32} má^{2}lɨ́n^{13} jan^{2} Tsá^{2} tiá^{2} tɨn^{2} ra^{3}tsɨ^{32}
héih^{32} bíh^{1}, quí^{1} ¿he^{3} láɨh^{32} sa^{3} míh^{23} yáh^{3} tsɨ́^{3} tsú^{2}
ñí^{1}con^{2} tsá^{2} jmu^{2} tso^{3}?
6 ¡Tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} tson^{2} yáh^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} ná^{1}lɨ́n^{23} tsú^{2}
jáun^{2}! Quí^{1} sá^{1}jmɨ́^{1} hi^{3} tson^{2} la^{3} jáun^{2} dúh^{1}, ¿ha^{3} bí^{1}
lánh^{3} rón^{32} jmɨ́^{1} lɨ́^{13} ra^{3}tsɨ^{32} Dió^{32} héih^{32} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}
zian^{2} ñí^{1} hué^{21} lá^{2}?
7 Quí^{1} zian^{2} tsá^{2} juáh^{23} la^{3} lá^{2}: “Cun^{3}quionh^{3} jú^{1}
tɨ́^{1}jáɨ^{2} hi^{3} hléh^{23} jná^{13} tɨ^{3} lɨ^{3}mí^{1} lɨ́^{2} lin^{1} hi^{3} quien^{2}
jú^{1} tson^{2} quioh^{21} Dió^{32}”; tɨ^{3}la^{3} jná^{13} né^{3} juanh^{32}, hi^{3}
sá^{1}jmɨ́^{1} hi^{3} tson^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} juáh^{23} tsú^{2} jáun^{2}, jáun^{2}
¿ha^{3} bíh^{1} lánh^{3} rón^{32} lɨ́^{13} juáh^{3} Dió^{32} hi^{3} tsá^{2} la^{3} hí^{3}

lɨ́n3 jan2 tsá2 ren2 tso3 nɨ́1 má1ca3ra3tsɨ32 tsú2 héih32
ñí1con2 tsú2?
8 Quí1 sá1jmɨ́1 la3 nɨ́2 dúh1, ¿he3 ya3 láɨh32 tiá2
jmú13 dí2 cú2jueh32 hi3 hlah3, hi3 jáun2 tɨ3 lɨ3mí1
ja3tu3 ja3lɨ́3 hi3 chu21? Ti3tsóh3dí1 jáɨ13 la3 nɨ́2 néh1
hɨe23 jnoh1 tsáu2 juáh23 ma3 jan2 tsá2 hu21 hlah3
tsɨ́3; tɨ3la3 tsá2 la3 hí3 dá2 má2tá1tsɨn1 héih32 la3 cun3
ca3tɨ21 bíh1.

La3jáɨ32 bíh1 dí2 ren2 tso3

9 Hi3 jáun2 né3, ¿hí1 jlánh1 bíh1 chú32 quiú13 dí2
tsá2 judíos la3 cónh3 bíh1 *tsá2cá2jo21? ¡Tiá2 jáun2
yáh3! Quí1 la3 cun3 hi3 má2lɨ́2neh21 dí2 hi3 ca3la3
jɨ3lɨn2 tsáu2 bíh1 ná1jlaɨn32 tsáu13, uá1 hi3 tsá2 judíos,
uá1 hi3 tsá2cá2jo21.
10 La3 cun3 hi3 rá1juáh3 jáun2 ñí1 Sí2 quioh21 Dió32,
hi3 juáh3 la3 lá2:
Ca3la3 hí1 jan2 yáh3 tiá2 hin2 chun1 ta3 ñí1 Dió32,
11 tiá2 hin2 zian2 yáh3 tsá2 ngɨ23 jáɨ13,
tiá2 hin2 zian2 yáh3 tsá2 hnah2 Dió32.
12 La3jɨ́n32 bíh1 tsáu2 má2já2taunh21 tɨ3 có32,
jɨ3lɨn2 bíh1 tsú2 má2ca3can3 cáun2 juɨ32 hlah3.
Ca3la3 hí1 jan2 yáh3 tsá2 jmu2 hi3 chu21 tiá2 zian2,
13 La3jmɨ́1 ja32 cáun2 tá2hón32 má2ca3niá3 bíh1 ja32 jë1
tsú2,
jmáh3la3 jú1 tɨ́1jáɨ2 bíh1 chi21 ho3 tsú2.
La3jmɨ́1 lɨ́3 hi3 ha21 no1 quioh21 jáh3hláɨnh1 bíh1 ho3
tsú2;
14 cá2 ñí1 chú2 juóun32 bíh1 tsú2 tsáu2, jɨ3 hi3 zaɨh32
tsú2 siáh3 jú1 uóu32.

15 Ca^{3}la^{3} hi^{3} háun^{1} lɨ́n^{21} bíh^{1} tsú^{2} tsó^{32} hi^{3} tsa^{3}jngɨh^{2}
tsáu^{2},
16 cá^{2} ñí^{1} quí^{2} hlianh^{23} tsáu^{2} bíh^{1} tsá^{2} la^{3} hí^{3}, hi^{3}
tsunh^{2} tsú^{2} juɨ^{21} tsáu^{2}, hi^{3} chan^{2} tsú^{2} siáh^{3}
tsáu^{2} ná^{1}hó^{2} ná^{1}jngɨh^{2}.
17 Tsá^{2} la^{3} hí^{3} tiá^{2} ñi^{32} yáh^{3} ha^{3} lánh^{3} jmu^{3} hi^{3} lɨ́^{13}
niau^{21} tie^{3};
18 ca^{3}la^{3} hí^{1}juáh^{3} tiá^{2} lɨ́n^{23} bíh^{1} tsú^{2} hi^{3} jmu^{3} juénh^{2}
ñí^{1}con^{2} Dió^{32}.
19 Né^{32} né^{3}, né^{1} bíh^{1} dí^{2} hi^{3} la^{3}jɨ́^{32} héih^{32}
má^{2}rá^{1}tioh^{3} ñí^{1} Sí^{2} quioh^{21} Dió^{32} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} zian^{2}
cun^{3}quionh^{3} liei^{21} jáun^{2} bíh^{1}, hi^{3} jáun^{2} hí^{1} jan^{2} tsá^{2}
hí^{3} tiá^{2} lɨ́^{13} juáh^{3} hi^{3} tiá^{2} ñi^{32}; quí^{1} hi^{3} jáun^{2} la^{3} jáun^{2}
lɨ́^{13} ra^{3}tsɨ^{32} Dió^{32} héih^{32} ñí^{1}con^{2} la^{3}jɨn^{32} tsá^{2} zian^{2}
hngá^{1}máh^{3}.
20 Hi^{3} jáun^{2} hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tiá^{2} hin^{2} lɨ́^{13} lɨ^{3} chun^{1}
ñí^{1}con^{2} Dió^{32} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} má^{2}tí^{32} tsú^{2} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3}
rá^{1}juáh^{3} liei^{21} jáun^{2}, quí^{1} liei^{21} jáun^{2} cáun^{2} jmu^{2} ta^{21}
hi^{3} má^{2}li^{21} hi^{3} tsá^{2} ren^{2} tso^{3} bíh^{1} dí^{2}.

Cun^{3}quionh^{3} hi^{3} nio^{2} cáun^{2} tsɨ́^{3} bíh^{1} tsú^{2} lɨ́^{13} liáun^{3}

21 Tɨ^{3}la^{3} né^{32} né^{3}, má^{2}ca^{3}lɨ^{3} lin^{1} ha^{3} lánh^{3} rón^{32}
lɨ́^{13} he^{3} dí^{2} Dió^{32} la^{3}juah^{21} dúh^{1} jan^{2} tsá^{2} chun^{1},
jun^{3}juáh^{13} uá^{2} quionh^{3} hi^{3} má^{1}ti^{21} dí^{2} liei^{21} jáun^{2}
yáh^{3}. Quí^{1} hí^{1} la^{3} tɨ^{3} hnga^{2} yáh^{3} liei^{21} jáun^{2} jɨ^{3} la^{3}
má^{2}quionh^{3} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}hléh^{3} jáun^{2} tsá^{2} lɨn^{3} hí^{3} *tɨ^{32}
jë^{1} Dió^{32} siáh^{3} ca^{3}juáh^{3}
22 hi^{3} Dió^{32} hinh^{23} tsá^{2} cha^{32} cáun^{2} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2}
Jesús Tsá^{2} lɨ́n^{3} Cristo. Quí^{1} la^{3}jɨn^{32} bíh^{1} tsá^{2} nio^{2}
cáun^{2} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} Jesús lɨ́^{13} lɨ́n^{3} la^{3}juah^{21} dúh^{1} jan^{2}
tsá^{2} chun^{1} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} cuɨ́^{1} hin^{2} mi^{3} tsánh^{2}.

23 Jɨ3lɨn2 tsáu2 bíh1 má2ca3jmú3 tso3, hí1 jan2 yáh3
tiá2 hin2 cah23 jmáɨ1 hi3 lɨ3 chun1 la3jmɨ́1 chun1
Dió32.
24 Hi3 cun3ñí1 hi3 jáun2 né3, cáun2 lɨ́1 ja32 bíh1 mií3
tsɨ́3 Dió32 hi3 hinh23 tsú2 tsáu2 la3juah21 dúh1 jan2
tsá2 chun1, quí1 má2ca3ma3hmah1 bíh1 Cristo Jesús
ca3tɨ21 tsáu13 tsáu2, hi3 jáun2 tiú2uú2 tso3 ren2 yáh3
tsú2.
25 Quí1 Dió32 ca3cuen3 Jesús hi3 jún3 cha13 tsáu2;
hi3 jáun2 cun3quionh3 hi3 ca3táɨn2 jáun2 jmɨ́2hán1
Jesús bíh1 ca3chón32 Dió32 tsɨ́3 hi3 jmɨ́1 míh23 jáun2
tsɨ́3 hi3 ca3tɨ21 tsáu13 tsáu2 nɨ́1juáh3 tsá2 má2ca3chá3
cáun2 tsɨ́3. La3 jáun2 ca3lɨ3 cun3ñí1 hi3 ca3lɨ3hnió3
Dió32 ma3jnia32 hi3 tɨn2 ra3tsɨ32 re2 héih32; quí1
jmɨ́1tin2 cáun2 ti3 lɨ́1 ca3ma3juenh2 cu3tiá3 bíh1 tsú2
tsɨ́3, hi3 ca3jmú3 tsú2 jáun2 la3 uá1 tiá2 jɨ́e23 la3jɨ́32 tso3
hi3 ca3jmú3 tsáu2.
26 La3 jáun2 ca3jmú3 tsú2 cun3ñí1 hi3 hnió3
ma3jnia32 la3 má2má2jnia32 jáun2 hi3 tɨn2 ra3tsɨ32
héih32 la3 cun3 ca3tɨ21, cun3quionh3 hi3 hinh23 tsú2
lɨ3ua3 jan2 tsá2 nio2 cáun2 tsɨ́3 ñí1con2 Jesús la3juah21
dúh1 jan2 tsá2 chun1.
27 Hi3 jáun2 né3, ¿né2 dá2 hi3 jmɨ́1 jmu32 dí2 jáun2
tsah1? Ca3nga2 bíh1. ¿He3 láɨh32 ca3nga2? Quí1
jun3juáh13 hi3 ca3ma3ti21 dí2 la3 cun3 lɨ́3 héih32 yáh3,
quí1 jɨ́32la3 ti3 ca3chá13 dí2 cáun2 tsɨ́3 bíh1.
28 Jáun2 né3, má2né1 dí2 hi3 Dió32 hinh23 tsáu2
la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 chun1 cun3ñí1 hi3 cha32 tsú2
cáun2 tsɨ́3 bíh1, hi3 sa3jun3 uá2 jɨ́e23 yáh3 Dió32 hí1
má2lɨ́2ma3tí32 tsú2 liei21.

29 ¿Hí¹ jmáh³la³ tsá² judíos uá¹ tanh² Dió³² hó¹ñí¹? ¿Haun¹³ juáh¹³ ja³bí¹ tsá²cá²jo²¹ uá²jaɨ³² tanh² Dió³² hó¹ñí¹? Quí¹ tson² bíh¹ hi³ ja³bí¹ tsá² hí³ uá²jaɨ³² tanh² Dió³² ho¹ñí¹,
30 quí¹ jɨ́³²la³ jan² tán¹ Dió³² bíh¹ zian². Hi³ jáun² Dió³² hinh²³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ lɨ³ua³ jan² tsá² nio² cáun² tsɨ́³, cuɨ́¹ quian³² cuɨ́¹ tiá² quian³² bíh¹ tsú² li²¹ hi³ lin¹ hi³ taunh² jáun² Dió³² hó¹ñí¹.
31 Hi³ jáun² né³, ¿hí¹ ná¹jmu³² dí² hi³ hí¹ cú¹pih²¹ tiú²uú² quien² liei²¹ jáun² dúh¹ cun³quionh³ hi³ ma³quien¹³ dí² jáun² hi³ hniáuh³² chá³² tsú² cáun² tsɨ́³? ¡Tiá² jáun² yáh³! Quí¹ tɨ³ lɨ³mí¹ ná¹ma³quien¹³ bíh¹ dí² liei²¹ jáun².

4

Há²bran²¹ lɨ́n³ mí¹zioh²¹ ca³tɨn¹ tsá² cha³² cáun² tsɨ́³

1 Hi³ jáun² né³² né³, hnó³² jná¹³ hléh¹³ ca³tɨ²¹ hi³ ca³hiauh³ jáun² hla¹ Há²bran²¹ dí¹hio³ ñú¹deh³ dí².
2 Sá¹jmɨ́¹ hi³ Dió³² ca³hinh³ Há²bran²¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ñí¹ hi³hliá² zia³² hi³ ca³jmú³ dúh¹, jáun² jmɨ́¹ zia³² bíh¹ jáɨ¹³ hi³ jmu³ tsú² tonh², tɨ³la³ tiá² hin² ca³tɨn¹ yáh³ jmu³ tonh² ñí¹con² Dió³² má¹ná¹.
3 Quí¹ la³ lá² bí¹ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²: “Há²bran²¹ ca³chá³ cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Dió³²; cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³jɨ́e³² tsú² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹”.

4 Jmú^{13} jáɨ^{13}, nɨ́^{1}juáh^{3} jan^{2} tsá^{2} jmu^{2} ta^{21}, hiáuh^{23}
bíh^{1} tsú^{2} la^{3} cun^{3} hmah^{21} hi^{3} hlánh^{1}, jun^{3}juáh^{13} hi^{3}
lɨ́^{1} hiáuh^{23} yáh^{3} tsú^{2}.

5 Tɨ^{3}la^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} nio^{2} cáun^{2} tsɨ́^{3} má^{1}ná^{1},
ñí^{1} jɨ́^{21}la^{3} ti^{3} cha^{32} cáun^{2} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} bíh^{1} tsú^{2}
cha^{3} jmɨ́^{1} ma^{3}quien^{2} tsú^{2} lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2} hi^{3} má^{2}ca^{3}jmú^{3}
hnga^{2}; hi^{3} jáun^{2} Dió^{32} Tsá^{2} hinh^{23} tsá^{2} ren^{2} tso^{3}
né^{3}, cáun^{2} jɨe^{32} la^{3}juah^{21} dúh^{1} jan^{2} tsá^{2} chun^{1} bíh^{1}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} má^{2}nio^{2} jáun^{2} cáun^{2} tsɨ́^{3} tsú^{2}.

6 Ja^{3}bí^{1} hnga^{2} siáh^{3} hla^{1} Dá^{2}vi^{21} ca^{3}juáh^{3} hi^{3}
jlánh^{1} jmɨ́^{1} ren^{2} tsá^{2} heh^{23} Dió^{32} la^{3}juah^{21} dúh^{1} jan^{2}
tsá^{2} chun^{1} cu^{3}tí^{3}, tsá^{2} tiá^{2} ná^{1}hɨ^{13} hí^{1} cú^{1}pih^{21} ta^{21}
quioh^{21},

7 jmɨ́^{1} ca^{3}juáh^{3} tsú^{2} jáun^{2} la^{3} lá^{2}:

¡He^{3} máh^{3} jmɨ́^{1} ren^{2} tsá^{2} má^{2}ca^{3}hin^{3} Dió^{32} tso^{3}
quioh^{21} hi^{3} jmɨ́^{1} zian^{2} tsú^{2} jáun^{2} cun^{3} tɨn^{2} tsɨ́^{3}
hnga^{2}, tsá^{2} má^{2}ná^{1}jlɨ^{32} la^{3}jɨ́^{32} tsáu^{13}!

8 ¡He^{3} ma^{3} jmɨ́^{1} ren^{2} tsá^{2} jɨe^{32} Dió^{32} la^{3}juah^{21} dúh^{1}
jan^{2} tsá^{2} tiá^{2} tso^{3} ren^{2}!

9 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, jun^{3}juáh^{13} jmáh^{3}la^{3} tsá^{2} ^{n}á^{1}tú^{1}
chí^{2} láu^{2} hná^{13} ñí^{1} zian^{2} yáh^{3} jlánh^{1} jmɨ́^{1} ren^{2},
quí^{1} la^{3} jɨ^{3} tsá^{2} tiá^{2} má^{2}ná^{1}quian^{32} li^{21} jáun^{2} bíh^{1}
uá^{2}jaɨ^{32}. Má^{2}lɨ́^{2}neh^{21} bíh^{1} dí^{2} hi^{3} Dió^{32} cáun^{2}
ca^{3}hinh^{3} bíh^{1} hla^{1} Há^{2}bran^{21} la^{3}juah^{21} dúh^{1} jan^{2} tsá^{2}
chun^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}chá^{3} cáun^{2} tsɨ́^{3}.

10 Tɨ^{3}la^{3} ¿hin^{2} dá^{2} jmɨ́^{1} ca^{3}hinh^{3} Dió^{32} Há^{2}bran^{21};
hí^{1} ta^{3} má^{2}quian^{32} tsú^{2} li^{21} hi^{3} lin^{1} hi^{3} taunh^{2} Dió^{32}
hó^{1}ñí^{1}, ho^{3} ta^{3} ñeh^{2} uá^{1}? ¿Haun^{13} juáh^{13} ta^{3} ñeh^{2}
bíh^{1} dúh^{1}?

11 Quí¹ má²ca³hinh³ bíh¹ Dió³² Há²bran²¹ la³ cun³
jmɨ́¹ ca³hiauh³ jáun² jáɨ¹³ hi³ hniáuh³² tiú³² chí²
láu² hná¹³ ñí¹ zian²; cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ jáun²
Há²bran²¹ la³ jáun² ca³jmú³ Dió³² lin¹ hi³ hí³ bíh¹ dí²
jan² tsá² má²ca³heh³ Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá²
chun¹ cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² tsɨ́³. Hi³ jáun² la³ jáun²
bíh¹ lɨ³ hi³ Há²bran²¹ hí³ lɨ́n³ mí¹zioh²¹ ca³la³ jɨ́n³²
tsá² nio² cáun² tsɨ́³ ta³ tiá² má²quian³² li²¹ hi³ lin¹ hi³
taunh² Dió³² hó¹ñí¹, hi³ jáun² Dió³² hinh³ uá²jaɨ³²
tsá² hí³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹.

12 Tson² bíh¹ Há²bran²¹ hí³ lɨ́n³ dí¹hio³ ñú¹deh³
la³jɨ́n³² tsá² má²ná¹quian³² li²¹ jáun², tɨ³la³ jɨ́³²la³ ti³
tsá² tiá² cáun² lɨ́¹ já¹tú¹ quioh²¹ bíh¹ má¹ná¹, tsá²
ca³chá³ cáun² tsɨ́³ la³jmɨ́¹ ca³chá³ hla¹ Há²bran²¹ hí³
cáun² tsɨ́³ jmɨ́¹ ñeh² bíh¹ hi³ tsa³tú¹ quioh²¹.

Jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ Dió³² lɨ³tí²³ cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² tsɨ́³ bíh¹ tsú²

13 Dió³² ca³jmú³ jáɨ¹³ ñí¹con² hla¹ Há²bran²¹, jɨ³ la³
má²quionh³ jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ tsú² hi³ niau²¹ jo³cuo²
tsú² tá¹ cáun² hngá¹máh³; tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³hliá²
ti³ ca³ma³tí³² liei²¹ jáun² yáh³ Há²bran²¹ hi³ hiauh³
jáɨ¹³ jáun², tɨ³la³ ca³hiauh³ tsú² jáɨ¹³ jáun² cun³ñí¹ hi³
má²ca³heh³ tsú² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹
bíh¹ quí¹hliá² ca³chá³ tsú² cáun² tsɨ́³.

14 Quí¹ sá¹jmɨ́¹ hi³ jmáh³la³ tsá² hiauh³ liei²¹ jáun²
bíh¹ la³ zia³² hi³ hiáuh³ ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² tiá²
lin¹ ñí¹ la³ jmu³ ta²¹ yáh³ hi³ nio² jáun² cáun² tsɨ́³
tsú², hi³ sa³jun³ la³ lɨ³ quien² yáh³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³
jáun² Dió³² nɨ́¹juáh³ la³ jáun².

15 Quí¹ cun³quionh³ liei²¹ jáun² dá² cáun² ja³² hi³
míh²³ tsɨ́³ bíh¹ Dió³²; quí¹ jɨ́³²la³ ti³ nɨ́¹juáh³ tiá² liei²¹
zia³² bíh¹ tiá² lɨ³ lin¹ yáh³ he³ tiá² ca³lɨ³tí³.

16 Hi³ jáun² né³, ja³² mií³ tsɨ́³ Dió³² cun³ñí¹ hi³
nio² cáun² tsɨ́³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ³tí³
jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² ñí¹con² jɨ³lɨn² jón²zɨ́h¹
jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹. Jun³juáh¹³ lɨ³tí³ ñí¹con²
jón²zɨ́h¹ tsú² tsá² ti³ má²hiauh³² liei²¹ jáun² yáh³,
quí¹ tɨ³la³ lɨ³tí³ ñí¹con² jón²zɨ́h¹ tsú², tsá² jɨ́³²la³ ti³
nio² cáun² tsɨ́³ la³jmɨ́¹ ca³chá³ tsú² jáun² hnga² cáun²
tsɨ́³ bíh¹; hi³ Há²bran²¹ hí³ bíh¹ lɨ́n³ mí¹zioh²¹ quiú¹³
dí² ca³la³ jáɨ³², la³ cun³ tsá² má²nio² cáun² tsɨ́³ dí².

17 La³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ juáh³
la³ lá²: “Má²lɨ́²jmú³² jná¹³ hi³ hnú² lɨ́n³ mí¹zioh²¹
quioh²¹ juóun³² tsá² zian² la³jáh³ dúh¹ ñí¹ hué³²”.
Jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³chá³ jáun² Há²bran²¹ cáun²
tsɨ́³, jáun² lɨ́n³ tsú² mí¹zioh²¹ quiú¹³ dí² ñí¹con²
Dió³², Tsá² tɨn² jmu² hi³ lɨ́¹³ zian² siáh³ hi³ hmaɨ²¹
tsá² má²cuá¹hmú²¹, Tsá² tɨn² hleh³² ca³tɨ²¹ jmɨ́¹tsú²
jmɨ́¹ja³² la³juah²¹ dúh¹ cáun² hi³ má²jniá³.

18 Jáun² né³, hla¹ Há²bran²¹ hí³ cáun² ca³chá³
cáun² tsɨ́³ bíh¹ hi³ tónh³² ta²¹ uá¹jinh¹ tiú²uú² jmɨ́¹ lɨ³
lɨ́¹³ hi³ lɨ³zian² jon² tsú²; jáun² cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹
ca³chó³² jmáɨ¹ hi³ má²lɨ́n³ tsú²: “mí¹zioh²¹ quioh²¹
juóun³² tsá² zian² la³jáh³ dúh¹ ñí¹ hué³²”. La³ cun³
jáɨ¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² Dió³² jmɨ́¹tin², hi³ juáh³ la³
lá²: “La³ nɨ́² bíh¹ juóun³² lɨ́n³² jon³zɨ́h¹ jon³cháuh³
hnú² lɨ́¹³”.

19 Pih²¹ tiá² jmɨ́¹ má²tí³ hña³láu³ mieh² Há²bran²¹

hí³ jmɨ́¹jáun², tɨ³la³ tiá² ca³tunh³ yáh³ tsú² hi³ nio²
cáun² tsɨ́³ jmɨ́¹ ca³lɨ́n¹³ tsú² hi³ ja³²lɨ³ má²lieih²¹
quionh³ Sara ñí²cuo², hi³ má²ja³quián³ jún³, hi³
tiú²uú² jmɨ́¹ lɨ́¹³ yáh³ lɨ³zian² jon².

20 Tɨ³la³ uá¹jinh¹ jmɨ́¹ má²lieih²¹ Há²bran²¹, cun³
jáun² tiá² ca³chá³ bíh¹ tsú² hliáun³ ñéih³ tsɨ́³ ca³tɨ²¹
jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³², tɨ³la³ cun³quionh³ hi³
ca³chá³ jáun² cáun² tsɨ́³ bíh¹ tsú² ca³lɨ³ pin³ cun³ñí¹
hi³ ca³ma³quien² tsú² jáun² Dió³²;

21 quí¹ cáun² tán¹ bíh¹ jmɨ́¹ má²nio² tsɨ́³ tsú² hi³
Dió³² Tsá² zia³² pí³ quioh²¹ hi³ lɨ́¹³ ma³tí³² la³jɨ́³²
jáɨ¹³ hi³ jmu².

22 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, Dió³² ca³jɨe³² tsú²
la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí³.

23 Tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³ ca³tɨn¹ jmáh³la³ hnga²
Há²bran²¹ yáh³ jáɨ¹³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²
quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ jáun² hi³ ca³heh³ tsú² Dió³²
la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ñí¹ hi³ nio² jáun²
cáun² tsɨ́³,

24 quí¹ ja³bí¹ jáɨ¹³ jáun² ca³ta¹ jnoh¹ siáh³ uá²jaɨ³².
Quí¹ ja³bí¹ jnoh¹ siáh³ uá²jaɨ³² heh²³ Dió³² nɨ́¹juáh³
tsá² cha³² dí² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² tsú², Tsá² ca³jmú³ hí³
hi³ jenh¹³ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí² ja¹ tsá² má²cá²tsan³.

25 Quí¹ Jesús ca³jɨenh³ tsú² hi³ jún³ hi³ ca³tɨ²¹ tso³
quiú¹³ dí², hi³ ca³jmú³ siáh³ Dió³² hi³ jenh¹³ tsú², hi³
jáun² la³ jáun² lɨ¹³ jɨe³² dí² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan²
tsá² chun¹.

5

Jáɨ¹³ ca³tɨn¹ tsá² tiú²uú² tso³ ren²

1 Jáun^{2} né^{3}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} nio^{2} cáun^{2} tsɨ́^{3} bíh^{1} dí^{2},
jáun^{2} má^{2}ca^{3}heh^{3} dí^{2} Dió^{32} la^{3}juah^{21} dúh^{1} jan^{2} tsá^{2}
chun^{1}; hi^{3} jáun^{2} cun^{3}quionh^{3} ta^{21} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} jáun^{2}
Jesucristo Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}, cuɨ́^{1} nio^{1} la^{3} má^{2}nio^{2} jáun^{2}
tie^{3} ja^{1} quiú^{13} dí^{2} quiúnh^{1} tsú^{2}.

2 Cun^{3}quionh^{3} hí^{3} bíh^{1} má^{2}hiau^{32} dí^{2} mií^{3} hi^{3} ja^{32}
tsɨ́^{3} Dió^{32} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} nio^{2} cáun^{2} tsɨ́^{3} dí^{2}; hi^{3} jáun^{2}
má^{2}tiauh^{2} dí^{2} tiá^{3} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}, jɨ^{3} hi^{3} má^{2}tsah^{1} dí^{2}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} má^{2}hu^{21} tsɨ́^{3} dí^{2} hi^{3} lɨ́^{13} láɨ^{3} dí^{2} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{3}
hnga^{2} Dió^{32} Tsá^{2} cuá^{1}quien^{2}.

3 Hi^{3} jun^{3}juáh^{13} jmáh^{3}la^{3} hi^{3} jáun^{2} yáh^{3}, quí^{1} ja^{3}bí^{1}
tsah^{1} dí^{2} siáh^{3} ja^{1} uu^{3}mí^{2}tsɨ^{32}; quí^{1} né^{1} dí^{2} hi^{3}
cun^{3}quionh^{3} uu^{3}mí^{2}tsɨ^{32} jáun^{2} lɨ^{3} táɨ^{2} dí^{2} hi^{3} jmú^{13}
dí^{2} juenh^{2} tsɨ́^{3},

4 jáun^{2} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} juenh^{2} jáun^{2} tsɨ́^{3} bíh^{1}
dí^{2} tá^{2}zanh^{1} dí^{2} re^{2} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}; hi^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3}
tá^{2}zanh^{1} dí^{2} jáun^{2} re^{2} né^{3}, má^{2}zia^{32} hi^{3} hu^{21} tsɨ́^{3} dí^{2}.

5 Hi^{3} hu^{21} jáun^{2} tsɨ́^{3} dí^{2} jun^{3}juáh^{13} cáun^{2} hi^{3} lɨ́^{13}
chau^{3} dí^{2} hua^{3}heih^{21} yáh^{3}, quí^{1} má^{2}ca^{3}ma^{3}cónh^{32}
bíh^{1} Dió^{32} hñu^{3} tsɨ́^{3} dí^{2} hi^{3} lɨ^{3}liei^{21} dí^{2} hi^{3} hniau^{3} tsú^{2}
cun^{3}quionh^{3} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} hi^{3} má^{2}ca^{3}cuen^{3} tsú^{2}
jáun^{2}.

6 Quí^{1} uá^{1}jinh^{1} tiá^{2} jmɨ́^{1} zia^{32} pí^{3} quiú^{13} dí^{2} hi^{3}
chá^{13} tɨ^{3} có^{32} tso^{3}, tɨ^{3}la^{3} Dió^{32} ca^{3}tón^{3} cáun^{2} jmáɨ^{1},
hi^{3} jmáɨ^{1} jáun^{2} bíh^{1} ti^{3}tsóh^{3} ca^{3}jun^{3} Cristo ca^{3}tɨn^{1}
la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} ren^{2} tso^{3}.

7 Juóuh^{32} lɨ́n^{32} bíh^{1} lɨ^{3} zian^{2} jan^{2} tsá^{2} hnió^{3} jún^{3}
cha^{13} jan^{2} tsá^{2} siánh^{3}, uá^{1}jinh^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} jan^{2} tsá^{2}
chun^{1}. Quí^{1} ho^{3} sa^{3} lɨ́^{13} bíh^{1} lɨ^{3} zian^{2} jan^{2} tsá^{2}
lɨ^{3}hnió^{3} jún^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} jan^{2} tsá^{2} chun^{1}.

8 Tɨ^{3}la^{3} Dió^{32} má^{1}ná^{1}, hú^{1}tá^{1} ca^{3}ma^{3}jnia^{32} hi^{3}
hniau^{3} jnoh^{1} jmɨ́^{1} ca^{3}cué^{3} tsú^{2} jáun^{2} jáɨ^{13} hi^{3} jún^{3}
Cristo hi^{3} ca^{3}ta^{1} dí^{2}, uá^{1}jinh^{1} tá^{1}la^{3} jmɨ́^{1} ná^{1}re^{2} dí^{2}
jáun^{2} tso^{3}.

9 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, nɨ́^{1}juáh^{3} la^{3} má^{2}ca^{3}heh^{3} bíh^{1}
dí^{2} Dió^{32} la^{3}juah^{21} dúh^{1} jan^{2} tsá^{2} chun^{1} cun^{3}ñí^{1}
hi^{3} ca^{3}jun^{3} Cristo hi^{3} ca^{3}ta^{1} dí^{2}, hi^{3} jáun^{2} tiá^{13}
bíh^{1} tiá^{3} tiá^{2} liáu^{32} dí^{2} tsú^{2} ñí^{1} cá^{1}táuh^{3} jmáɨ^{1} nɨ́^{1}
má^{1}ca^{3}ma^{3}jnia^{32} Dió^{32} hi^{3} míh^{23} tsɨ́^{3} ca^{3}tɨ^{21} tso^{3}.

10 Quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} tu^{3}bí^{1} ca^{3}niau^{21} yáh^{3} tie^{3} ja^{1}
quiú^{13} dí^{2} quiúnh^{1} Dió^{32} cun^{3}ñí^{1} hi^{3}hliá^{2} jun^{3} jáun^{2}
Jon^{2} tsú^{2} jmáɨ^{1} hi^{3} jmɨ́^{1} ná^{1}hon^{2}í^{1} máh^{3} dí^{2} tsú^{2}, hi^{3}
jáun^{2} tiá^{13} bíh^{1} tiá^{3} tiá^{2} zia^{32} jáɨ^{13} hi^{3} liáun^{3} jnoh^{1}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3}hliá^{2} zian^{2} bíh^{1} tsú^{2}, quí^{1} má^{2}tiauh^{2} bíh^{1}
dí^{2} re^{2} quiúnh^{1} tsú^{2}.

11 Hi^{3} jun^{3}juáh^{13} jmáh^{3}la^{3} hi^{3} jáun^{2} yáh^{3}, quí^{1}
ja^{3}bí^{1} tsah^{1} lɨ́n^{21} dí^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Dió^{32} cun^{3}quionh^{3}
tá^{13} Jesucristo Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}, quí^{1} hí^{3} bíh^{1}
má^{2}ca^{3}chá^{3} tie^{3} ja^{1} quiú^{13} dí^{2} quiúnh^{1} Dió^{32}.

Jáɨ^{13} ca^{3}tɨn^{1} Adán jɨ^{3} Cristo

12 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, cun^{3}quionh^{3} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} jan^{2}
tsáu^{2} bíh^{1} ca^{3}hi^{3} tso^{3} ñí^{1} hué^{21} lá^{2}, hi^{3} cun^{3}quionh^{3}
tso^{3} jáun^{2} ca^{3}hi^{3} siáh^{3} hmú^{32}, hi^{3} jáun^{2} dá^{2} cun^{3}ñí^{1}
hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} hí^{3} bíh^{1} ca^{3}la^{3} jɨ^{3}lɨn^{2} tsáu^{2} má^{2}tionh^{2} ja^{1}
tso^{3}, hi^{3} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} já^{1}ngɨ^{3} hmú^{32} ñí^{1}con^{2}
la^{3}jɨ́n^{32} tsáu^{2}.

13 Quí^{1} jmɨ́^{1} ñeh^{2} bíh^{1} hi^{3} lɨ^{3}zia^{32} liei^{21} hi^{3} ca^{3}cué^{3}
jáun^{2} Dió^{32} ñí^{1}con^{2} hla^{1} Moisés, jmɨ́^{1} má^{2}zia^{32} bíh^{1}
tso^{3} hngá^{1}máh^{3} lá^{2}; tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} jmɨ́^{1} má^{2}ná^{1}hɨ^{13} yáh^{3}

tsáu13 tsáu2 la3 cun3 juáh3 liei21 jáun2 má1ná1, jmí1
tiá2 liei21 má2zia32.
14 Tɨ3la3 cun3 jáun2 ca3jmú3 bíh1 hmú32 pí3 hi3
ca3tsan3 la3jín32 tsá2 ca3jmú3 tso3 la3 cun3 jmí1
ca3lɨ3zian2 hla1 Adán hi3 ca3la3 ñí1 cá1chó21 jmáɨ1
hi3 ca3lɨ3zian2 hla1 Moisés, uá1jinh1 tsáu13 tsú2 tiá2
jmí1 lí3 la3jmí1 lí3 tsáu13 Adán, tsá2 tiá2 ca3ma3tí32 hí3
héih32 hi3 ca3cué3 jáun2 Dió32. Tɨ3la3 uá1jinh1 la3 nɨ2
né3, cun3 jáun2 lɨn3 bíh1 hla1 Adán hí3 cáun2 nóh32
hi3 ca3tɨn1 jan2 Tsá2 né3bí1 jmí1 já21.
15 Quí1 cun3quionh3 tsáu13 jan2 tsáu2 bíh1
má2cá2tsan3 juóun32 lɨn32 tsáu2, tɨ3la3 cun3quionh3
tá13 Jesús Tsá2 lɨn3 Cristo má1na21, ca3la3 hi3 lí1
má2tí2 má2híe23 bíh1 mií3 hi3 ja32 jáun2 tsí3 Dió32
ñí1con2 juóun32 tsáu2 hi3 lí13 liáun3 tsú2. Hi3 jáun2 la3
cun3 hi3 tiá2 ca3ma3tí32 jáun2 Adán né3, tiá2 cunh2
yáh3 quionh3 hi3 lí1 cue32 jáun2 Dió32,
16 quí1 hi3 lí1 cue32 jáun2 Dió32 cun3 tiá2 cá2ren2
bíh1 quionh3 ta21 hi3 ca3jmú3 jáun2 tsáu13 tsá2
hí3. Quí1 cun3quionh3 cáun2 tán1 tso3 jáun2 bíh1
má2ca3ta3tsɨn1 tsáu2 héih32; tɨ3la3 uá1jinh1 hliáun3
lɨn32 tso3 má2ná1ren2 tsáu2, cun3 jáun2 lí13 bíh1 liáun3
tsú2, quí1 Dió32 dá2 cáun2 hinh23 bíh1 tsáu2 la3juah21
dúh1 tsá2 chun1.
17 Hi3 ní1juáh3 la3 ca3lɨ3 zia32 pí3 ñí1con2 hmú32
cun3quionh3 tsáu13 jan2 tsáu2, jáun2 cun3ñí1 hi3 ja32
mií3 tsí3 Dió32 né3, tiá13 bíh1 tiá3 tiá2 lɨ3 zia32 pí3
quioh21 la3jín32 tsá2 má2ca3heh3 Dió32 la3juah21 dúh1
jan2 tsá2 chun1 cun3ñí1 hi3 ja32 jáun2 mií3 tsí3, hi3
lí13 zian2 tsú2 cáun2 hi3 hmaɨ21 cun3quionh3 hi3

ca^{3}jmú^{3} siáh^{3} jan^{2} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2}, Jesús Tsá^{2} lɨ́n^{3} Cristo bíh^{1} Tsá^{2} hí^{3}.

18 La^{3} jáun^{2} bíh^{1} lɨ^{3} hi^{3} cun^{3}quionh^{3} tsáu^{13} Adán bíh^{1} ca^{3}ta^{3}tonh^{1} la^{3}jɨ́n^{32} tsáu^{2} ñí^{1} hlah^{3}; tɨ^{3}la^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} jáun^{2} Jesucristo né^{3}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} hí^{3} bíh^{1} ca^{3}jmú^{3} cáun^{2} ta^{21} chu^{21}, hi^{3} jáun^{2} Dió^{32} lɨ́^{13} hinh^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsáu^{2} ta^{3}né^{32} la^{3}juah^{21} dúh^{1} jan^{2} tsá^{2} chun^{1}, hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} zian^{2} tsú^{2} ca^{3}tɨn^{1} Dió^{32}.

19 Quí^{1} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} tiá^{2} ca^{3}ma^{3}tí^{32} jan^{2} tsáu^{2} bíh^{1}, jáun^{2} juóun^{32} lɨ́n^{32} tsáu^{2} ca^{3}ta^{3}ná^{1}ren^{2} tso^{3}; hi^{3} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} lɨ^{3} siáh^{3}, hi^{3} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} ca^{3}ma^{3}tí^{32} jan^{2} Tsáu^{2} bíh^{1}, jáun^{2} juóun^{32} lɨ́n^{32} bíh^{1} tsáu^{2} ca^{3}ta^{3}tonh^{1} la^{3}juah^{21} dúh^{1} tsá^{2} chun^{1} cu^{3}tí^{13} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}.

20 Quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}lɨ^{3}zia^{32} jáun^{2} liei^{21} bíh^{1}, hi^{3} jáun^{2} tɨ^{3} lɨ^{3}mí^{1} ca^{3}lɨ^{3} hliáun^{3} bíh^{1} hi^{3} tiá^{2} má^{2}tí^{32} tsáu^{2}; tɨ^{3}la^{3} tá^{1}la^{3} chí^{1}lɨ́^{2}hliáun^{23} jáun^{2} tso^{3} né^{3}, tɨ^{3} lɨ^{3}mí^{1} ca^{3}ja^{3} bíh^{1} mií^{3} tsɨ́^{3} Dió^{32}.

21 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, la^{3}jmɨ́^{1} ca^{3}lɨ^{3}quien^{2} tso^{3} cun^{3}quionh^{3} pí^{3} quioh^{21} hmú^{32}, la^{3} jáun^{2} bíh^{1} siáh^{3} ca^{3}lɨ^{3}quien^{2} mií^{3} hi^{3} ja^{32} tsɨ́^{3} Dió^{32} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} jáun^{2} Jesucristo Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}, hi^{3} jmu^{2} hi^{3} lɨ́^{13} heh^{3} dí^{2} Dió^{32} la^{3}juah^{21} dúh^{1} jan^{2} tsá^{2} chun^{1}, hi^{3} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} ziáun^{2} dí^{2} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}.

6

Jún^{1} tsú^{2} ca^{3}tɨn^{1} tso^{3}, tɨ^{3}la^{3} zian^{2} bíh^{1} tsú^{2} ca^{3}tɨn^{1} Cristo

1 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, ¿he^{3} ya^{3} lɨ́^{13} juáh^{13} dí^{2}? ¿Hí^{1} jmú^{13}
dí^{2} tso^{3} ca^{3}la^{3} má^{2}jmu^{32} jáun^{2}, hi^{3} jáun^{2} tɨ^{3} lɨ^{3}mí^{1}
lɨ^{3}jnia^{2} mií^{3} hi^{3} ja^{32} tsɨ́^{3} Dió^{32}?
2 Ján^{1}han^{21}, ¡tiá^{2} jáun^{2} yáh^{3}! Quí^{1} tsá^{2} má^{2}ná^{1}jún^{1}
bíh^{1} dí^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tso^{3}, hi^{3} jáun^{2} ¿ha^{3} yáh^{3} lánh^{3}
rón^{32} lɨ́^{13} má^{1}ziáun^{13} dí^{2} hi^{3} jmu^{32} tso^{3}?
3 Quí^{1} jmɨ́^{1} cáun^{3} dí^{2} jáun^{2} jmáɨ^{2} ca^{3}lɨ^{3} lin^{1} hi^{3}
má^{2}ca^{3}cunh^{3} dí^{2} quiúnh^{1} Jesús Tsá^{2} lɨ́n^{3} Cristo, ¿tiá^{1}
tson^{2}? Hi^{3} jáun^{2} jmáɨ^{1} jáun^{2} bíh^{1} ti^{3}tsóh^{3} ca^{3}má^{1}li^{21}
dí^{2} hi^{3} má^{2}jún^{1} dí^{2} la^{3}jmɨ́^{1} jun^{1} tsú^{2} jáun^{2} hnga^{2}.
4 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, cun^{3}quionh^{3} hi^{3} cáun^{3} dí^{2} jáun^{2}
jmáɨ^{2} bíh^{1} má^{2}li^{21} dí^{2} hi^{3} má^{2}já^{2}haun^{3} dí^{2} cu^{3}lɨ^{21}
quiúnh^{1} Cristo quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} má^{2}jún^{1} dí^{2} la^{3}jmɨ́^{1}
jun^{1} tsú^{2} jáun^{2} hnga^{2}. Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, la^{3}jmɨ́^{1} ca^{3}jenh^{13}
jáun^{2} hnga^{2} Jesús ja^{1} tsá^{2} cá^{2}tsan^{3} cun^{3}quionh^{3} pí^{3}
quioh^{21} Jméi^{2} dí^{2} Tsá^{2} cuá^{1}quien^{2}, la^{3} jáun^{2} bíh^{1}
siáh^{3} hiáu^{3} dí^{2} pí^{3} hi^{3} lɨ́^{13} ziáun^{2} dí^{2} cáun^{2} hi^{3} hmaɨ^{21}.

5 Quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} má^{2}ná^{1}cunh^{2} dí^{2} quiúnh^{1} Cristo
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} má^{2}jún^{1} dí^{2} la^{3}jmɨ́^{1} jun^{1} tsú^{2} jáun^{2}
hnga^{2}, jáun^{2} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} lɨ́^{13} ná^{1}cunh^{2} dí^{2} quiúnh^{1}
tsú^{2} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}jenh^{13} dí^{2} la^{3}jmɨ́^{1} ca^{3}jenh^{13} tsú^{2} jáun^{2}.
6 Quí^{1} né^{1} bíh^{1} dí^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} jmɨ́^{1} láɨ^{3} dí^{2} jáun^{2}
jmɨ́^{1}tin^{2}; tɨ^{3}la^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} yeh^{3} jáun^{2} né^{3}, má^{2}cá^{2}taun^{3}
crei^{21} cu^{3}tsa^{32} quionh^{3} Cristo bíh^{1}, hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{13}
liáun^{3} cuá^{2} ta^{3} dí^{2} ñí^{1}con^{2} pí^{3} quioh^{21} tso^{3}, hi^{3} jáun^{2}
tiú^{2}uú^{2} láɨ́^{3} dí^{2} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} jan^{2} *tsá^{2} má^{2}dí^{1}hlánh^{1}
ca^{3}tɨn^{1} tso^{3}.
7 Quí^{1} tiú^{2}uú^{2} pí^{3} zia^{32} yáh^{3} quioh^{21} tso^{3} hi^{3} jmu^{3}
héih^{32} ñí^{1}con^{2} jan^{2} tsá^{2} má^{2}jún^{1}.

8 Jáun^{2} né^{3}, nɨ́^{1}juáh^{3} má^{2}jún^{1} dí^{2} quiúnh^{1} Cristo,
hi^{3} jáun^{2} cáun^{2} bíh^{1} má^{2}nio^{2} tsɨ́^{3} dí^{2} hi^{3} ziáun^{2} dí^{2}
siáh^{3} quiúnh^{1} tsú^{2}.

9 Quí^{1} né^{1} dí^{2} hi^{3} má^{2}ca^{3}jenh^{13} Cristo ja^{1} tsá^{2}
má^{2}cá^{2}tsan^{3}, hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1}lɨ́h^{3} yáh^{3} tiú^{2}uú^{2} jún^{3} tsú^{2},
quí^{1} tiú^{2}uú^{2} pí^{3} zia^{32} yáh^{3} quioh^{21} hmú^{32} ñí^{1}con^{2}
tsú^{2}.

10 Quí^{1} jmɨ́^{1} jun^{1} jáun^{2} Cristo, ca^{3}jun^{3} tsú^{2} cu^{3}
jéin^{32} tán^{1} la^{3} lá^{2} bíh^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tso^{3}; tɨ^{3}la^{3} hi^{3} zian^{2}
tsú^{2} ta^{3}né^{32} né^{3}, má^{2}zian^{2} tsú^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Dió^{32} bíh^{1}.

11 Ja^{3}bí^{1} la^{3} jáun^{2} hnoh^{2} uá^{2}jaɨ^{32}, cuɨ́^{1} lɨ́n^{13} náh^{2}
la^{3}juah^{21} dúh^{1} hi^{3} má^{2}jún^{1} náh^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tso^{3}, tɨ^{3}la^{3}
cuɨ́^{1} lɨ́n^{13} náh^{2} hi^{3} ná^{1}zian^{2} náh^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Dió^{32}
má^{1}na^{21}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} má^{2}ná^{1}lɨ́n^{3} náh^{2} la^{3}juah^{21} dúh^{1}
jan^{2} tsáu^{2} quiúnh^{1} Cristo Jesús.

12 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} su^{3}uú^{2} lɨ́^{1} tanh^{3} náh^{2} ta^{21}
la^{3} cun^{3} hi^{3} dí^{1}quian^{1} ngú^{3} quián^{13} náh^{2} jmu^{3}, hi^{3} lɨ́^{1}
jmúh^{13} náh^{2} tso^{3}, hi^{3} juáh^{13} hi^{3} lɨ^{3} jmu^{3} héih^{32} tso^{3}
ñí^{1}con^{2} náh^{2} hi^{3} jmúh^{13} náh^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} tɨ^{32} honh^{2}
náh^{2} hmóu^{32}.

13 Su^{3}uú^{2} lɨ́^{1} jɨenh^{21} náh^{2} ñí^{1}con^{2} tso^{3} hi^{3} jmúh^{13}
náh^{2} hi^{3} hlah^{3} hi^{3} hó^{32}, tɨ^{3}la^{3} hnoh^{2} dá^{2} hniáuh^{32}
jɨenh^{21} náh^{2} tá^{1} jan^{2} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} bíh^{1} hi^{3} jmúh^{13}
náh^{2} jmáh^{3}la^{3} hi^{3} chu^{21}, la^{3} cun^{3} jan^{2} tsá^{2} má^{2}jún^{1}
hi^{3} má^{2}ca^{3}jenh^{13} siáh^{3}.

14 Quí^{1} tiú^{2}uú^{2} jáɨ^{13} ho^{2} yáh^{3} tso^{3} hi^{3} jmu^{3} héih^{32}
ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tiú^{2}uú^{2} zian^{2} hnoh^{2} la^{3}
cun^{3} lɨ́^{3} liei^{21} hi^{3} jmɨ́^{1} zia^{32} jáun^{2} jmɨ́^{1}tin^{2}, quí^{1} tɨ^{3}la^{3}
hnoh^{2} dá^{2} má^{2}zian^{2} náh^{2} la^{3} cun^{3} lɨ́^{3} mií^{3} hi^{3} ja^{32}
jáun^{2} tsɨ́^{3} Dió^{32} bíh^{1}.

Jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} ha^{3} lánh^{3} lɨ́n^{3} jan^{2} tsá^{2} má^{2}dí^{1}hlánh^{1}

15 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, ¿ha^{3} lánh^{3} jmú^{13} dí^{2}? ¿Hí^{1} lɨ́^{13} jmú^{13} dí^{2} tso^{3} quí^{1}hliá^{2} hi^{3} tiú^{2}uú^{2} ziáun^{2} dí^{2} cun^{3}quionh^{3} liei^{21} jáun^{2}, quí^{1} má^{2}ziáun^{2} dí^{2} cun^{3}quionh^{3} mií^{3} hi^{3} ja^{32} tsɨ́^{3} Dió^{32} bíh^{1}? Ján^{1}han^{21}, ¡tiá^{2} jáun^{2} yáh^{3}!

16 Cuɨ́^{1} jmú^{13} jáɨ^{13}, hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} ca^{3}jɨenh^{21} náh^{2} hmóu^{32} ñí^{1}con^{2} jan^{2} tsáu^{2} hi^{3} lɨ́n^{13} náh^{2} jan^{2} tsá^{2} má^{2}dí^{1}hlánh^{1}, hi^{3} má^{1}tih^{21} náh^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} hí^{3}, hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} má^{2}dí^{1}hlánh^{1} joh^{1} tsá^{2} hí^{3} bíh^{1} má^{2}láɨn^{1} náh^{2}, hi^{3} jáun^{2} má^{2}ca^{3}tɨn^{1} náh^{2} má^{1}tih^{21} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}. La^{3} jáun^{2} bíh^{1} lɨ́^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} má^{2}tí^{32} ñí^{1}con^{2} tso^{3}, lɨ́^{3} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} hi^{3} juo^{13} bíh^{1} tsú^{2} tso^{3}, hi^{3} jáun^{2} dá^{2} jmu^{3} hi^{3} jún^{3} bíh^{1} tsú^{2}; ja^{3}bí^{1} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} siáh^{3} uá^{2}jaɨ^{32}, tsá^{2} má^{2}tí^{32} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} lɨ́^{13} lɨ́n^{3} la^{3}juah^{21} dúh^{1} jan^{2} tsá^{2} chun^{1}.

17 Tɨ^{3}la^{3} tiá^{1}hmah^{1} Dió^{32} hi^{3} uá^{1}jinh^{1} hnoh^{2} jmɨ́^{1} ná^{1}lɨ́n^{3} náh^{2} tsá^{2} má^{2}dí^{1}hlánh^{1} ca^{3}tɨn^{1} tso^{3}; tɨ^{3}la^{3} ta^{3}né^{32} má^{1}na^{21}, má^{2}tionh^{2} náh^{2} jo^{3}cuo^{2} jú^{1} tson^{2} hi^{3} má^{2}ca^{3}tionh^{2} náh^{2} jáun^{2} ta^{21} ca^{3}la^{3} jonh^{3} jmɨ́^{1} honh^{2} bíh^{1}.

18 Quí^{1} jmɨ́^{1} má^{2}ca^{3}liáun^{3} náh^{2} jáun^{2} ñí^{1}con^{2} tso^{3}, jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}lɨn^{3} náh^{2} tsá^{2} má^{2}ná^{1}hlánh^{1} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} zian^{2} náh^{2} hi^{3} ná^{1}chun^{1} bí^{1} náh^{2}.

19 Lieh^{1} jná^{13} hnoh^{2} cun^{3}quionh^{3} jáɨ^{13} hi^{3} jmu^{1} jná^{13} lá^{2}, quí^{1} ho^{3} sa^{3} juóuh^{32} bíh^{1} hi^{3} ngɨ^{13} náh^{2} jú^{1} tson^{2} lá^{2}. Quí^{1} jmɨ́^{1}tin^{2} ca^{3}cuéh^{1} náh^{2} cuá^{2} tanh^{1} ñí^{1}con^{2} tso^{3} hi^{3} ca^{3}lɨn^{3} náh^{2} tsá^{2} má^{2}ná^{1}hlánh^{1}, hi^{3} ca^{3}jmuh^{3} náh^{2} hi^{3} hlah^{3} hi^{3} hó^{32}. La^{3} jáun^{2} bíh^{1}

hniáuh^{32} cuéh^{1} náh^{2} siáh^{3} cuá^{2} tanh^{1}, hi^{3} lɨ́n^{13} náh^{2} tsá^{2} má^{2}ná^{1}hlánh^{1} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} chu^{21}, hi^{3} ná^{1}chan^{1} náh^{2} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}.

20 Quí^{1} jmáɨ^{1} hi^{3} jmɨ́^{1} ná^{1}lɨ́n^{3} náh^{2} tsá^{2} má^{2}ná^{1}hlánh^{1} ñí^{1}con^{2} tso^{3}, jmɨ́^{1}jáun^{2} tiá^{2} ta^{21} jmɨ́^{1} táunh^{23} yáh^{3} hnoh^{2} la^{3} cun^{3} héih^{32} hi^{3} jmu^{2} hi^{3} chu^{21};

21 tɨ^{3}la^{3} ¿he^{3} dá^{2} ca^{3}ta^{3}tsɨn^{1} náh^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}jmuh^{3} náh^{2} la^{3} jáun^{2}? Má^{2}ná^{1}hinh^{1} bíh^{1} náh^{2} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} jáun^{2} ta^{3}né^{32}; quí^{1} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} jáun^{2} cáun^{2} jmu^{2} hi^{3} jún^{3} bíh^{1} tsú^{2}.

22 Tɨ^{3}la^{3} ta^{3}né^{32} má^{1}ná^{1}, má^{2}ca^{3}liáun^{3} bíh^{1} náh^{2} ca^{3}tɨn^{1} tso^{3}, hi^{3} jáun^{2} ta^{3}né^{32} má^{2}ná^{1}lɨ́n^{3} náh^{2} tsá^{2} má^{2}ná^{1}hlánh^{1} joh^{1} Dió^{32} bíh^{1}; hi^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}ta^{3}tsɨn^{1} náh^{2} hi^{3} lɨ́^{13} zian^{2} náh^{2} hi^{3} ná^{1}chan^{1} náh^{2} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} jɨ^{3} hi^{3} lɨ́^{13} zian^{2} náh^{2} siáh^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}.

23 Quí^{1} la^{3} cun^{3} hi^{3} tá^{2}tsaɨh^{21} tsá^{2} jmu^{2} tso^{3}, hi^{3} jún^{23} bíh^{1}; tɨ^{3}la^{3} hi^{3} lɨ́^{1} cue^{32} Dió^{32} má^{1}ná^{1}, jmu^{2} hi^{3} lɨ́^{13} zian^{2} tsú^{2} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2} bíh^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Cristo Jesús Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}.

7

Jmu^{2} Po^{1} cáun^{2} jáɨ^{13} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} jéinh^{32} cuo^{2}

1 Hnoh^{2} reh^{2}, tsá^{2} má^{2}ná^{1}cuɨn^{2} náh^{2} liei^{21}, ñíh^{1} bíh^{1} hnoh^{2} hi^{3} liei^{21} jáun^{2} quien^{2} ñí^{1}con^{2} jmáh^{3}la^{3} tsá^{2} ná^{1}liéih^{21} bíh^{1}.

2 Jmú^{13} jáɨ^{13}, nɨ́^{1}juáh^{3} zian^{2} jan^{2} tsá^{2}mɨ^{3} tsá^{2} má^{2}jenh^{2} cuo^{2}, jáun^{2} ca^{3}tɨn^{1} tsú^{2} ma^{3}zian^{2} quionh^{3} ñí^{2}cuo^{2} tá^{1}la^{3} zian^{2} ñí^{2}cuo^{2} la^{3} cun^{3} rá^{1}juáh^{3} jáun^{2} liei^{21}; tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} má^{2}jún^{1} tsá^{2}ñuh^{2} ñí^{2}cuo^{2} tsú^{2},

jáun^{2} tiú^{2}uú^{2} lɨ^{3} quien^{2} yáh^{3} liei^{21} jáun^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3}.

3 Tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3} ca^{3}cuá^{3} quionh^{3} jan^{2} tsá^{2}ñuh^{2} siánh^{3} siáh^{3} tá^{1}la^{3} zian^{2} bíh^{1} ñí^{2}cuo^{2}, jáun^{2} tsá^{2}mɨ^{3} la^{3} hí^{3} lɨ́n^{3} jan^{2} tsá^{2} lɨ́^{1} jmú^{2} lɨ́^{1} tsau^{32} bíh^{1}. Tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} má^{2}jún^{1} bíh^{1} ñí^{2}cuo^{2} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3}, jáun^{2} tiú^{2}uú^{2} lɨ^{3} quien^{2} yáh^{3} liei^{21} jáun^{2} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}, má^{2}lɨ́^{13} bíh^{1} jéinh^{32} tsú^{2} cuo^{2} quionh^{3} tsá^{2}ñuh^{2} siánh^{3}, jun^{3}juáh^{13} tso^{3} yáh^{3} jaun^{32} hi^{3} jéinh^{32} tsú^{2} siáh^{3} cuo^{2}.

4 Ja^{3}bí^{1} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} uá^{2}jaɨ^{32} tiú^{2}uú^{2} quien^{2} yáh^{3} liei^{21} jáun^{2} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2} reh^{2}; quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} má^{2}cá^{2}tsan^{3} náh^{2} cu^{3}lɨ^{21} quiúnh^{1} Cristo hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} liei^{21} jáun^{2}, quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ná^{1}lɨ́n^{3} náh^{2} la^{3}juah^{21} dúh^{1} zeih^{21} cuo^{2} zeih^{21} ta^{3} tsú^{2}. Hi^{3} jáun^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} liei^{21} jáun^{2} tiú^{2}uú^{2} ca^{3}tɨn^{1} hi^{3} jmu^{3} quien^{2} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}, hi^{3} jáun^{2} má^{2}ná^{1}lɨ́n^{3} náh^{2} ñí^{2}cuo^{2} jan^{2} Tsá^{2} siánh^{3} bíh^{1}, Tsá^{2} ca^{3}jenh^{13} hí^{3} ja^{1} hla^{1}. Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1}, ta^{3}né^{32} má^{2}lɨ́^{13} láɨ^{3} dí^{2} tsá^{2} zia^{32} ñí^{1} jmu^{3} ta^{21} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}.

5 Quí^{1} tá^{1}la^{3} jmɨ́^{1} ziáun^{2} dí^{2} jáun^{2} cun^{3} lɨ́^{3} tsɨ́^{3} dí^{2} hmóu^{32}, jáun^{2} liei^{21} jáun^{2} ti^{3} ca^{3}jmú^{3} ta^{21} hñu^{3} jmɨ́^{1} hñu^{3} tsɨ́^{3} dí^{2} hi^{3} tɨ^{3} lɨ^{3} hniá^{1} dí^{2} hi^{3} jmú^{13} hi^{3} hlah^{3} bíh^{1}; hi^{3} jáun^{2} dá^{2} cáun^{2} tɨ́^{2} ná^{1}láɨ^{3} dí^{2} tsá^{2} jmu^{2} ta^{21} ñí^{1}con^{2} hmú^{32} bíh^{1}.

6 Tɨ^{3}la^{3} ta^{3}né^{32} má^{1}ná^{1}, má^{2}ca^{3}liáu^{3} bíh^{1} dí^{2} ca^{3}tɨn^{1} liei^{21} jáun^{2}, quí^{1} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} hi^{3} má^{2}jún^{1} bíh^{1} dí^{2} ñí^{1}con^{2} hi^{3} jmɨ́^{1} ziaunh^{2} dí^{2} jáun^{2} tiá^{3}; hi^{3} jáun^{2} ta^{3}né^{32} má^{2}zia^{32} jáɨ^{13} hi^{3} má^{1}ti^{21} dí^{2} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} cun^{3}quionh^{3} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1}, Tsá^{2} cue^{32} hí^{3}

pí^{3} hi^{3} ziáun^{2} dí^{2} jáun^{2} hi^{3} hmaɨ^{21}, jun^{3}juáh^{13} uú^{2} cun^{3}quionh^{3} liei^{21} yeh^{3} hi^{3} rá^{1}lɨ́^{3} jáun^{2} yáh^{3}.

Tso^{3} hi^{3} zia^{32} hñu^{3} tsɨn^{32} jná^{13}

7 Hi^{3} jáun^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} la^{3} nɨ́^{2} né^{3}, ¿hí^{1} lɨ́^{13} juáh^{13} dí^{2} hi^{3} liei^{21} jáun^{2} bíh^{1} jmu^{2} hi^{3} tanh^{32} dí^{2} tso^{3}? Ján^{1}han^{21} ¡tiá^{2} jáun^{2} yáh^{3}! Tɨ^{3}la^{3} cun^{3}quionh^{3} liei^{21} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}lɨ^{3} ño^{1} jná^{13} hi^{3} he^{3} jaun^{32} tso^{3}. Jmú^{13} jáɨ^{13}, sá^{1} hi^{3} tiá^{2} ca^{3}juáh^{3} liei^{21} jáun^{2}: “Ha^{3} lɨ́^{2} jmú^{2} hniá^{1} nú^{2} hi^{3} quioh^{21} tsáu^{2}”, jáun^{2} tiá^{2} jmɨ́^{1} lɨ^{3} ño^{1} yáh^{3} jná^{13} he^{3} dá^{2} jaun^{32} hi^{3} hniá^{1} tsú^{2} hi^{3} quioh^{21} tsáu^{2}.

8 Tɨ^{3}la^{3} tso^{3} dá^{2} ca^{3}jmú^{3} quien^{2} ñí^{1}con^{2} jná^{13} cun^{3}quionh^{3} liei^{21} jáun^{2} bíh^{1}, hi^{3} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}hi^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} hlah^{3} hñu^{3} tsɨn^{32} jná^{13}, hi^{3} ca^{3}lɨ^{3} hniá^{1} jná^{13} hi^{3} quioh^{21} tsáu^{2}. Quí^{1} tá^{1}la^{3} tiá^{2} jmɨ́^{1} má^{2}cuo^{2} jná^{13} liei^{21} jáun^{2}, tiá^{2} tso^{3} jmɨ́^{1} ren^{2} yáh^{3} jná^{13} ñí^{1}con^{2} liei^{21} jáun^{2}.

9 Quí^{1} jmáɨ^{1} hi^{3} tiá^{2} jmɨ́^{1} má^{2}cuo^{2} jná^{13} liei^{21} jáun^{2}, jmɨ́^{1} zian^{2} bíh^{1} jná^{13}; tɨ^{3}la^{3} jmɨ́^{1} ca^{3}lɨ^{3} cuo^{2} jná^{13} héih^{32} jáun^{2} má^{1}ná^{1}, jmɨ́^{1}jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}lɨ^{3} zia^{32} tso^{3}, hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1}jáun^{2} né^{3}, jun^{3} bíh^{1} jná^{13}.

10 La^{3} jáun^{2} bíh^{1} lɨ^{3} héih^{32} hi^{3} jmɨ́^{1} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} cué^{32} jáɨ^{13} hi^{3} lɨ́^{13} zian^{2} tsú^{2}; tɨ^{3}la^{3} ca^{3}tɨn^{1} jná^{13} má^{1}ná^{1}, cáun^{2} ca^{3}jmú^{3} hi^{3} jun^{3} bíh^{1} jná^{13}.

11 Quí^{1} tso^{3} jlánh^{1} ca^{3}lɨ^{3}jan^{21} jmɨ́^{1} ca^{3}lɨ^{3}zia^{32} jáun^{2} héih^{32}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}ma^{3}cau^{2} jná^{13}; hi^{3} jáun^{2} cun^{3}quionh^{3} héih^{32} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}jngah^{3} jná^{13}.

12 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, cun^{3} jáun^{2} hɨ́en^{1} bíh^{1} liei^{21} jáun^{2}, hi^{3} héih^{32} rá^{1}tioh^{3} jáun^{2} né^{3}, hɨ́en^{1} bíh^{1}, chu^{21} bíh^{1},

hi^{3} cú^{2}re^{2} he^{2} bíh^{1} siáh^{3} rá^{2}tsɨ^{32} héih^{32}.
13 Jáun^{2} né^{3}, ¿hí^{1} lɨ́^{13} juáh^{13} hi^{3} liei^{21} chu^{21} jáun^{2}
ca^{3}lɨ^{3} mí^{1}zioh^{21} quioh^{21} hmú^{32} ñí^{1}con^{2} jná^{13}? ¡Tiá^{2}
jáun^{2} yáh^{3}! Quí^{1} tso^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}jmú^{3} hi^{3} jun^{3}
jná^{13}, hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}lɨ^{3} lin^{1} he^{3} lánh^{3} rón^{32}
lɨ́^{3} tso^{3}, quí^{1} cun^{3}quionh^{3} liei^{21} chu^{21} jáun^{2} bíh^{1}
ca^{3}jngah^{3} jná^{13} tso^{3}. Jáun^{2} héih^{32} jáun^{2} né^{3} ca^{3}ma^{3}li^{21}
hi^{3} hú^{1}tá^{1} la^{3} hian^{2} lɨ́n^{32} bíh^{1} tsɨ́^{3} tso^{3}.

Hniéi^{2} hi^{3} zia^{32} hñu^{3} tsɨ́^{3} tsáu^{2}

14 Quí^{1} né^{1} bíh^{1} dí^{2} hi^{3} liei^{21} jáun^{2} ja^{3} ñí^{1}con^{2}
Dió^{32}; tɨ^{3}la^{3} jná^{13} má^{1}ná^{1}, tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} cáun^{2} lɨ́^{1}
jmu^{2} cun^{3} lɨ́^{3} tsɨn^{32} bíh^{1} ná^{1} cu^{3}diá^{2}jan^{2}, jan^{2} tsá^{2}
ca^{3}ja^{3}hnáɨ^{1} ñí^{1}con^{2} tso^{3}.
15 Jlánh^{1} tiá^{2} ngɨ^{23} jná^{13} he^{3} dá^{2} jmu^{2} ná^{1}, quí^{1} tiá^{2}
jmu^{2} yáh^{3} jná^{13} hi^{3} jmɨ́^{1} hnó^{21} jmu^{1}, tɨ^{3}la^{3} cha^{3} jmɨ́^{1}
jmu^{1} jná^{13} hi^{3} hnó^{32} jmu^{1}, hi^{3} tiá^{2} jéi^{32} bíh^{1} jná^{13}
jmu^{2}.
16 Tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} jná^{13} la^{3} jmu^{2} cáun^{2} hi^{3} tiá^{2} jmɨ́^{1}
hnó^{21} jmu^{1}, jáun^{2} la^{3} jáun^{2} má^{2}lɨ́^{2}lin^{1} hi^{3} la^{3} chu^{21}
bíh^{1} liei^{21} jáun^{2};
17 hi^{3} jáun^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} jmu^{2} jná^{13} jáun^{2},
jun^{3}juáh^{13} hi^{3}hliá^{2} ja^{32} tsɨn^{32} jmu^{1} yáh^{3} jná^{13} la^{3}
jáun^{2}, tɨ^{3}la^{3} hi^{3} jáun^{2} dá^{2} ja^{32} ñí^{1}con^{2} tso^{3} hi^{3} nio^{2}
jáun^{2} hñu^{3} tsɨn^{32} bíh^{1} jná^{13}.
18 Má^{2}ca^{3}lɨ^{3}tsɨn^{2} jná^{13} hi^{3} tiá^{2} hi^{3} chu^{21} zia^{32} yáh^{3}
tɨ^{3} ñeh^{2} quion^{21} ná^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} jná^{13};
quí^{1} uá^{1}jinh^{1} hnó^{32} jná^{13} jmu^{1} jmáh^{3}la^{3} hi^{3} chu^{21},
tɨ^{3}la^{3} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3}, sa^{3} tiá^{2} tú^{2} tiá^{2} tsɨn^{23} yáh^{3}
jná^{13} jmu^{1}.

19 Quí^{1} sa^{3} hi^{3} hlah^{3} hi^{3} tiá^{2} hnó^{32} jmu^{1} bíh^{1} jná^{13}
jmu^{2}, cha^{3} jmɨ́^{1} jmu^{1} ná^{1} hi^{3} chu^{21} la^{3} cun^{3} hi^{3}
dí^{1}quian^{1} jná^{13} jáun^{2} jmu^{1}.
20 Jáun^{2} né^{3}, nɨ́^{1}juáh^{3} jná^{13} la^{3} jmu^{2} cáun^{2} hi^{3}
tiá^{2} jmɨ́^{1} hnó^{21} jmu^{1}, jáun^{2} la^{3} jáun^{2} má^{2}lin^{1} hi^{3}
jun^{3}juáh^{13} huen^{2} yáh^{3} jná^{13} jmu^{2}, tɨ^{3}la^{3} tso^{3} hi^{3} nio^{2}
hñu^{3} tsɨn^{32} bíh^{1} jná^{13} la^{3} jmu^{2}.
21 Hi^{3} jáun^{2} la^{3} lá^{2} bíh^{1} quiunh^{32} jná^{13}: Nɨ́^{1}juáh^{3}
jmáɨ^{1} hi^{3} hnó^{32} jná^{13} jmu^{1} hi^{3} chu^{21}, sa^{3} jmáh^{3}la^{3} hi^{3}
hlah^{3} bíh^{1} la^{3} jmu^{2} jná^{13} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2}.
22 Quí^{1} uá^{1}jinh^{1} jéih^{32} lɨ́n^{32} bíh^{1} jmɨ́^{1} tsɨn^{32} jná^{13}
liei^{21} quioh^{21} Dió^{32},
23 tɨ^{3}la^{3} cun^{3} jáun^{2} jɨ́e^{32} bíh^{1} jná^{13} hi^{3} zia^{32} cáun^{2}
liei^{21} siáh^{3} hi^{3} jmu^{2} quien^{2} ñí^{1}con^{2} ua^{3} tán^{2} jná^{13},
hi^{3} liei^{21} jáun^{2} né^{3} ná^{1}tɨ́n^{23} quionh^{3} hi^{3} jéih^{32} jáun^{2}
jmɨ́^{1} tsɨn^{32} jná^{13}. Liei^{21} jáun^{2} dá^{2} hnió^{3} hi^{3} hú^{1}tá^{1}
zaunh^{3} tiá^{3} jná^{13} ca^{3}tɨ^{21} tso^{3}, hi^{3} jáun^{2} la^{3} jáun^{2}
ma^{3}tí^{32} ua^{3} tán^{2} jná^{13} jmáh^{3}la^{3} héih^{32} quioh^{21} tso^{3}.
24 ¡Jlánh^{1} juo^{23} jná^{13} quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3}
tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} ná^{1}! ¿Hin^{2} dá^{2} tsánh^{2} lɨ́^{13} liáu^{32} jná^{13}
ca^{3}tɨ^{21} ngú^{3} lá^{2} quion^{21}, ngú^{3} hi^{3} lɨ́^{13} jngah^{3} lá^{2}?
25 Jɨ́^{32}la^{3} Dió^{32} bíh^{1} lɨ́^{13} liáu^{32} cun^{3}quionh^{3} hi^{3}
ca^{3}jmú^{3} jáun^{2} Jesucristo Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}. ¡Hénh^{3} máh^{3}
tiá^{1}hmah^{1} Dió^{32}! Jáun^{2} né^{3}, la^{3} lá^{2} bíh^{1} lɨ^{3}, hi^{3}
cun^{3}quionh^{3} jmɨ́^{1} tsɨn^{32} jná^{13} jmɨ́^{1} hnó^{21} ná^{1} má^{1}ti^{21}
héih^{32} quioh^{21} Dió^{32} tá^{1}la^{3} má^{2}ti^{21} ná^{1} jáun^{2} héih^{32}
quioh^{21} tso^{3} cun^{3}quionh^{3} ngú^{3} quion^{21}.

8

Tsá² zian² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹
(Gálatas 5:16-26)

1 Né³² né³, tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² má²cá²cunh³
quionh³ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo má¹na²¹, ha³ tiú²uú²
tá¹tsɨn¹ yáh³ tsú² héih³², [tsá² tiú²uú² zian² la³ cun³
lɨ́³ tsɨ́³ hmóu³² yáh³, tɨ³la³ má²ñi³táunh¹ tsú² la³ cun³
hi³ hnió³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹].

2 Quí¹ tsá² má²tí³² la³ cun³ hi³ hnió³ Jmɨ́²chí³
Chun¹ bíh¹ má²zian² hi³ hmaɨ²¹ cun³ñí¹ hi³
má²cá²cunh³ tsú² quionh³ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo,
quí¹ má²ca³liáu³ bíh¹ dí² ñí¹con² héih³² quioh²¹ tso³
jɨ³ ñí¹con² hmú³² nɨ́².

3 Quí¹ Dió³² má²ca³jmú³ cáun² hi³ jmɨ́¹lɨ́h³ tiá²
ca³tioh²¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jmu³; quí¹
cun³ñí¹ hi³ tsá² zian² cun³ lɨ́³ tsɨ́³ bíh¹ jnoh¹,
jáun² ja³hín³ bíh¹ pí³ quioh²¹ liei²¹ jáun²; hi³
cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ca³zen³ Dió³² Jon² hi³ ca³lɨn³
tsá²mɨ³cuóun² Tsá² la³ jnoh¹, tsá² ren² dí² tso³.
Hí³ bíh¹ ca³cuen³ Jon² hi³ jún³ hi³ ca³tɨ²¹ tso³
quiú¹³ dí²; hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³hin³ Dió³²
tsáu¹³ dí² cun³ñí¹ hi³ ca³lɨn³ jáun² Jon² tsú² jan²
tsá²mɨ³cuóun² la³ jnoh¹.

4 La³ jáun² ca³jmú³ tsú² hi³ jáun² lɨ́¹³ má¹ti²¹ jnoh¹
la³ cun³ héih³² hi³ jmu² jáun² liei²¹, quí¹ tiú²uú²
ziáun² yáh³ dí² la³ cun³ lɨ́³ tsɨ́³ hmóu³², tɨ³la³ la³ cun³
hi³ hnió³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹ má²ziáun² dí².

5 Quí¹ tsá² zian² la³ cun³ lɨ́³ tsɨ́³ hmóu³², tsá²
la³ hí³ dá² cáun² hu²¹ tsɨ́³ hi³ ma³tí³² la³ cun³ hi³
dí¹quian¹ ngú³ quioh²¹ bíh¹; tɨ³la³ tsá² zian² la³ cun³
hi³ hnió³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ má¹na²¹, tsá² la³ hí³ hu²¹

tsɨ́³ hi³ ma³tí³² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹.

6 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² cá² ñi³ zian² la³ cun³ lɨ́³ tsɨ́³ hnga², tsá² la³ hí³ dá² jún³ bíh¹; tɨ³la³ tsá² zian² la³ cun³ hi³ hnió³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ má¹ná¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ lɨ́¹³ zian², hi³ niau²¹ siáh³ tie³ hñu³ tsɨ́³.

7 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² zian² la³ cun³ lɨ́³ tsɨ́³ hmóu³², tsá² la³ hí³ dá² ná¹háun³ bíh¹ quionh³ Dió³², quí¹ tiá² hnió³ yáh³ tsú² ma³quien² liei²¹ quioh²¹ Dió³²; hi³ sa³jun³ lɨ́²³ yáh³ ma³quien² tsú² liei²¹ jáun².

8 Hi³ jáun² bíh¹ la³jɨ́n³² tsá² zian² cun³ lɨ́³ tsɨ́³ hmóu³², tiá² lɨ́²³ yáh³ ma³hiún² tsú² tsɨ́³ Dió³².

9 Tɨ³la³ hnoh² má¹ná¹, tiú²uú² zian² yáh³ náh² cun³ lɨ́³ honh² hmóu³², tɨ³la³ má²zian² hnoh² la³ cun³ hi³ hnió³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹, nɨ́¹juáh³ hnoh² tsá² má²zian² Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³² hñu³ honh² náh². Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² má²zian² Jmɨ́²chí³ joh¹ Cristo hñu³ tsɨ́³, jun³juáh¹³ tsá² joh¹ Cristo yáh³ tsá² la³ hí³.

10 Quí¹ nɨ́¹juáh³ Cristo má²cuá³ hñu³ honh² hnoh², jáun² cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²zian² jmɨ́²chí³ quián¹³ náh² hi³ hmaɨ²¹ cun³ñí¹ hi³ má²ná¹lɨ́n³ náh² jáun² la³juah²¹ dúh¹ tsá² chun¹, uá¹jinh¹ má²jún¹ ngú³ cun³ñí¹ hi³ ca³jmú³ tso³.

11 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ Jmɨ́²chí³ joh¹ Tsá² ca³jmú³ hí³ hi³ ca³jenh¹³ Cristo Jesús ja¹ hla¹ má²cuá³ hñu³ honh² náh², jáun² hnga² Tsá² ca³jmú³ hí³ hi³ ca³jenh¹³ Cristo bíh¹ jmu³ siáh³ hi³ lɨ́¹³ chí¹lɨ́²zian² hi³ hmaɨ²¹ ngú³ hi³ jmɨ́¹ ca³tɨ²¹ jún³ jáun² quián¹³ náh², cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ joh¹ tsú²

hi^{3} má^{2}cuá^{3} jáun^{2} hñu^{3} honh^{2} náh^{2}.

12 Jáun^{2} né^{3} reh^{2}, zia^{32} hi^{3} ca^{3}ta^{1} dí^{2} jmú^{13}, tɨ^{3}la^{3} jun^{3}juáh^{13} hi^{3} ca^{3}ta^{1} dí^{2} má^{1}ziáun^{13} la^{3} cun^{3} lɨ́^{3} tsɨ́^{3} dí^{2} hmóu^{32} yáh^{3} má^{1}na^{21}.

13 Quí^{1} lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} hnoh^{2}, tsá^{2} zian^{2} náh^{2} la^{3} cun^{3} lɨ́^{3} honh^{2} náh^{2} hmóu^{32}, jún^{3} bíh^{1} náh^{2}, tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} cun^{3}quionh^{3} pí^{3} quioh^{21} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} cháh^{13} náh^{2} tɨ^{3} có^{32} hi^{3} zian^{2} náh^{2} jáun^{2} la^{3} cun^{3} lɨ́^{3} honh^{2}, hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} lɨ́^{13} zian^{2} náh^{2}.

14 Quí^{1} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} hei^{32} hi^{3} ñi^{3}jau^{1} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} joh^{1} Dió^{32}, tsá^{2} la^{3} hí^{3} bíh^{1} lɨ́n^{3} jon^{2} Dió^{32}.

15 Quí^{1} Jmɨ́^{2}chí^{3} hi^{3} má^{2}ca^{3}hen^{3} hnoh^{2}, jun^{3}juáh^{13} jan^{2} jmɨ́^{2}chí^{3} jmu^{2} hi^{3} lɨ́n^{3} hnoh^{2} *tsá^{2} má^{2}dí^{1}hlánh^{1} yáh^{3} hi^{3} juáh^{13} hi^{3} lɨ^{3} jmu^{3} hi^{3} lɨ́^{1} hú^{1} cóh^{21} honh^{2} náh^{2}, quí^{1} Jmɨ́^{2}chí^{3} hí^{3} dá^{2} jmu^{2} hi^{3} má^{2}lɨ́n^{3} náh^{2} jon^{2} Dió^{32} bíh^{1}, jɨ^{3} hi^{3} jmu^{2} siáh^{3} hi^{3} nio^{2} tiá^{3} tsɨ́^{3} dí^{2} hi^{3} juáh^{23} dí^{2} jáun^{2}: “¡Tia^{21}!” ñí^{1}con^{2} Dió^{32}.

16 Hi^{3} hnga^{2} Jmɨ́^{2}chí^{3} hí^{3} bíh^{1} má^{2}tson^{2} jáɨ^{13} cu^{3}lɨ^{21} quionh^{3} jmɨ́^{2}chí^{3} quiú^{13} dí^{2} hi^{3} má^{2}láɨ^{3} dí^{2} jon^{2} Dió^{32}.

17 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} má^{2}lɨ́n^{3} dí^{2} jáun^{2} jon^{2} tsú^{2}, jáun^{2} hiáu^{3} bíh^{1} dí^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} má^{2}ca^{3}jmú^{3} jáun^{2} Dió^{32} jáɨ^{13} hi^{3} cué^{32} ñí^{1}con^{2} jon^{2}, hi^{3} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} hiáu^{3} dí^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} hiáuh^{3} hnga^{2} Cristo. Quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} ná^{1}má^{2}tso^{1} dí^{2} tsɨ^{32} ca^{3}tɨ^{21} la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}ma^{3}tso^{2} jáun^{2} Cristo tsɨ́^{3}, jáun^{2} ja^{3}bí^{1} lɨ́^{13} zian^{2} dí^{2} cáun^{2} hi^{3} quien^{2} quiúnh^{1} tsú^{2} siáh^{3}.

18 Jná^{13} len^{3} hi^{3} la^{3}jɨ́^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} ná^{1}má^{2}tso^{1} dí^{2} tsɨ^{32} tiá^{2} cunh^{3} yáh^{3} quionh^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} chu^{21} hi^{3}

quien^{2} hi^{3} lɨ^{3} jnia^{2} hi^{3} hiáu^{3} dí^{2} nɨ́^{1} má^{1}jáun^{2}.

19 Quí^{1} ca^{3}la^{3} jɨ́^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} Dió^{32} ná^{1}jáɨh^{32} ñí^{1} hi^{3} dí^{1}quian^{1} hi^{3} jɨ́e^{3} jmáɨ^{1} hi^{3} lɨ^{3} jnia^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} jon^{2} Dió^{32}.

20 Quí^{1} ca^{3}la^{3} jɨ́^{32} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} Dió^{32} ca^{3}chó^{32} bíh^{1} jmáɨ^{1} hi^{3} tiú^{2}uú^{2} ca^{3}lɨ^{3}quien^{2}; jun^{3}juáh^{13} hi^{3} ca^{3}lɨ^{3}hnió^{3} hmóu^{32} yáh^{3} hi^{3} jáun^{2}, quí^{1} cun^{3} jáun^{2} ca^{3}lɨ^{3}hnió^{3} Dió^{32} bíh^{1}. Tɨ^{3}la^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} jáun^{2} Dió^{32} né^{3}, cáun^{2} ná^{1}jan^{32}

21 hi^{3} liáun^{3}, la^{3} cun^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} chau^{21} jmáɨ^{1} lɨ^{3}yenh^{3}, hi^{3} jáun^{2} lɨ^{3} zian^{2} hi^{3} má^{2}ná^{1}liáun^{1} la^{3}jmɨ́^{1} má^{2}zian^{2} jáun^{2} jon^{2} Dió^{32}.

22 Quí^{1} né^{1} dí^{2} hi^{3} la^{3} tɨ^{3} ta^{3}né^{32} bíh^{1} ná^{1}hón^{23} la^{3}jɨ́^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} jáun^{2} Dió^{32}, hi^{3} ná^{1}má^{2}tso^{2} tsɨ́^{3} la^{3}jmɨ́^{1} zian^{2} jan^{2} tsá^{2}mɨ^{3} má^{2}ñí^{1}lɨ^{3}zian^{2} jon^{2}.

23 Hi^{3} jun^{3}juáh^{13} jmáh^{3}la^{3} hi^{3} jáun^{2} yáh^{3} ná^{1}má^{2}tso^{2} tsɨ́^{3}, quí^{1} la^{3} jɨ^{3} jnoh^{1} bíh^{1} siáh^{3} ná^{1}hón^{23} dí^{2}, tsá^{2} má^{2}ca^{3}hen^{13} dí^{2} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1}, la^{3} cun^{3} hi^{3} la^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} hiáu^{3} dí^{2} jáun^{2}. Quí^{1} jnoh^{1} ná^{1}jan^{32} jmáɨ^{1} hi^{3} hú^{1}tá^{1} má^{2}lan^{13} dí^{2} jon^{2} Dió^{32}, ca^{3}la^{3} hi^{3} ná^{1}hón^{23} dí^{2}, jmáɨ^{1} hi^{3} liáun^{3} dí^{2} jáun^{2} tá^{1} jan^{2}.

24 Quí^{1} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} zia^{32} hi^{3} hu^{21} tsɨ́^{3} bíh^{1} dí^{2} ca^{3}liáun^{3}; tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} la^{3} má^{2}hiauh^{32} bíh^{1} tsú^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} jmɨ́^{1} hu^{21} jáun^{2} tsɨ́^{3}, jáun^{2} jun^{3}juáh^{13} uú^{2} cáun^{2} hi^{3} hu^{21} tsɨ́^{3} yáh^{3} tsú^{2} jaun^{32}. Quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} cáun^{2} hi^{3} má^{2}hiauh^{32} tsú^{2}, jáun^{2} tiú^{2}uú^{2} ca^{3}tɨ^{21} yáh^{3} hi^{3} hu^{21} tsɨ́^{3} tsú^{2} la^{3} má^{2}hu^{21} jáun^{2} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} jáun^{2}.

25 Tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} hu^{21} tsɨ́^{3} dí^{2} cáun^{2} hi^{3} tiá^{2}

má²hiau³² dí², cáun² hniáuh³² juenh² tsɨ́³ bíh¹ dí² tá¹la³ ná¹hé² ná¹jan³² dí² hi³ hiáu¹³ hi³ jáun².

26 Jáun² la³ jáun² bíh¹ siáh³ má²hau³ dí² Jmɨ́²chí³ Chun¹ ñí¹ tiá² tiau²³ dí² hmóu³². Quí¹ tiá² táɨ² yáh³ dí² lienh¹ Dió³² la³ cun³ jmɨ́¹ ca³tɨ²¹, tɨ³la³ hnga² bíh¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hí³ hiú² mɨ³² ñí¹con² Dió³² hi³ ca³ta¹ jnoh¹ tá¹la³ ná¹quí² ná¹zion²³ dí² jáun² tsɨ́³ cun³ñí¹ hi³ tiú²uú² tiau²³ dí² hléh¹³.

27 Hi³ jáun² Dió³², Tsá² cuoh² hñu³ tsɨ́³ tsáu², ñi³² hi³ he³ hnió³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ juáh³, quí¹ Jmɨ́²chí³ hí³ mɨ³² ñí¹con² Dió³² hi³ ca³tɨn¹ tsá² joh¹ Dió³² cun³quionh³ jë¹ hnga² Dió³².

Tsá² cah²³ jmáɨ¹ tɨ³ chí¹nga²

28 Quí¹ má²né¹ bíh¹ dí² hi³ Dió³² jmu² hi³ re² bíh¹ cuá²haɨ³² la³jɨ́³² hi³ quiunh³² tsá² hnio³ hí³ Dió³², tsá² má²ca³teh³ hí³ Dió³² hi³ lɨ́¹³ ñí¹con² tsú² la³ cun³ hi³ hnió³ dí² lɨ́¹³.

29 Quí¹ la³ cun³ jmɨ́¹tin² ca³lɨ³ cuóun³² Dió³² tsá² hí³, hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³quianh³ tsú² tsá² hí³ hi³ chan³ dí² re² hi³ lɨ́n¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ Jon² dí²; hi³ jáun² Jon² dí² hí³ né³, lɨ́¹³ lɨ́n³ Tsá² má²ján³ ja¹ juóun³² lɨ́n³² raɨnh²¹ ñí¹ hná¹ jáun².

30 Hi³ jáun² tsá² ca³quianh³ hí³ Dió³² la³ cun³ jmɨ́¹tin², ca³teh³ tsú². Hi³ jáun² tsá² ca³teh³ tsú² hí³ né³ ca³hinh³ bíh¹ tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹. Hi³ jáun² tsá² ca³hinh³ tsú² hí³ né³, ca³cuéh³ dí² tsú² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² quionh³ dí² ñí¹ cuá¹quien² dí² jáun².

31 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, ¿he^{3} lɨ́^{13} juáh^{13} dí^{2} ca^{3}tɨ^{21} jáɨ^{13} nɨ́^{2}?
Quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} Dió^{32} yáh^{3} la^{3} zenh^{2} jo^{21} quiú^{13} dí^{2},
jáun^{2} ¿hin^{2} dá^{2} tsánh^{2} lɨ́^{13} jmu^{3} hniéi^{2} quiúnh^{1} dí^{2}?
32 Quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} ca^{3}la^{3} hí^{1}juáh^{3} Jon^{2} yáh^{3} Dió^{32} tiá^{2}
ca^{3}jmú^{3} hɨen^{2}, tɨ^{3}la^{3} ca^{3}cuen^{3} bíh^{1} tsú^{2} Jon^{2} hi^{3} jún^{3}
hi^{3} ca^{3}ta^{1} dí^{2}, ¡tiá^{13} bíh^{1} tiá^{3} tiá^{2} cué^{32} tsú^{2} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3}
ñí^{1} hná^{1} nɨ́^{2} la^{3}jmɨ́^{1} má^{2}ca^{3}cuen^{3} tsú^{2} jáun^{2} Jon^{2}!
33 Hi^{3} jáun^{2} dá^{2} ¡hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tiá^{2} hin^{2} lɨ́^{13}
chá^{32} tsáu^{13} jnoh^{1} tsá^{2} má^{2}ca^{3}quianh^{3} dí^{2} Dió^{32},
quí^{1} hnga^{2} bíh^{1} Dió^{32} má^{2}ca^{3}juáh^{3} hi^{3} má^{2}láɨ^{3} dí^{2}
la^{3}juah^{21} dúh^{1} tsá^{2} chun^{1}!
34 Jáun^{2} ¿hin^{2} ya^{3} tsánh^{2} lɨ́^{13} ra^{3}tsa^{2} dí^{2} héih^{32}?
Quí^{1} Cristo bíh^{1} Tsá^{2} ca^{3}jun^{3} hi^{3} ca^{3}ta^{1} dí^{2}, hi^{3}
ca^{3}la^{3} hi^{3} ca^{3}jenh^{13} siáh^{3}, hi^{3} má^{2}cuá^{3} tɨ^{3} cuá^{2} chu^{21}
quioh^{21} Dió^{32} hi^{3} cuá^{1}hiú^{2} cuá^{1}mɨ^{32} hi^{3} ca^{3}ta^{1} dí^{2}.
35 Hi^{3} jáun^{2} ¿hin^{2} ya^{3} tsánh^{2} lɨ́^{13} jmu^{3} hi^{3} tiú^{2}uú^{2}
hnáu^{3} dí^{2} quiúnh^{1} Cristo? ¿Hí^{1} lɨ́^{13} cun^{3}quionh^{3} hi^{3}
ma^{3}tso^{1} dí^{2} jáun^{2} tsɨ^{32}, cun^{3}quionh^{3} uu^{3}mí^{2}tsɨ^{32}, ho^{3}
cun^{3} quionh^{3} hi^{3} hɨ́^{1} tsa^{1} dí^{2} tsáu^{2}, ho^{3} hi^{3} zia^{32}
ho^{3}cuóun^{3}, ho^{3} hi^{3} tiá^{2} zia^{32} ha^{1} dí^{2}, ho^{3} hi^{3} ziáun^{2}
dí^{2} ja^{1} hi^{3} háɨnh^{13}, ho^{3} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} jngah^{3} dí^{2}
jáun^{2} tsáu^{2}?
36 Tɨ^{3}la^{3} la^{3} cun^{3} rá^{1}juáh^{3} ñí^{1} Sí^{2} quioh^{21} Dió^{32}, hi^{3}
juáh^{3} jáun^{2} la^{3} lá^{2}:
Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} hnú^{2} bíh^{1} hiá^{2} tsáu^{2} jnoh^{1} la^{3}jɨ́^{32}
jmáɨ^{1},
hi^{3} jmoh^{23} tsú^{2} jnoh^{1} la^{3}jmɨ́^{1} jmúh^{32} tsú^{2} *já^{1}ziáh^{2}
má^{2}tsa^{3}jngɨh^{2} tsú^{2}.
37 Tɨ^{3}la^{3} ja^{1} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} nɨ́^{2} má^{1}ná^{1}, ná^{1}láɨ^{3} dí^{2} tsá^{2}
cah^{23} jmáɨ^{1} tɨ^{3} ca^{3}nga^{2} bíh^{1} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} má^{2}hau^{3}

Tsá^{2} ca^{3}ma^{3}hnıau^{3} dí^{2} hí^{3}.
38 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, jná^{13} má^{2}nio^{2} cáun^{2} tsın^{32} hi^{3}
cu^{3}tí^{3} tiá^{2} hi^{3} zıa^{32} hí^{1} cáun^{2} hi^{3} lí^{13} chau^{3} dí^{2} tı^{3}
có^{32} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} Tsá^{2} hniau^{3} dí^{2}, uá^{1} hi^{3} jún^{3} dí^{2},
uá^{1} hi^{3} ziáun^{2} dí^{2}, sa^{3}jun^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32},
hi^{3} sa^{3}jun^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}chín^{3} nı́^{2} siáh^{3}; sa^{3}jun^{3} hi^{3}
quiunh^{32} dí^{2} ta^{3}né^{32}, hi^{3} sa^{3}jun^{3} hi^{3} quieinh^{21} dí^{2}
jmı́^{1}tsú^{2} jmı́^{1}ja^{32}, sa^{3}jun^{3} lı́^{13} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} cáu^{2} hi^{3}
jueh^{32} hi^{3} lı́^{13} lı^{3}zia^{32} ñí^{1} hué^{21} lá^{2},
39 sa^{3}jun^{3} lı́^{13} nı́^{1}juáh^{3} hi^{3} ñi^{3}ngı́^{1} dí^{2} chi^{3}cuú^{2} ñí^{1}
ñe^{1}, hi^{3} sa^{3}jun^{3} lı́^{13} nı́^{1}juáh^{3} nı́^{2} lı́^{1} cá^{1}cháu^{21} dí^{2} hñu^{3}
hué^{32}, la^{3} cun^{3} hí^{1} cáun^{2} yáh^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}jmú^{3}
jáun^{2} Dió^{32} tiá^{2} lı́^{13} chau^{3} dí^{2} tı^{3} có^{32} ñí^{1}con^{2} Dió^{32},
Tsá^{2} ca^{3}ma^{3}jnia^{32} hí^{3} hi^{3} hniau^{3} dí^{2} cun^{3}quionh^{3}
Cristo Jesús Tı^{32} Juo^{13} dí^{2}.

9

Dió^{32} má^{2}ca^{3}quianh^{3} tsá^{2} Israel

1 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, jná^{13} hléh^{13} jú^{1} tson^{2} lá^{2} hi^{3} ca^{3}tın^{1}
tsá^{2}co^{1} ná^{1} la^{3} cun^{3} qui^{3} jmu^{2} tsá^{2} hen^{2} tı^{3} con^{2}
Cristo, tiá^{2} tı́^{1} jáın^{2} yáh^{3} jná^{13}; quí^{1} jmı́^{1} tsın^{32} jná^{13}
má^{2}tson^{2} jáı^{13} lá^{2} quion^{21} cu^{3}lı^{21} quionh^{3} Jmı́^{2}chí^{3}
Chun^{1},
2 hi^{3} jlánh^{1} hlaıh^{3} nio^{2} tsın^{32} jná^{13}, hi^{3} ca^{3}la^{3} hi^{3}
hú^{1}quí^{2} hú^{1}jngıh^{32} tsın^{32} jná^{13} hi^{3} ca^{3}tın^{1} tsá^{2}co^{1}
ná^{1},
3 hi^{3} hí^{1} ca^{3}la^{3} tı^{3} huen^{2} jná^{13} ñí^{1}tanh^{21}
hú^{1}mu^{3}héih^{32}, la^{3} cun^{3} hi^{3} tiú^{2}uú^{2} lı́n^{13} jná^{13} tsá^{2}
joh^{1} Cristo, sá^{1}jmı́^{1} hi^{3} lı́^{13} bíh^{1} re^{2} ca^{3}tın^{1} tsá^{2}co^{1}
jná^{13} hí^{3} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} lı́^{13} la^{3} jáun^{2} ñí^{1}con^{2} jná^{13}.

4 Quí^{1} tsá^{2} hí^{3} bíh^{1} tsá^{2} jón^{2}zɨ́h^{1} jón^{2}cho^{1} hla^{1}
*Israel, hi^{3} Dió^{32} né^{3} ca^{3}jmú^{3} hi^{3} tsá^{2} hí^{3} lɨ́^{13} lɨ́n^{3}
la^{3}juah^{21} dúh^{1} jon^{2} tsú^{2}. Dió^{32} Tsá^{2} cú^{2} juenh^{2}
ca^{3}ma^{3}jnia^{32} ja^{1} quioh^{21} tsú^{2}, hi^{3} ca^{3}tanh^{2} nió^{32}
quionh^{3} tsá^{2} hí^{3}, jɨ^{3} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} dí^{2} siáh^{3} jáɨ^{13}
hi^{3} zia^{32} hi^{3} jmu^{3}; hi^{3} jáun^{2} ca^{3}cué^{3} dí^{2} liei^{21}
jáun^{2} ñí^{1}con^{2} hla^{1} Moisés, la^{3} má^{2}quionh^{3} ha^{3} lánh^{3}
hniáuh^{32} ma^{3}tí^{32} tsú^{2} cuáh^{32}.
5 Tsá^{2} hí^{3} bíh^{1} tsá^{2} jón^{2}zɨ́h^{1} jón^{2}cho^{1} tsá^{2}haun^{32}
dí^{1}hio^{3} ñú^{1}deh^{3} jnoh^{1}; hi^{3} jáun^{2} jún^{13} tsá^{2} hí^{3} bíh^{1}
Tsá^{2} lɨ́n^{3} Cristo hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} lɨ́n^{3} tsú^{2} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2},
hi^{3} hí^{3} bíh^{1} dí^{2} Dió^{32} Tsá^{2} quioh^{21} ca^{3}la^{3} jɨ^{3}lɨ^{32}. ¡Cuɨ́^{1}
lɨ^{3}quien^{2} bíh^{1} tsú^{2} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}! Tson^{2} bíh^{1} la^{3}
jáun^{2}.
6 Jáun^{2} né^{3}, jun^{3}juáh^{13} hi^{3} tiá^{2} má^{2}ca^{3}lɨ^{3}tí^{3} yáh^{3}
jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} Dió^{32} ñí^{1}con^{2} jún^{13} hla^{1} Israel, tɨ^{3}la^{3}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tiá^{2} jɨ^{3}lɨn^{2} jón^{2}zɨ́h^{1} jón^{2}cho^{1} hla^{1} Israel
lɨ́n^{3} tsá^{2} tionh^{2} jo^{3}cuo^{2} Dió^{32} bíh^{1};
7 quí^{1} sa^{3}jun^{3} la^{3}jɨ́n^{32} yáh^{3} jón^{2}zɨ́h^{1} jón^{2}cho^{1} hla^{1}
Há^{2}bran^{21} hí^{3} cu^{3}tí^{3} lɨ́n^{3} jon^{2} tsú^{2}, quí^{1} la^{3} cun^{3}
ca^{3}juáh^{3} jáun^{2} Dió^{32} bíh^{1}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3} tsú^{2} jáun^{2} la^{3}
lá^{2}: “Cun^{3}quionh^{3} jan^{2} Isaac jónh^{32} bíh^{1} hnú^{2} lɨ^{3}zian^{2}
jon^{3}zɨ́h^{1} jon^{3}cháuh^{3} hnú^{2}”.
8 La^{3} jáun^{2} lɨ́^{2}lin^{1} hi^{3} hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tiá^{2} hin^{2}
lɨ́n^{3} jon^{2} Dió^{32} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jún^{13} jan^{2} tsáu^{2}; tɨ^{3}la^{3}
jɨ́^{32}la^{3} ti^{3} tsá^{2} ca^{3}lɨ^{3}zian^{2} cun^{3}quionh^{3} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}jmú^{3}
jáun^{2} Dió^{32} bíh^{1} cu^{3}tí^{3} ná^{1}lɨ́n^{3} jón^{2}zɨ́h^{1} jón^{2}cho^{1} hla^{1}
Há^{2}bran^{21}.
9 Quí^{1} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} jáun^{2} Dió^{32} quionh^{3}
Há^{2}bran^{21} lɨ́^{3} la^{3} lá^{2}: “Míh^{1} tiá^{2} jmɨ́^{1} la^{3} lá^{2} tsá^{3}

já^{1}ma^{3}jnia^{13} jná^{13} siáh^{3}, hi^{3} jáun^{2} má^{1}jáun^{2} má^{2}zian^{2} bíh^{1} jon^{2} Sara”.

10 Tɨ^{3}la^{3} jun^{3}juáh^{13} cun^{3} nɨ́^{2} yáh^{3} ca^{3}tsan^{3} jáɨ^{13}. Quí^{1} jmɨ́^{1} ca^{3}lɨ^{3}zian^{2} jáun^{2} gon^{3} jon^{2} hla^{1} Rebeca cu^{3}tsa^{32} quionh^{3} tsú^{2} hla^{1} Isaac ñí^{2}cuo^{2}, dí^{1}hio^{3} ñú^{1}deh^{3} jnoh^{1} hí^{3},

11 hi^{3} jáun^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} lɨ^{3} hniáuh^{32} lɨ́^{3} la^{3} má^{2}lɨ́^{3} jáun^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} tɨ^{32} tsɨ́^{3} Dió^{32}, Tsá^{2} quianh^{23} tsáu^{2}, jáun^{2} ca^{3}quianh^{3} Dió^{32} jan^{2} dún^{2} gon^{3} hí^{3} uá^{1}jinh^{1} ta^{3} tiá^{2} má^{2}ca^{3}lɨ^{3}zian^{2}, sa^{3}jun^{3} hi^{3} chu^{21} sa^{3}jun^{3} hi^{3} hlah^{3} yáh^{3} jmɨ́^{1} má^{2}ca^{3}jmú^{3}, hi^{3} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} lɨ^{3} lin^{1} hi^{3} hí^{3} bíh^{1} Tsá^{2} téh^{23} tsáu^{2}, jun^{3}juáh^{13} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} zia^{32} hi^{3} jmu^{2} tsáu^{2} yáh^{3}.

12 Jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} Dió^{32} hla^{1} Rebeca hí^{3} la^{3} lá^{2}: “Dún^{2} má^{2}ján^{3} bíh^{1} lɨ́n^{13} quian^{21} tsá^{2} cáɨn^{2}”.

13 La^{3} cun^{3} rá^{1}juáh^{3} jáun^{2} ñí^{1} Sí^{2}: “Ca^{3}ma^{3}hno^{1} jná^{13} Jacob, tɨ^{3}la^{3} ca^{3}lɨ^{3}hon^{2} bíh^{1} jná^{13} Esaú”.

14 Jáun^{2} né^{3}, ¿he^{3} dá^{2} lɨ́^{13} juáh^{13} dí^{2}? ¿Hí^{1} Dió^{32} lɨ́n^{3} jan^{2} Tsá^{2} tiá^{2} tɨn^{2} ra^{3}tsɨ^{32} re^{2} héih^{32}? ¡Tiá^{2} jáun^{2} yáh^{3}!

15 Quí^{1} la^{3} lá^{2} ca^{3}záɨh^{3} tsú^{2} hla^{1} Moisés: “Jná^{13} dá^{2} cué^{13} uu^{3}ɨ^{3}tso^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} hnó^{32} jná^{13} cue^{1} bíh^{1}, hi^{3} já^{32} siáh^{3} mií^{3} tsɨn^{32} jná^{13} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} hno^{3} bíh^{1} jná^{13}”.

16 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, jun^{3}juáh^{13} zia^{32} uu^{3}ɨ^{3}tso^{3} ñí^{1}con^{2} tsáu^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jlánh^{1} hniá^{1} hnga^{2} yáh^{3}, ho^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jlánh^{1} jmu^{2} tsú^{2} pí^{3}, tɨ^{3}la^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} hnió^{3} hnga^{2} Dió^{32} bíh^{1}, Tsá^{2} cue^{32} hí^{3} uu^{3}ɨ^{3}tso^{3}.

17 Quí^{1} la^{3} cun^{3} rá^{1}juáh^{3} ñí^{1} Sí^{2} hi^{3} Dió^{32} ca^{3}záɨh^{3} la^{3} lá^{2} tsá^{2} jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} hí^{3} re^{21} hué^{32} Egipto:

“Jná13 ca3cué3 jáɨ13 hi3 lɨ́n3 hnú2 re21 cun3ñí1 hi3
ca3lɨ3hnó32 jná13 hi3 la3jɨ́n32 tsá2 zian2 tá1 cáun2
cuá1hué21 lɨ3 cuoh2 pí3 quion21 cun3quionh3 hi3
quiunh21 hnú2, jɨ3 hi3 lɨ3 ñi32 tsú2 siáh3 hi3 hin2
tsánh2 jná13”.
18 Jáun2 la3 jáun2 bíh1 cue32 Dió32 uu3i3tso3 ñí1con2
tsá2 hnió3 Dió32 cuéh32, hi3 jmu2 tsú2 siáh3 huáh2
chí1 tsáu2, nɨ́1juáh3 tsá2 hnió3 tsú2 jmu3 huáh2 chí1.

19 Tɨ3la3 hi3 jáun2 né3, ho3 sa3 juáh13 hnú2 la3 lá2
ñí1con2 jná13: “Nɨ́1juáh3 la3 nɨ́2 jaun32, ¿he3 láɨh32
sa3 cha32 yáh3 Dió32 tsáu13 tsá2mɨ3cuóun2? Quí1 tiá2
hin2 zian2 yáh3 tsá2 lɨ3 cah13 jmáɨ1 hi3 jmu3 hi3 siáh3
la3 cónh3 bíh1 hi3 hnió3 Dió32”.
20 Tɨ3la3 hnú2 dá2, tsá2mɨ3cuóun2 bíh1, ¿hin2 dá2
tsánh2 hnú2, sa3 hnú2 yáh3 na3quí2 na3tsáɨn23 nú2
jáɨ13 quiúnh1 Dió32? Tiá2 né1 hí1 lɨ́13 juáh3 lɨ3ua3
cáun2 hi3 zia32, hi3 záɨh32 tsá2 ca3jmú3: “¿He3 láɨh32
sa3 la3 lá2 lɨ́n3 jná13 ca3jmuh3 hnú2?”
21 ¿Haun13 juáh13 tsá2 jmu2 hia32 dá2 cáun2 lɨ́13
jmu3 quionh3 cuáh1 la3 cun3 tɨ32 tsɨ́3 tsú2 hnga2
bíh1? Lɨ́13 bíh1 jmu3 tsú2 cáun2 hia32 quionh3 cuáh1
hi3 ca3tɨ21 cáun2 jmáɨ1 quien2, hi3 quionh3 cuáh1
jáun2 uá2jaɨ32 lɨ́13 jmu3 tsú2 hia32 hi3 cauh32 tsú2
jmáɨ1 ca3la3 jɨ́32.

22 Hi3 jáun2 né3, uá1jinh1 ca3lɨ3hnió3 Dió32 hi3
ma3jnia32 hi3 míh23 tsɨ́3 jɨ3 hi3 ma3jnia32 siáh3 pí3
quioh21 ñí1con2 tsá2 ca3tɨn1 hi3 ma3tso2 tsɨ́3 jɨ3 hi3
jmɨ́1 ca3tɨn1 siáh3 hiá1 tsán13, tɨ3la3 ca3tion3 lɨ́n32 bíh1
tsú2 tsɨ́3,

23 quí¹hliá² hi³ ca³lɨ³hnió³ tsú² hi³ ma³jnia³² hi³
hí³ bíh¹ tɨn² cue³² hi³ lɨ́¹³ zian² tsáu² cáun² hi³
quien² tɨ³ chí¹nga² cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ tsú²
jáun² hi³ zia³² uu³i³tso³ ñí¹con² tsáu², tsá² ca³chan³
tsú² hí³ hua³jan²¹ la³ cun³ jmɨ́¹tin² lɨ́n³² hi³ lɨ́¹³ zian²
tsú² jáun² la³ jáun².
24 Quí¹ Dió³² ca³te³ dí² ja¹ quioh²¹ tsá² *judíos jɨ³
ja¹ quioh²¹ *tsá²cá²jo²¹ nɨ́² siáh³,
25 la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ hla¹
Oseas:
Tsá² tiá² jmɨ́¹ tionh² jo³uón³² jná¹³, juah²¹ jná¹³ hi³
tsá² hí³ tionh² jo³uón³²;
hi³ tsá² tiá² jmɨ́¹ hno³ jná¹³ né³, juah²¹ jná¹³ hi³
má²hno³ bíh¹ jná¹³ tsú².
26 Hi³ jáun² tsá² jmɨ́¹ juanh³² jná¹³ hi³ tiá² tionh²
jo³uón³² né³,
má²lɨ́n¹³ bíh¹ tsá² hí³ jon² Dió³² Tsá² liéih³².
27 Tɨ³la³ la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² Israel má¹na²¹, la³
lá² bíh¹ ca³juáh³ hla¹ Isaías: “Uá¹jinh¹ juóun³² lɨ́n³²
jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Israel, la³jmɨ́¹ lɨ́³ záɨ¹ táh¹ hi³
tioh³ can³² jmɨ́²miih²¹, tɨ³la³ cú¹pih²¹ tsáu² bíh¹ tsá²
hí³ liáun³.
28 Quí¹ né³² cánh³ bíh¹ lɨ³tí³ jáɨ¹³ hi³ ca³juáh³ jáun²
Juo¹³ dí² hi³ ca³tɨn¹ ñí¹ hué²¹ lá²”.
29 Isaías hí³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:
Sá¹jmɨ́¹ hi³ Dió³² Juo¹³ hliáu³ tionh² hñu³mɨ³cuú²
tiá² ca³héinh³² ma³ jan² tsá² juo³ dí²,
hi³ jáun² la³jmɨ́¹ cá¹quiúnh²¹ tsá² juú² Sodoma
quionh³ Gomorra bíh¹ jmɨ́¹ má²cá²quiéinh³²
dí² uá²jaɨ³².

Jú¹ chú³² hi³ jmɨ́¹ ca³tɨ²¹ he³ tsá² judíos

30 Hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tsá²cá²jo²¹ tsá² tiá² jmɨ́¹ hu²¹ tsɨ́³ hi³ he³ Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹, tɨ³ má²ca³hen³ bíh¹ Dió³². Ca³he³ tsú² Dió³² cun³ñí¹ hi³hliá² ca³chá³ tsú² cáun² tsɨ́³ bíh¹.

31 Tɨ³la³ tsá² Israel má¹ná¹, tsá² lɨ́¹ jmɨ́¹ háɨ³² tsɨ́³ hi³ he³ Dió³² cun³quionh³ hi³ chun¹ hi³hliá² má²tí³² liei²¹ hi³ jmɨ́¹ raunh³² jáun² bíh¹, tɨ³la³ tiá² ca³tú¹ ca³tsɨn¹³ yáh³ tsú² hi³ ma³tí³² liei²¹ jáun² hi³ juáh¹³ hi³ jmɨ́¹ lɨ³ chun¹.

32 ¿He³ láɨh³² la³ jáun² lɨ³? Quí¹hliá² tiá² ca³jmú³ yáh³ tsú² tion³ hi³ he³ tsú² Dió³² cun³quionh³ hi³ nio² cáun² tsɨ́³, tɨ³la³ jmɨ́¹ lɨ́n²³ tsú² hi³ he³ Dió³² cun³quionh³ ta²¹ hi³ jmu² jáun² bíh¹. Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³quí² cá²hính³² tsú² quionh³ quɨ́n¹ chí¹zunh²¹ hú¹ juɨ³².

33 Quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² hi³ ca³tɨn¹ quɨ́n¹ jáun², hi³ juáh³ jáun² la³ lá²:

Já¹ juú² Jerusalén ñí¹ zeh² jáun² máh³ téh²³ tsú² Sión,
chá¹³ jná¹³ cá² máɨ³ quɨ́n¹ hi³ jmu³ hi³ qui³ hính³² tsáu²,
quɨ́n¹ jmu³ hi³ quɨnh³ tsú²;
tɨ³la³ tsá² cha³² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Tsá² hí³ né³,
jmɨ́¹lɨ́h³ yáh³ tiá² lɨ́¹ lɨ³ heh³.

10

1 Hi³ jáun² né³ reh², jlánh¹ hniá¹ jná¹³ hi³ liáun³ tsá² *Israel, jɨ³ hi³ hiú² mɨ́²³ jná¹³ siáh³ ñí¹con² Dió³² hi³ ca³tɨn¹ tsú².

2 Cué^{13} jná^{13} jú^{1} tson^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsú^{2} hi^{3} tson^{2}
bíh^{1} jlánh^{1} hnió^{3} tsú^{2} má^{2}tí^{32} re^{2} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, tɨ^{3}la^{3}
jɨ́^{32}la^{3} ti^{3} lɨ́^{1} ná^{1}jmu^{2} bíh^{1} tsú^{2} hi^{3} jáun^{2}, jun^{3}juáh^{13} hi^{3}
ñi^{32} tsú^{2} la^{3} cun^{3} lánh^{3} jmɨ́^{1} hniáuh^{21} yáh^{3}.

3 Quí^{1} tiá^{2} ñi^{32} yáh^{3} tsú^{2} ha^{3} lánh^{3} rón^{32} hen^{2}
Dió^{32} tsáu^{2} la^{3}juah^{21} dúh^{1} jan^{2} tsá^{2} chun^{1}. Cun^{3}ñí^{1}
hi^{3} hnió^{3} tsú^{2} jmu^{3} hi^{3} lɨ^{3} chun^{1} hmóu^{32}, jáun^{2} tiá^{2}
ñí^{1}héi^{21} yáh^{3} tsú^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} hnió^{3} Dió^{32} jmu^{3}
ñí^{1}con^{2} tsú^{2}.

4 Quí^{1} liei^{21} jáun^{2} ca^{3}lɨ^{3}zia^{32} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jmɨ́^{1} hnió^{3}
Dió^{32} hi^{3} hen^{3} tsáu^{2} la^{3}juah^{21} dúh^{1} jan^{2} tsá^{2} chun^{1}
bíh^{1}; tɨ^{3}la^{3} cun^{3}quionh^{3} Cristo má^{1}ná^{1}, ca^{3}lɨ^{3}tí^{3} bíh^{1}
hi^{3} jáun^{2} ñí^{1}con^{2} ca^{3}la^{3} jɨ́n^{32} tsá^{2} cha^{32} cáun^{2} tsɨ́^{3}
ñí^{1}con^{2} tsú^{2}.

5 Hi^{3} jáun^{2} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} hu^{21} tsɨ́^{3} hi^{3} lɨ^{3} chun^{1}
cun^{3}quionh^{3} hi^{3} ma^{3}tí^{32} jáun^{2} liei^{21} né^{3}, hla^{1} Moisés
ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}: “Lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} má^{2}tí^{32} liei^{21}
lá^{2}, cun^{3}quionh^{3} hi^{3} lá^{2} bíh^{1} lɨ́^{13} zian^{2} tsú^{2} cun^{3}
jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}”.

6 Tɨ^{3}la^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} má^{2}lɨ́n^{3} la^{3}juah^{21} dúh^{1} jan^{2}
tsá^{2} chun^{1} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} nio^{2} jáun^{2} cáun^{2} tsɨ́^{3}
má^{1}ná^{1}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}juáh^{3} Moisés la^{3} lá^{2}: “Ha^{3}
lɨ́^{2} juáh^{3} hnú^{2} hñu^{3} honh^{2}: ¿Hin^{2} tsánh^{2} lɨ́^{13} tsó^{32}
hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}?” —jáɨ^{13} nɨ́^{2} hnió^{3} juáh^{3} hi^{3} hnió^{3} tsú^{2}
tsa^{3}quian^{3} Cristo tɨ^{3} ñí^{1} hué^{21} lá^{2}—.

7 “Sa^{3}jun^{3} hniáuh^{32} juáh^{13} hnú^{2}: ¿Hin^{2} tsánh^{2} lɨ́^{13}
tsó^{32} ñí^{1} tiáunh^{1} tsá^{2} má^{2}cá^{2}tsan^{3}?” —jáɨ^{13} nɨ́^{2} hnió^{3}
juáh^{3} siáh^{3} hi^{3} hnió^{3} tsú^{2} tsa^{3}jmú^{3} hi^{3} jenh^{13} siáh^{3}
Cristo ja^{1} tsá^{2} má^{2}cá^{2}tsan^{3} hi^{3} ja^{3}jon^{3} tɨ^{3} ñí^{1} hué^{21}
lá^{2}.

8 Jáun^{2} né^{3}, ¿he^{3} bí^{1} lánh^{3} rá^{1}juáh^{3} jáɨ^{13} jáun^{2}
dúh^{1}? La^{3} lá^{2} bíh^{1} rá^{1}juáh^{3}: “Jáɨ^{13} jáun^{2} dá^{2} má^{2}nio^{2}
má^{2}janh^{2} pih^{21} bíh^{1} ñí^{1}con^{2} hnú^{2}, ca^{3}la^{3} hi^{3} má^{2}hu^{21}
honh^{1} bíh^{1} nú^{2}, jɨ^{3} hí^{1} ca^{3}la^{3} tɨ^{3} hñu^{3} honh^{2} yáh^{3} nú^{2}
siáh^{3} má^{2}hu^{21}”. Jáɨ^{13} jáun^{2} bíh^{1} lɨ́^{3} jú^{1} chú^{32} hi^{3} hléh^{1}
jnoh^{1} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} niau^{21} cáun^{2} tsɨ́^{3} tsú^{2},
9 hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} ton^{13} hnú^{2} hi^{3} Juóuh^{32} hnú^{2} Jesús
hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} má^{2}nio^{2} siáh^{3} cáun^{2} honh^{2} nú^{2} hi^{3} Dió^{32}
ca^{3}jmú^{3} hi^{3} ca^{3}jenh^{13} tsú^{2} ja^{1} hla^{1}, hi^{3} jáun^{2} la^{3} jáun^{2}
bíh^{1} liáun^{3} nú^{2}.
10 Quí^{1} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} cha^{32} cáun^{2} tsɨ́^{3} bíh^{1} tsú^{2}
má^{2}lɨ́n^{3} tsú^{2} la^{3}juah^{21} dúh^{1} jan^{2} tsá^{2} chun^{1}, hi^{3}
cun^{3}quionh^{3} hi^{3} ton^{2} tsú^{2} jáun^{2} hi^{3} Juo^{13} tsú^{2} Cristo
né^{3}, cun^{3}quionh^{3} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} má^{2}liáun^{3} tsú^{2}.
11 Quí^{1} la^{3} lá^{2} rá^{1}juáh^{3} ñí^{1} Sí^{2}: “Hí^{1} jan^{2} tsá^{2}
má^{2}ca^{3}chá^{3} cáun^{2} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} hí^{3} tiá^{2} lɨ́^{13} lɨ́^{1} lɨ^{3} heh^{3}”.
12 Quí^{1} cun^{3} tiá^{2} ná^{1}zan^{2} bíh^{1} tsá^{2} *judíos quionh^{3}
*tsá^{2}cá^{2}jo^{21}, quí^{1} jan^{2} tán^{1} bíh^{1} Juo^{13} tsú^{2} ca^{3}la^{3}
jɨn^{32}, hi^{3} hí^{3} bíh^{1} cue^{32} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} té^{23}, ca^{3}la^{3} hi^{3} lɨ́^{1}
tú^{2} lɨ́^{1} ziáun^{23}.
13 Quí^{1} la^{3} cun^{3} rá^{1}juáh^{3} jáun^{2} ñí^{1} Sí^{2}: “Ca^{3}la^{3}
jɨ^{3}lɨn^{2} tsá^{2} téh^{23} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} lɨ́^{13} liáun^{3}”.
14 Tɨ^{3}la^{3} né^{32} né^{3}, ¿ha^{3} bíh^{1} lánh^{3} rón^{32} lɨ́^{13} téh^{3} tsú^{2}
Tsá^{2} hí^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tiá^{2} la^{3} má^{2}ca^{3}chá^{3} yáh^{3} tsú^{2} cáun^{2}
tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}? Hi^{3} ¿ha^{3} bíh^{1} lánh^{3} rón^{32} cáun^{2} lɨ́^{1}
lɨ́^{13} chá^{32} tsú^{2} cáun^{2} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} Tsá^{2} hí^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tiá^{2}
la^{3} má^{2}ca^{3}lɨ^{3} ñi^{32} yáh^{3} tsú^{2} jú^{1} tson^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsú^{2}?
¿He^{3} yáh^{3} lánh^{3} rón^{32} lɨ́^{13} ne^{3} tsú^{2} siáh^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tiá^{2}
hin^{2} zian^{2} yáh^{3} tsá^{2} hléh^{32} jáɨ^{13} jáun^{2}?
15 ¿Lánh^{3} yáh^{3} rón^{32} lɨ́^{13} ngáɨ^{32} tsú^{2} jáɨ^{13} jáun^{2}

ñí¹con² tsáu² nɨ́¹juáh³ tiá² hin² zian² yáh³ ze³ tsú²?
La³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²: “¡Hénh³ ma³ chú³²
nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹cuá²taunh²¹ tsá² quian³² jú¹ chú³²,
[tsá² quian³² hí³ jáɨ¹³ hi³ niau²¹ tie³ tsɨ́³ tsú²]!”
16 Tɨ³la³ tiá² jɨ³lɨn² tsáu² ca³héi³ yáh³ jú¹ chú³²
jáun² jmɨ́¹ ca³náɨ³². La³ cun³ ca³juáh³ jáun² hla¹
Isaías *tɨ³² jë¹ Dió³²: “Hnú² Tɨ³², hí¹ jan² yáh³ tiá²
hin² má²ca³taunh³ ta²¹ jáɨ¹³ hi³ ca³hléh¹³ jnoh¹”.
17 Jáun² né³, cun³quionh³ hi³ náɨ³² jáɨ¹³ jáun² bíh¹
tsú² lɨ́¹³ niau²¹ cáun² tsɨ́³; jɨ³ cun³quionh³ hi³ zian²
tsá² hléh³² bíh¹ siáh³ lɨ́¹³ ne³ tsú² jáɨ¹³ quioh²¹
Cristo.
18 Tɨ³la³ jná¹³ né³ nga²: ¿Tiá¹ la³ má²ca³lɨ³ ñi³²
dá² tsú² jú¹ tson² hi³ ca³tɨn¹ Dió³² juáh¹³? ¡Ján³,
má²ca³lɨ³ ñi³² bíh¹ tsú²! Quí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³:
Má²ca³lɨ³ ñi³² bíh¹ tsáu² jú¹ tson² hi³ ca³tɨn¹ Dió³²
cun³quionh³ la³jɨ́³² hi³ jniá³,
hi³ má²lin¹ bíh¹ siáh³ jú¹ tson² quioh²¹ tsú² ca³la³ tɨ³
ñí¹ má²ca³táuh³ hngá¹máh³.
19 Tɨ³la³ zia³² siáh³ cáun² hi³ nga² jná¹³: ¿Tiá¹ la³
má²ca³lɨ³ ñi³² tsá² Israel juáh¹³? Ján³, quí¹ la³ñí¹
la³ján³ Moisés ca³juáh³ la³ lá²:
Jná¹³ jmu¹ hi³ jin³ honh² hnoh² ñí¹con² tsá² tiá²
ná¹lɨ́n³ tsá² cáun² juo³;
hi³ jmu¹ jná¹³ siáh³ hi³ míh³ honh² náh² ñí¹con² cu³
nió³ tsá² tiá² jáɨ¹³ ngɨ²³.
20 Hi³ ca³chá³ siáh³ Isaías tiá³ tsɨ́³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
Tsá² tiá² jmɨ́¹ hnauh² jná¹³, ca³chauh¹ bíh¹ tsú²;
hi³ ca³ma³jnia¹³ jná¹³ siáh³ ñí¹con² tsá² tiá² jmɨ́¹
nga² jná¹³.

21 Tɨ^{3}la^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} Israel má^{1}ná^{1}, Isaías ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}: “Cun^{3} jmá^{2} cun^{3} jnia^{32} bíh^{1} jmɨ́^{1} cuá^{1}ha^{2} jná^{13} uón^{32} hi^{3} te^{2} jná^{13} cu^{3} nió^{3} tsá^{2} tiá^{2} nieh^{3}, tsá^{2} jmu^{2} cun^{3} tɨn^{2} tsɨ́^{3} hmóu^{32}”.

11

Tsá^{2} Israel, tsá^{2} má^{2}ná^{1}liáun^{1}

1 Jáun^{2} né^{3}, nga^{2} jná^{13}: ¿Hí^{1} tiú^{2}uú^{2} tanh^{2} Dió^{32} hó^{1}ñí^{1} tsá^{2} *Israel? ¡Tiá^{2} jáun^{2} yáh^{3}! Quí^{1} ja^{3}bí^{1} jná^{13} jan^{2} tsá^{2} Israel, jan^{2} tsá^{2} jón^{2}zɨ́h^{1} jón^{2}cho^{1} hla^{1} Há^{2}bran^{21}, tsá^{2} cu^{3} nió^{3} mí^{1}zionh^{2} hla^{1} Benjamin.

2 Quí^{1} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1} ñeh^{2} bíh^{1} hi^{3} jmu^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} jniá^{3} máh^{3} Dió^{32} ca^{3}ja^{3} tsɨ́^{3} hi^{3} ma^{3}hnio^{3} tsá^{2} Israel, hi^{3} hí^{1} la^{3} tɨ^{3} ta^{3}né^{32} yáh^{3} tiá^{2} má^{2}ca^{3}chan^{3} tsú^{2} tɨ^{3} có^{32} tsá^{2} hí^{3}. ¿Tiá^{1} ñíh^{1} hnoh^{2} he^{3} juáh^{3} ñí^{1} Sí^{2} ñí^{1} rá^{1}cha^{32} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}hléh^{3} jáun^{2} Líh^{3}, tsá^{2} jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} hí^{3} *tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32}, jmɨ́^{1} ca^{3}liéinh^{32} tsú^{2} jáun^{2} Dió^{32} hi^{3} ca^{3}hna^{3} tsú^{2} tsá^{2} Israel?, jmɨ́^{1} ca^{3}juáh^{3} tsú^{2} jáun^{2} la^{3} lá^{2}:

3 “Hnú^{2} Tɨ^{32}, má^{2}ca^{3}ma^{3}tsán^{2} bíh^{1} tsú^{2} tɨ^{32} jëh^{2} hnú^{2}, hi^{3} má^{2}ca^{3}qui^{3} ca^{3}tsunh^{3} bíh^{1} tsú^{2} siáh^{3} la^{3}jɨ́^{32} ñí^{1}hiú^{13} quián^{13} hnú^{2}; hi^{3} jɨ́^{32}la^{3} huen^{2} jná^{13} bíh^{1} jéi^{32}í^{1} ziáun^{23}, hi^{3} má^{2}hnió^{3} jngah^{3} bíh^{1} tsú^{2} siáh^{3} jná^{13}”.

4 Tɨ^{3}la^{3} Dió^{32} né^{3} ca^{3}záɨh^{3} Líh^{3} hí^{3} la^{3} lá^{2}: “Cánh^{3} má^{2}cá^{2}chán^{32} jná^{13} quiaun^{3} mei^{21} tsáu^{2}, tsá^{2} ca^{3}tɨn^{1} jná^{13} huen^{2}, tsá^{2} tiá^{2} má^{2}ca^{3}di^{3}jñí^{32} ta^{3} ñí^{1} dió^{32} tsá^{2} láɨn^{1} téh^{23} tsú^{2} Baal”.

5 Jáun^{2} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} lɨ́^{3} uá^{2}jaɨ^{32} jmáɨ^{1} hi^{3} tiauh^{2} dí^{2} lá^{2} ta^{3}né^{32}, hi^{3} zian^{2} cu^{3} nió^{3} pih^{21}

tsá² má²ná¹quiánh¹ la³ hí³ ja¹ quioh²¹ tsá² Israel,
cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsɨ́³ Dió³².
6 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ la³ jáun² ca³jmú³ Dió³² cun³ñí¹
hi³ ja³² mií³ tsɨ́³, jáun² lin¹ hi³ tiá² la³ quien² yáh³
ta²¹ hi³ jmu² tsáu², quí¹ sá¹jmɨ́¹ la³ jáun² dúh¹, hi³
jáun² tiá² jmɨ́¹ la³ lɨ³ quien² yáh³ mií³ hi³ ja³² jáun²
tsɨ́³ Dió³².
7 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² cá²jnióh³² tsá² Israel
la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ hnauh², tɨ³la³ jmáh³la³ tsá² cu³ nió³
ca³quianh³ hí³ Dió³² bíh¹ ca³jnióh³² la³ cun³ hi³ jmɨ́¹
hnauh²; tsá² ñí¹ hná¹ jáun² né³ ca³jlɨ́³² bíh¹ tsɨ́³.
8 La³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²: “Dió³² ca³cué³ jmɨ́²chí³
tiá² hi¹³ cán²³ ñí¹con² tsú², ca³cuéh³ dí² siáh³ mɨ́¹ñí¹
tiá² jniá³, hi³ ca³cuéh³ dí² siáh³ cuá¹ tiá² niéih³; la³
jáun² bíh¹ lɨ́³ la³ tɨ³ ta³né³²”.
9 Ja³bí¹ hla¹ Dá²vi²¹ siáh³ ca³juáh³:

Jmáɨ¹ hi³ jmu² tsú² jáun² quioh²¹ cuɨ́¹ lan² liá³ jɨ³
hmá³ ñí¹con² tsú² hmóu³²,
jáun² qui³ hính³² tsú² ñí¹ jáun², hi³ jáun² ma³tso² tsɨ́³.

10 Cuɨ́¹ lɨ³ te³ mɨ́¹ñí¹ tsú² hi³ jáun² tiá² lɨ́¹³ jɨ́e³,
hi³ cuɨ́¹ jlie²¹ siáh³ hna²¹ tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio² la³
jan² tsá² quian³² liá¹ héi².

Tsá²cá²jo²¹ siáh³ lɨ́¹³ liáun³

11 Né³² né³, nga² jná¹³: ¿Hí¹ hú¹tá¹ cun³
má²já²hín³ máh³ tsá² *judíos jmɨ́¹ cá¹hính²¹? ¡Tiá²
jáun² yáh³! Tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ tsá² judíos ca³tiánh³
tɨ³ có³² ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² *tsá²cá²jo²¹ bíh¹
ca³liáun³; hi³ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³ lɨ³ hniá¹ tsá²

judíos hi^{3} jmóuh^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} má^{2}ná^{1}jmu^{2} jáun^{2} tsá^{2}cá^{2}jo^{21}.

12 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, nɨ́^{1}juáh^{3} ca^{3}lɨ^{3} zia^{32} hi^{3} chu^{21} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} zian^{2} ñí^{1} hué^{21} lá^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tiánh^{3} tɨ^{3} có^{32} tsá^{2} judíos ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} la^{3} ca^{3}lɨ^{3} zia^{32} hi^{3} chu^{21} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}cá^{2}jo^{21} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}pɨ́^{2} cá^{2}dánh^{32} tsá^{2} judíos hí^{3}, hi^{3} jáun^{2} ¡tiá^{13} bíh^{1} tiá^{3} tiá^{2} lɨ^{3} zia^{32} hi^{3} chu^{21} nɨ́^{1} má^{1}cá^{2}chó^{32} jmáɨ^{1} hi^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} judíos má^{2}taunh^{32} ta^{21}!

13 Tɨ^{3}la^{3} zia^{32} cá^{2} jon^{1} jáɨ^{13} hi^{3} hnó^{32} jná^{13} juah^{21} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2} tsá^{2}cá^{2}jo^{21}. Jmu^{2} jná^{13} quien^{2} ta^{21} quion^{21} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} Dió^{32} má^{2}ca^{3}ze^{3} jná^{13} hi^{3} lɨ́n^{3} jná^{13} *tɨ^{32} tsá^{2} quian^{32} jë^{1} tsú^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}cá^{2}jo^{21}.

14 Hen^{2} tsɨn^{32} jná^{13} hi^{3} ma^{3} jan^{2} tsá^{2}co^{1} jná^{13} lɨ́^{13} lɨ^{3} hniá^{1} hi^{3} jmóuh^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} jmuh^{32} hnoh^{2}, hi^{3} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} jmu^{1} jná^{13} hi^{3} liáun^{3} ma^{3} jan^{2}.

15 Quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} hniéɨ^{2} quioh^{21} tsá^{2}cá^{2}jo^{21} quionh^{3} Dió^{32} la^{3} ca^{3}tsan^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tiú^{2}uú^{2} ca^{3}tanh^{2} Dió^{32} hó^{1}ñí^{1} tsá^{2} judíos bíh^{1}, jáun^{2} ¡tiá^{13} bíh^{1} tiá^{3} tiá^{2} lɨ^{3}re^{2} siáh^{3} quioh^{21} tsú^{2} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}hen^{3} Dió^{32} tsá^{2} judíos! ¡Ca^{3}la^{3} jmɨ́^{1} lɨ́^{3} hi^{3} ca^{3}jenh^{13} bíh^{1} tsú^{2} lɨ́^{13}!

16 Jmú^{13} jáɨ^{13}: Nɨ́^{1}juáh^{3} hí^{1}miih^{21} hi^{3} lɨ́^{2}jmú^{3} tsú^{2} la^{3}ñí^{1} quionh^{3} cá^{2} pɨenh^{1} cán^{1} jmu^{2} tsú^{2} ná^{1}chan^{1} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, jáun^{2} ja^{3}bí^{1} la^{3}jɨ́^{32} bíh^{1} hí^{1}miih^{21} hi^{3} huén^{32} cán^{1} jáun^{2} lɨ́^{13} siáh^{3} ná^{1}chan^{1} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}. Hi^{3} ja^{3}bí^{1} la^{3} jáun^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} mí^{1}zioh^{21} hmá^{2} la^{3} ná^{1}chan^{1} siáh^{3} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, hi^{3} jáun^{2} ja^{3}bí^{1} chí^{2} cuoh^{2} yáh^{3} siáh^{3} hmá^{2} jáun^{2} ná^{1}chan^{1} uá^{2}jaɨ^{32}.

17 Quí^{1} zian^{2} tsá^{2} judíos ná^{1}lɨ́n^{3} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} cuoh^{2}

hmá^{2} olivo hi^{3} ja^{3}uonh^{1}, hi^{3} jáun^{2} hná^{13} jáun^{2} ca^{3}ta^{3}chí^{1}hliaun^{32} hnú^{2}, hnú^{2} tsá^{2} lɨ́n^{3} nú^{2} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} cuoh^{2} hmá^{2} olivo náɨ^{2}. Hi^{3} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}lɨ^{3} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} ta^{21} jmaɨh^{21} quioh^{21} mí^{1}zioh^{21} hmá^{2} jáun^{2} ñí^{1}con^{2} hnú^{2} la^{3} má^{2}quionh^{3} siáh^{3} chí^{2} cuoh^{2} ñí^{1} hná^{1} jáun^{2}.

18 Tɨ^{3}la^{3} ha^{3} lɨ́^{2} cuɨ́^{1} lɨ́n^{13} nú^{2} hi^{3} tɨ^{3} jlánh^{1} quien^{2} nú^{2} la^{3} cónh^{3} bíh^{1} chí^{2} cuoh^{2} quioh^{21} hnga^{2} hmá^{2} jáun^{2}. Nɨ́^{1}juáh^{3} lɨ́n^{23} nú^{2} hi^{3} hnú^{2} quien^{2}, hniáuh^{32} cháu^{1} nú^{2} honh^{2} hi^{3} jun^{3}juáh^{13} hnú^{2} yáh^{3} tsá^{2} cueh^{32} pí^{3} ñí^{1}con^{2} mí^{1}zioh^{21} hmá^{2} jáun^{2}, quí^{1} tɨ^{3} hnga^{2} bíh^{1} mí^{1}zioh^{21} jáun^{2} cue^{32} pí^{3} ñí^{1}con^{2} hnú^{2}.

19 Ho^{3} sa^{3} juáh^{13} hnú^{2}: “Quí^{1} tson^{2} bíh^{1}, tɨ^{3}la^{3} ja^{3}uonh^{1} bíh^{1} cuoh^{2} hmá^{2} hi^{3} jmɨ́^{1} chi^{21}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}lɨ^{3} chí^{1}hliaun^{32} jná^{13} hná^{13} chí^{2} cuoh^{2} tiúnh^{1} jáun^{2}”.

20 Tson^{2} bíh^{1} la^{3} juánh^{3} hnú^{2} nɨ́^{2}, tɨ^{3}la^{3} cuoh^{2} hmá^{2} jáun^{2} dá^{2} ja^{3}uonh^{1} quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tiá^{2} cáun^{2} nio^{2} tsɨ́^{3} bíh^{1} tsú^{2}; hi^{3} hnú^{2} né^{3}, chí^{1}hliaun^{32} nú^{2} hná^{13} jáun^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3}hliá^{2} cáun^{2} nio^{2} honh^{2} bíh^{1} nú^{2}. Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, hua^{3}hín^{13} nú^{2} jmu^{3}, ha^{3} lɨ́^{2} lɨ́^{1} jmú^{2} tonh^{2},

21 quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} Dió^{32} tiá^{2} ca^{3}héinh^{32} tsá^{2} judíos, tsá^{2} lɨ́n^{3} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} cuoh^{2} hnga^{2} hmá^{2} jáun^{2}, hi^{3} jáun^{2} né^{3} ¡tiá^{13} bíh^{1} tiá^{3} hnú^{2} héinh^{32} tsú^{2}!

22 Sá^{1}nɨ́^{2} jɨe^{3} né^{3} ha^{3} cónh^{3} tí^{3} hi^{3} ja^{32} mií^{3} tsɨ́^{3} Dió^{32}, tɨ^{3}la^{3} jɨe^{3} siáh^{3} né^{3} hi^{3} cónh^{3} tiá^{2} huáh^{2} siáh^{3} tsɨ́^{3} tsú^{2}. Huáh^{2} bíh^{1} tsɨ́^{3} tsú^{2} má^{2}ca^{3}jmú^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} má^{2}já^{2}hín^{3}, tɨ^{3}la^{3} ñí^{1}con^{2} hnú^{2} má^{1}ná^{1}, ja^{32} bíh^{1} mií^{3} tsɨ́^{3} tsú^{2}. Tɨ^{3}la^{3} hniáuh^{32} zian^{2} la^{3} má^{2}zian^{2} nɨ́^{2}

bíh¹ hnú² ñí¹con² tsú², hi³ jáun² já³² mií³ tsɨ́³ tsú²; quí¹ nɨ́¹juáh³ tiá² la³ jmúh¹³ hnú² la³ jáun², hi³ jáun² ja³bí¹ hnú² siáh³ tsa³uonh¹ nú².

23 Tɨ³la³ ca³tɨn¹ tsá² judíos né³, nɨ́¹juáh³ ca³chá³ tsú² tɨ³ có³² hi³ nio² jáun² tun³ tsɨ́³, má¹jáun² má²lɨ́¹³ chí¹hliaun³² tsú² siáh³ ñí¹ qui³ jmɨ́¹ chi²¹; quí¹ Dió³² bíh¹ Tsá² zia³² pí³ quioh²¹ hi³ hlión³² siáh³ tsá² hí³ ñí¹ jmɨ́¹ ná¹chi²¹.

24 Quí¹ nɨ́¹juáh³ hnú², jan² tsá²cá²jo²¹, hi³ lɨ́n³ nú² cáun² cuoh² hmá² olivo náɨ² hi³ ja³uonh¹, hi³ jáun² ca³ta³chí¹hliaun³² hná¹³ cuoh² hmá² chu²¹, ñí¹ tiá² jmɨ́¹ ca³tɨ²¹, ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² lɨ́¹³ chí¹hliaun³² siáh³ tsá² judíos ñí¹ qui³ jmɨ́¹ ná¹tsɨ²¹, tsá² lɨ́n³ hí³ hú¹tá¹ cuoh² hnga² bíh¹ hmá² olivo chu²¹!

Ñí¹ táuh³ jmáɨ¹ bíh¹ liáun³ tsá² Israel

25 Hi³ jáun² né³ reh², tiá² hnó³² jná¹³ hi³ cáun² lɨ́¹ lɨ́n¹³ náh² hi³ jlánh¹ hliáun³ hi³ ná¹ñíh¹ náh², jáun² hnó³² jná¹³ hi³ lɨ³ ñíh¹³ náh² jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹ lá²: Hi³ ma³ cu³ nió³ bíh¹ tsá² Israel má²ca³lɨ³ huáh² chí¹, tá¹la³ hián¹³ tsá²cá²jo²¹ hi³ tónh³² jo³cuo² Dió³², tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² hleh³² ma³ quin³² ma³ cá² ñí¹ jú¹jma².

26 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ca³lɨ³tín³ tsú² né³, má¹jáun² máh³ má²liáun³ la³jɨ́n³² tsá² Israel. La³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²:

Tsá² liáu³² dí² já³² tɨ³ ñí¹con² tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Sión,

hi³ quin³ tsú² hi³ hlah³ hi³ jmu² tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Jacob hi³ tiá² má²tsú² má²jónh³² Dió³².

27 Hi^{3} jáun^{2} nió^{32} lá^{2} tanh^{21} jná^{13} quiúnh^{1} tsú^{2} nɨ́^{1}
má^{1}ca^{3}quin^{32} jná^{13} tsáu^{13} tsú^{2}.

28 Hi^{3} jáun^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} jú^{1} chú^{32} né^{3}, tsá^{2}
judíos ná^{1}lɨ́n^{3} tsá^{2} ná^{1}háun^{3} quionh^{3} Dió^{32}, hi^{3} jáun^{2}
la^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} hián^{13} hnoh^{2} jú^{1} chú^{32} jáun^{2}, tɨ^{3}la^{3}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}quianh^{3} Dió^{32} dí^{1}hio^{3} ñú^{1}deh^{3} tsú^{2}
má^{1}ná^{1}, jáun^{2} la^{3} má^{2}hnio^{3} jáun^{2} bíh^{1} Dió^{32} tsá^{2} hí^{3}.

29 Quí^{1} tiá^{2} quin^{23} yáh^{3} Dió^{32} hi^{3} má^{2}lɨ́^{2}cué^{32}, hi^{3}
sa^{3}jun^{3} zeh^{2} yáh^{3} tsú^{2} siáh^{3} tɨ^{3} có^{32} nɨ́^{1} má^{1}lɨ́^{2}tié^{3}.

30 Hnoh^{2} bíh^{1} tsá^{2} tiá^{2} jmɨ́^{1} niuh^{1} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}
jmɨ́^{1}tin^{2}, tɨ^{3}la^{3} ta^{3}né^{32} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tsá^{2} judíos tiú^{2}uú^{2}
nieh^{3}, jáun^{2} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2} bíh^{1} ca^{3}ja^{3} mií^{3} tsɨ́^{3} Dió^{32}.

31 Jáun^{2} né^{3}, tsá^{2} judíos tsá^{2} tiá^{2} ca^{3}jmú^{3} hí^{3} nieh^{3}
ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, chau^{21} bíh^{1} jmáɨ^{1} hi^{3} já^{32} mií^{3} tsɨ́^{3}
Dió^{32} ñí^{1}con^{2} tsú^{2} quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}ja^{3} mií^{3} tsɨ́^{3}
Dió^{32} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}.

32 Quí^{1} jmɨ́^{1} ca^{3}cué^{3} Dió^{32} jáɨ^{13} ñí^{1}con^{2} la^{3}jɨ́n^{32}
tsáu^{2} hi^{3} jmu^{3} nieh^{3}, jáun^{2} sa^{3} ca^{3}lɨ^{3} lin^{1} hi^{3} hi^{3} tiá^{2}
nieh^{3} bíh^{1} tsú^{2} jlánh^{1} la^{3} má^{2}ca^{3}zaunh^{3} tiá^{3}, hi^{3} jáun^{2}
la^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} ma^{3}jnia^{32} Dió^{32} hi^{3} ja^{32} mií^{3} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2}
la^{3}jɨ́n^{32} tsáu^{2}.

33 ¡Hénh^{3} máh^{3} jlánh^{1} hliáun^{3} hi^{3} nióh^{32} Dió^{32}, jɨ^{3}
hi^{3} ñi^{32} tsú^{2} nɨ́^{2}; hi^{3} hénh^{3} máh^{3} jlánh^{1} re^{2} cháunh^{23}
chí^{1} tsú^{2} siáh^{3}! Tiá^{2} hin^{2} lɨ́^{13} yáh^{3} há^{1} ngɨ^{13} la^{3} cun^{3}
hi^{3} lɨ́n^{23} tsú^{2}, hi^{3} sa^{3}jun^{3} lɨ́^{13} yáh^{3} ngɨ^{13} tsú^{2} la^{3}jɨ́^{32}
ta^{21} hi^{3} jmu^{2} Dió^{32}.

34 Quí^{1} la^{3} cun^{3} rá^{1}juáh^{3} jáun^{2}: “¿Hin^{2} yáh^{3} tsánh^{2}
há^{1} ngɨ^{13} la^{3} cun^{3} hi^{3} lɨ́n^{23} Juo^{13} dí^{2}, ho^{3} hin^{2} dá^{2}
tsánh^{2} má^{2}ca^{3}ma^{3}ta^{2} tsú^{2}?

35 ¿Hin2 dá2 tsánh2 tín2 ca3cué3 cáun2 hi3 lí1 ca3cué3
ñí1con2 Juo13 dí2 dúh1, hi3 jáun2 zia32 siáh3 cáun2 hi3
lí13 hiáuh3 tsú2 hi3 jéinh32 siáh3 Juo13 dí2?”
36 Quí1 Dió32 bíh1 ca3jmú3 la3jí32 hi3 zia32, hi3 jáun2
cun3quionh3 pí3 quioh21 hí3 bíh1 dí2 lí3 la3 má2lí3
jáun2, hi3 la3jí32 hi3 ca3jmú3 jáun2 Dió32 né3 ca3tɨn1
hnga2 bíh1 tsú2 jaun32. ¡Cuí1 lɨ3quien2 bíh1 Dió32 cun3
jmí1hi3nio2! Tson2 bíh1 cu3tí3.

12

Tsá2 cuá1chan1 ñí1con2 Dió32

1 Hi3 jáun2 né3 reh2, cun3ñí1 hi3 ja32 jáun2 mií3
tsí3 Dió32 juanh32 jná13 ñí1con2 hnoh2 hi3 hniáuh32
jɨenh21 náh2 ñí1con2 Dió32 la3jmí1 cuen2 tsú2 jáun2
jáh3, hi3 ná1chan1 náh2, hi3 ná1lín3 náh2 tsá2 tɨ32 tsí3
tsú2 ní2 siáh3. Quí1 ní1juáh3 jmuh32 hnoh2 la3 ní2,
jáun2 la3 ní2 má2ma3tsú1 ma3jonh21 náh2 Dió32 la3
cun3 ca3tɨ21.
2 Lí2uú2 ma3zián13 náh2 la3 cun3 hi3 ná1ngɨ23
tsá2 zian2 ñí1 hué21 lá2; tɨ3la3 tɨ3 jlánh1 bíh1 re2
cuéh1 náh2 jáɨ13 hi3 lí13 zan13 náh2 cun3quionh3 hi3
má2chí1za2 hi3 lín23 náh2. Hi3 jáun2 la3 jáun2 bíh1 lɨ3
ñíh13 náh2 he3 hi3 tɨ32 tsí3 Dió32, la3 cun3 la3jí32 hi3
chu21 yáh3, la3jí32 hi3 jéih32 tsú2, jɨ3 la3jí32 la3 cun3
hi3 má2jnia32 tsú2 he3 lánh3 lín3 ní2 siáh3.
3 Cun3ñí1 hi3 ho2 jná13 cáun2 jáɨ13 hi3 ca3cué3
Dió32 jmí1 ca3ja3 jáun2 mií3 tsí3 tsú2, hi3 jáun2 bíh1
juanh32 jná13 ñí1con2 hnoh2 hi3 hí1 jan2 hnoh2 tiá2
hin2 hniáuh32 jmu3 pan1 hnga2 tɨ3 lí3 la3 cónh3 bíh1
hi3 ca3tɨ21. Tɨ3 jlánh1 bíh1 re2 hi3 ma3 quin32 ma3

jan^{32} hnoh^{2} cá^{1} lan^{13} náh^{2} hmóu^{32}, hi^{3} jáun^{2} lɨ^{3}tsɨn^{2} náh^{2} he^{3} lɨ́^{13} jmúh^{13} náh^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tanh^{23} náh^{2} tsú^{2} ta^{21}.

4 Quí^{1} la^{3} cun^{3} láɨ^{3} dí^{2} hmóu^{32}, hliáun^{3} ñí^{1} bíh^{1} ñí^{1} pih^{21} ñí^{1} siún^{1} quiú^{13} dí^{2} zia^{32}, tɨ^{3}la^{3} ma^{3} quin^{32} bíh^{1} ñí^{1} jmu^{2} ta^{21} ma^{3} quin^{32} ma^{3} caun^{32} hi^{3} jáun^{2}.

5 La^{3} jáun^{2} bíh^{1} siáh^{3} má^{2}láɨ^{3} dí^{2} la^{3}juah^{21} dúh^{1} jan^{2} tsáu^{2} uá^{1}jinh^{1} juóu^{32} dí^{2}, quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} má^{2}cá^{2}cunh^{3} dí^{2} quiúnh^{1} Cristo; hi^{3} jáun^{2} ma^{3} quin^{32} ma^{3} jan^{32} bíh^{1} dí^{2} ná^{1}láɨ^{3} dí^{2} ja^{1} má^{2}tún^{2} hmóu^{32} dí^{2} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} ma^{3} quin^{32} ma^{3} caun^{32} ñí^{1} pih^{21} ñí^{1} siún^{1} quioh^{21} jan^{2} tsáu^{2}.

Pí^{3} hi^{3} cue^{32} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1}

(1 Corintios 12:1-14:40; Efesios 4:7-16; 1 Pedro 4:8-11)

6 Hi^{3} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} lɨ́^{3} hi^{3} siáh^{3} ñí^{1} bíh^{1} pí^{3} ca^{3}ja^{3} tsɨ́^{3} Dió^{32} hi^{3} cué^{32} ñí^{1}con^{2} ma^{3} quin^{32} ma^{3} jan^{32} dí^{2}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}ta^{1} dí^{2} jmuh^{21} re^{2} ta^{21} pí^{3} jáun^{2}. Nɨ́^{1}juáh^{3} jan^{2} tsá^{2} ja^{1} quiú^{13} dí^{2} hiauh^{3} pí^{3} hi^{3} hléh^{32} jáɨ^{13} hi^{3} cue^{32} Dió^{32} hñu^{3} tsɨ́^{3}, jáun^{2} hniáuh^{32} bíh^{1} hléh^{32} tsú^{2} la^{3} cun^{3} tí^{3} hi^{3} má^{2}nio^{2} jáun^{2} cáun^{2} tsɨ́^{3}.

7 Nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} ca^{3}hiauh^{3} pí^{3} hi^{3} ma^{3}cón^{32} tsáu^{2}, jáun^{2} hniáuh^{32} ma^{3}cón^{32} re^{2} bíh^{1} tsú^{2} tsáu^{2}. Nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} hiauh^{3} pí^{3} hi^{3} ma^{3}tɨn^{2} tsáu^{2}, hniáuh^{32} bíh^{1} jmu^{3} tsú^{2} ta^{21} jáun^{2}.

8 Tsá^{2} hiauh^{3} pí^{3} hi^{3} chá^{32} tiá^{3} tsɨ́^{3} tsáu^{2}, ca^{3}tɨn^{1} bíh^{1} tsú^{2} jmu^{3} la^{3} jáun^{2}. Nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} zia^{32} hi^{3} lɨ́^{1} cueh^{32} tsáu^{2}, tiá^{2} hniáuh^{32} yáh^{3} hen^{2} tsɨ́^{3} tsú^{2} hi^{3} hiáuh^{3} siáh^{3} nɨ́^{1} má^{1}lɨ́^{2}cué^{32} jáun^{2}. Tsá^{2} ho^{2} cáun^{2}

já̵ɨ13, hniáuh32 jmu3 ca3la3 hi3 hua3hín13 lɨ́n32 bíh1. Nɨ́1juáh3 tsá2 ja32 mií3 tsɨ́3 ñí1con2 tsáu2, jáun2 ca3la3 hi3 hiún2 lɨ́n32 bíh1 tsɨ́3 tsú2 hniáuh32 ma3hon3 tsá2 hí3.

Ha3 lánh3 ca3tɨ21 ma3zian2 tsá2 haɨn21 tɨ3 con2 Cristo

9 Ma3hno1 tiá3 náh2 tsá2ján2 tsá2ján2, cáun2 hi3 hú1tá1 tson2; tɨ3 có32 héɨ3 náh2 máh1 ca3tɨ21 hi3 hlaɨh3 ca3la3 hi3 jmúh13 náh2 han1, chá1 náh2 cáun2 honh2 hi3 jmúh13 jmáh3la3 hi3 chu21.

10 La3jmɨ́1 hnio3 tsú2 raɨnh21 ma3hno1 náh2 tsá2ján2 tsá2ján2, hi3 ma3quien13 náh2 tsá2ján2 tsá2ján2 cun3quionh3 hi3 cueh1 náh2 tsú2 já̵ɨ13 la3ñí1 la3ján3.

11 Ca3tɨ21 la3jɨ́32 hi3 ca3tɨn1 náh2 jmúh13, ha3 lɨ́2 jmú2 náh2 juɨnh3; ca3la3 jonh3 jmɨ́1 honh2 náh2 jmu3 tá13 Tɨ32 Juo13 dí2.

12 Tsɨnh1 lɨ́n21 náh2 jmu3 cun3ñí1 hi3 zia32 hi3 hu21 honh2; cueh3 náh2 honh2 nɨ́1 má1ca3ma3tsoh1 náh2 honh2. Lienh1 náh2 Dió32 la3jɨ́32 jmáɨ1.

13 Ma3hon1 náh2 tsá2 má2joh1 Dió32; hi3 hniah32 náh2 siáh3 tsá2 tiá2 zia32 ñí1 jnioh13, hen3 náh2 tsú2 re2 tɨn2.

14 Hiú1 mɨ́1 náh2 hi3 chu21 ñí1con2 Dió32 hi3 ca3tɨn1 tsá2 hɨ́1 tsa1 náh2, mɨ́1 náh2 hi3 chu21 cha3 jmɨ́1 tanh13 náh2 tsú2 hú1mu3héih32.

15 Ma3hiún13 náh2 honh2 quiúnh1 tsá2 hiún2 tsɨ́3, hi3 uo3 náh2 siáh3 quiúnh1 tsá2 ná1ho2.

16 Tianh3 náh2 re2 tɨn2 quiúnh1 náh2 tsá2ján2 tsá2ján2. Ha3 lɨ́2 lɨ́1 jmú2 náh2 quien2, tɨ3la3 jmu3

náh^{2} uá^{2}jaɨ^{32} ta^{21} hi^{3} la^{3} jmu^{2} tsá^{2} tsɨ́^{1}juɨ́^{3}. Ha^{3} lɨ́^{2} cuɨ́^{1} lɨ́n^{13} náh^{2} hi^{3} jlánh^{1} hliáun^{3} hi^{3} ñíh^{1} náh^{2}.

17 Ha^{3} lɨ́^{2} jéinh^{1} náh^{2} hi^{3} hlah^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} jmu^{2} hlah^{3}; tɨ^{3}la^{3} chú^{32} má^{1}jnia^{13} náh^{2} ñí^{1}con^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsáu^{2} hi^{3} jmuh^{32} náh^{2} jmáh^{3}la^{3} hi^{3} chu^{21}.

18 Jmu^{3} náh^{2} pí^{3} la^{3} cun^{3} ñí^{1} tion^{23} náh^{2} hi^{3} lɨ́^{13} lɨ^{3} niau^{21} tie^{3} ja^{1} quián^{13} náh^{2} quiúnh^{1} la^{3}jɨ́n^{32} tsáu^{2}.

19 Hnoh^{2}, tsá^{2} jlánh^{1} hnau^{3} jná^{13}, ha^{3} lɨ́^{2} jéinh^{1} hnoh^{2} hi^{3} hlah^{3} ñí^{1}con^{2} tsáu^{2}; tɨ^{3} re^{2} chá^{1} náh^{2} jo^{3}cuo^{2} Dió^{32} Tsá^{2} ma^{3}tsau^{13}. Quí^{1} ñí^{1} Sí^{2} quioh^{21} tsú^{2} juáh^{3}: “Jná^{13} bíh^{1} Tsá^{2} ca^{3}tɨn^{1} hi^{3} má^{1}tson^{13} tsáu^{2}; jná^{13} bíh^{1} jéinh^{1}, juáh^{3} Juo^{13} dí^{2}”.

20 Ja^{3}bí^{1} rá^{1}juáh^{3} siáh^{3}: “Cuéh^{3} náh^{2} tsá^{2} hau^{2} hi^{3} cuh^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} ñí^{1}cuóunh^{21}, hi^{3} cuéh^{3} náh^{2} siáh^{3} jmáɨ^{2} hɨ́nh^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} hí^{1}quiéin^{2} tsɨ́^{3}; quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} jéinh^{1} náh^{2} hi^{3} chu^{21}, jáun^{2} chéi^{3} bíh^{1} zó^{32} ñí^{1} tsá^{2} hí^{3} lɨ́^{13}”.

21 Ha^{3} lɨ́^{2} cue^{2} jáɨ^{13} ñí^{1}con^{2} hi^{3} hlah^{3} hi^{3} jmu^{3} héih^{32} ñí^{1}con^{2} nú^{2}; tɨ^{3} re^{2} bíh^{1} hi^{3} quɨnh^{1} hnú^{2} jmáɨ^{1} ñí^{1}con^{2} hi^{3} hlah^{3} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} chu^{21}.

13

1 La^{3}jɨ́n^{32} tsáu^{2} ca^{3}tɨn^{1} tanh^{13} ta^{21} tsá^{2} ho^{2} ta^{21}, quí^{1} tiá^{2} zian^{2} yáh^{3} tsá^{2} ho^{2} ta^{21}, tsá^{2} tiá^{2} ca^{3}chan^{3} Dió^{32}; Dió^{32} bíh^{1} Tsá^{2} ca^{3}chan^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} ná^{1}ho^{2} ta^{21}.

2 Hi^{3} jáun^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} tiá^{2} nieh^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} ho^{2} ta^{21}, hi^{3} tiá^{2} ta^{21} haɨh^{21} jáɨ^{13} hi^{3} ná^{1}ho^{2} tsá^{2} ca^{3}chau^{3} Dió^{32} bíh^{1} tsú^{2} jaun^{32}. Tsá^{2} tiá^{2} nieh^{3} la^{3} hí^{3} né^{3} ca^{3}tɨn^{1} tá^{1}tsɨn^{1} héih^{32}.

3 Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ juénh³ tsá² jmu² hi³ chu²¹
yáh³ tsá² ná¹ho² ta²¹, quí¹ hi³ juénh³ tsá² jmu² hi³
hlah³ bíh¹ tsú². ¿Hnáuh¹ hnú² hi³ tiá² hi³ cáu² he²
quiúnh¹ nú² tsá² ho² ta²¹? Hi³ jáun² chun¹ nú² jmu³,
hi³ jáun² tsá² ho² ta²¹ hléh³² re² hi³ ca³tɨn¹ hnú²,
4 quí¹ hi³ chú³² quián¹³ hnú² bíh¹ hi³ lɨ́n³ tsú²
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³². Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hnú² jmuh³²
hi³ hlah³ né³, hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² juenh¹³ hnú².
Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ cáun² lɨ́¹ ho² yáh³ tsú² jáɨ¹³, quí¹
hi³ jáun² yáh³ lɨ́n³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³
jéinh³² hi³ míh²³ jáun² tsɨ́³ Dió³² ñí¹con² hi³ hlah³ hi³
jmu² tsáu².
5 Hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² jmu³ tsáu² nieh³
ñí¹con² tsá² ho² ta²¹, jun³juáh¹³ cun³ jmáh³ hi³hliá²
ma³tsau¹³ yáh³ tsú², tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³hliá² jáun²
tá¹no¹ re² jmɨ́¹ tsɨ́³ bíh¹ dí².
6 Ja³bí¹ cun³ñí¹ hi³ jáun² yáh³ hniáuh³² cuéh¹
hnoh² siáh³ hmah²¹ hi³ caɨ³² tsú² jáun², quí¹ tsá²
ho² ta²¹ dá² ná¹má²cón³² Dió³² bíh¹ cun³quionh³ ta²¹
hi³ ná¹jmu² jáun².
7 Ma³hmah²¹ ñí¹con² la³jɨ́n³² tsáu² la³ cun³ hi³
ca³tɨn¹ nú². Nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ chi² tsú² hmah²¹, ca³tɨn¹
hnú² cuéh¹; nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ jmu² tsú² ta²¹ juú², jáun²
ca³tɨn¹ nú² má¹tih²¹ siáh³; nɨ́¹juáh³ tsá² ca³tɨn¹ nú²
hi³ jmúh¹³ nú² juénh² ñí¹con², jáun² jmu³ hnú²
juénh² ñí¹con² tsú², hi³ tsá² ca³tɨn¹ nú² má¹quien¹³
né³, ma³quien¹³ siáh³ tsú².
8 Tiá² hniáuh³² hi³ cá² ñí¹ dí¹quian¹ nú² hi³ cáun²
ren² nú² quioh²¹ tsáu², tɨ³la³ hniáuh³² dí¹quian¹
nú² hi³ má¹hno¹ nú² tsá²ján² tsá²ján² bíh¹. Quí¹

nɨ́¹juáh³ tsá² hnio³ raɨnh²¹, jáun² cun³quionh³ la³
jáun² má²lɨ́²ma³tí³² tsú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun²
liei²¹ bíh¹.
9 Quí¹ liei²¹ quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²: “Ha³
lɨ́² jmú² juón¹ nú², ha³ lɨ́² jngɨh³ tsáu², ha³ lɨ́² háɨn²,
[ha³ lɨ́² chá² jú¹ tɨ́¹jáɨ² quioh²¹ hí¹ jan² tsáu²], ha³ lɨ́²
lɨ́¹ háɨ² honh² hi³ quioh²¹ tsáu²”; tɨ³la³ má²lɨ́²ma³tí³²
bíh¹ tsú² la³jɨ́³² héih³² nɨ́², la³ má²quionh³ la³jɨ́³²
héih³² ñí¹ hná¹ nɨ́² cun³quionh³ hi³ má²tí³² tsú²
jáun² cáun² héih³² lá²: “Ma³hno¹ tsá²mɨ³cuóun²
renh² la³jmɨ́¹ hno³ nú² huen²”.
10 Quí¹ tsá² hnio³ tsá²mɨ³cuóun² raɨnh²¹,
jun³juáh¹³ jmu² hi³ hlah³ yáh³ tsú²; hi³ jáun² la³
jáun² bíh¹ má²má²tí³² tsú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³
jáun² liei²¹ quioh²¹ Dió³² nɨ́¹juáh³ hi³ hnio³ tsú²
tsáu².
11 Jáun² cun³ñí¹ hi³ nɨ́² né³, cuɨ́¹ lɨ³ ñíh¹³ hnoh²
hi³ hín² jmáɨ¹ ziáun² dí² lá², hi³ cuɨ́¹ lɨ³tsɨn² náh²
siáh³ hi³ má²hniáuh³² bíh¹ ñí³ náh²; quí¹ tɨ³ lɨ³mí¹
má²janh² má²he² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ liáun³ dí² la³ cónh³
bíh¹ jmɨ́¹ ca³chá¹³ dí² jáun² cáun² tsɨ́³.
12 Quí¹ má²cá²jniá³² cu³tí¹³ bíh¹ ta³né³²,
má²ja³quián³ hiá³² cu³tí³ bíh¹ hiú²; hi³ jáun² bíh¹
hniáuh³² ñí³ dí² hi³ chá¹³ dí² tɨ³ có³² la³jɨ́³² la³ cun³
hi³ jmu² tsú² já¹niéi²; hi³ jáun² la³jmɨ́¹ jmu² jáun²
hliáu³ hua³jan²¹ hi³ tsa³jmú³ hniéi², la³ jáun² cuɨ́¹
tauh¹³ dí² hua³jan²¹ hi³ jmú¹³ ta²¹ quiú¹³, hi³ ngɨ́¹³
dí² juɨ³² ñí¹ tie³ joh¹ yáh³.
13 Cuɨ́¹ má¹ziáun¹³ dí² re², la³ cun³ lin¹ hi³ ziáun²
dí² ñí¹ tie³ joh¹. Tiá² hniáuh³² hi³ ná¹hein²¹ dí² jɨ³

hi^{3} ná^{1}jmu^{32} dí^{2} jmáɨ^{1} ca^{3}la^{3} cú^{2}tiú^{2} cú^{2}jan^{32} nio^{2}, sa^{3}jun^{3} hi^{3} juón^{1} dí^{2}, jɨ^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} dí^{1}quiaunh^{21} tsɨ́^{3} dí^{2}, sa^{3}jun^{3} hniáuh^{32} hnáu^{13} dí^{2} hniéi^{2}, sa^{3}jun^{3} hi^{3} uóu^{32} tsɨ́^{3} dí^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}.

14 Tɨ^{3}la^{3} tɨ^{3} re^{2} bíh^{1} jmuh^{21} náh^{2} ta^{21} Jesucristo la^{3}jmɨ́^{1} jmúh^{32} hliáu^{3} ta^{21} hmɨh^{32} pin^{3} quioh^{21}; hi^{3} su^{3}uú^{2} lɨ́^{1} háɨ^{2} náh^{2} honh^{2} hi^{3} má^{1}tɨh^{21} náh^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} dí^{1}quiaunh^{21} honh^{2} náh^{2} hmóu^{32}.

14

Ha^{3} lɨ́^{2} chú^{1} lɨ́^{2} ñih^{21} hnú^{2} renh^{2}

1 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, nɨ́^{1}juáh^{3} cuan^{3} jan^{2} tsá^{2} tiá^{2} re^{2} má^{2}jmɨ́^{1} má^{2}tsɨ́^{3} ca^{3}tɨ^{21} jú^{1} tson^{2} quioh^{21} Cristo, cáun^{2} hen^{3} náh^{2} tsú^{2}; tɨ^{3}la^{3} jun^{3}juáh^{13} hi^{3} hen^{13} náh^{2} tsú^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} hnáuh^{2} náh^{2} juonh^{21} quiúnh^{1} ca^{3}tɨ^{21} jáɨ^{13} hi^{3} tiá^{2} lin^{1} zia^{32} ha^{3} lánh^{3} rón^{32} ma^{3}re^{2} yáh^{3} tsú^{2}.

2 Jmú^{13} jáɨ^{13}, zian^{2} ma^{3} jan^{2} tsáu^{2} lɨ́n^{23} hi^{3} cáun^{2} lɨ́^{13} bíh^{1} cuh^{3} la^{3}jɨ́^{32} ñí^{1} má^{32}, tɨ^{3}la^{3} zian^{2} siáh^{3} ma^{3} jan^{2} tsá^{2} tiá^{2} nga^{3} má^{2}jmɨ́^{1} má^{2}tsɨ́^{3} ca^{3}tɨ^{21} jú^{1} tson^{2} quioh^{21} Cristo, tsá^{2} cúh^{2} jmáh^{3}la^{3} jonh^{2}.

3 Jáun^{2} tsá^{2} cúh^{2} ca^{3}la^{3} jɨ́^{32} ñí^{1} má^{32}, tiá^{2} hniáuh^{32} yáh^{3} ma^{3}zian^{32} tsú^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} cúh^{2} má^{32} ná^{1}quiáh^{1}; hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} cúh^{2} má^{32} ná^{1}quiáh^{1} né^{3}, tiá^{2} hniáuh^{32} yáh^{3} chu^{3} ñih^{3} tsú^{2} tsá^{2} cúh^{2} ca^{3}la^{3} jɨ́^{32}, quí^{1} Dió^{32} bíh^{1} má^{2}ca^{3}hen^{3} tsá^{2} hí^{3}.

4 ¿Quí^{1} hin^{2} yáh^{3} tsánh^{2} hnú^{2} hi^{3} jáun^{2} sa^{3} hnú^{2} yáh^{3} jlánh^{1} chú^{1} ñih^{21} nú^{2} quian^{21} Tsá^{2} siánh^{3}? Quí^{1} hnga^{2} bíh^{1} Juo^{13} tsú^{2} ca^{3}tɨn^{1} ra^{3}tsɨ^{32} héih^{32} ñí^{1}con^{2} tsú^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} chun^{1} ho^{3} tiá^{2} chun^{1}. Tɨ^{3}la^{3} cun^{3}

tá¹zanh¹ bíh¹ tsú² re², quí¹ Juo¹³ bíh¹ dí² Tsá² tɨn²
zinh³ tsú² re².
5 Ja³bí¹ la³ jáun² zian² ma³ jan² tsáu² hi³ jlánh¹
jmu² hɨ́en¹ jmáɨ¹ ná¹hɨ¹³ la³ cónh³ bíh¹ jmáɨ¹ ñí¹
hná¹ jáun², hi³ zian² né³ tsá² lɨ́n²³ hi³ cáun² cá²ren²
bíh¹ la³jɨ́³² jmáɨ¹. Ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsú²
hniáuh³² ná¹hu²¹ cáun² tsɨ́³ la³ cun³ hi³ lɨ́n²³.
6 Tsá² jlánh¹ jmu² hɨ́en¹ cáun² jmáɨ¹, cun³ñí¹ hi³
má²quien² Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí² tsú² jaun³² hi³ jmu²
la³ jáun²; [hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² jmu² la³ jáun² né³,
ja³bí¹ hi³ má²quien² Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí² tsú² siáh³ la³
jáun²]. Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ tsá² cúh² la³jɨ́³² ñí¹
má³², hi³ má²quien² Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí² tsú² jaun³²,
quí¹hliá² cueh³² tsú² tiá¹hmah¹ Dió³²; hi³ tsá² cúh²
má³² ná¹quiáh¹ né³, ja³bí¹ má²quien² siáh³ Tɨ³² Juo¹³
yáh³ dí² tsú² jaun³², quí¹ ja³bí¹ hí³ siáh³ cueh³²
tiá¹hmah¹ Dió³².
7 Quí¹ hí¹ jan² yáh³ dí² tiá² ziáun² hi³ ca³ta¹
hmóu³², sa³jun³ jún³ yáh³ dí² hi³ ca³ta¹ hmóu³².
8 Quí¹ nɨ́¹juáh³ ziáun² dí², hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³
bíh¹ dí² ziáun²; hi³ nɨ́¹juáh³ jun³ dí² né³, jun³ dí² hi³
ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí² siáh³. Hi³ jáun² né³, uá¹
hi³ ziáun² uá¹ hi³ jún¹ dí², cun³ jáun² tiauh² bíh¹ dí²
ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ dí².
9 Quí¹ Cristo ca³jun³, hi³ jáun² jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun²
ca³jenh¹³, hi³ jáun² lɨ́¹³ lɨ́n³ tsú² Juo¹³ tsá²
má²cá²tsan³ jɨ³ tsá² zian² nɨ́² siáh³.
10 Tɨ³la³ hnú² né³, ¿he³ láɨh³² chú¹ ñih²¹ hnú²
renh², ho³ he³ láɨh³² sa³ ma³zian¹³ hnú² ñí¹con²
tsú²? Quí¹ la³jáɨ³² bíh¹ dí² ca³ta¹ hi³ tsá¹ma³jnia¹³

ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² hí³ bíh¹ ra³tsɨ³² héih³²
ñí¹con² dí².
11 Quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²:
La³jmɨ́¹ tson² hi³ zian² jná¹³,
la³ jáun² bíh¹ tson² hi³ la³jɨ́n³² tsáu² junh³ cú¹jñí¹ ta³
ñi³² jná¹³, juáh³ Juo¹³ dí²,
hi³ jáun² má¹jáun² né³ la³jɨ́n³² tsáu² bíh¹ má²juáh³
hi³ huen² jná¹³ bíh¹ lɨ́n³ Dió³².
12 La³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² dí²
tsá¹jɨ́enh¹ jú¹ tson² quiú¹³ ñí¹con² Dió³².

Ha³ lɨ́² jmú² hnú² hi³ qui³ hính³² renh²

13 Hi³ jáun² bíh¹ tiú²uú² hniáuh³² chú¹ ñih²¹ dí²
tsá²ján² tsá²ján². Cha³ jmɨ́¹ jmúh¹³ náh² la³ nɨ́², tɨ³
re² bíh¹ má¹zián¹³ náh² re², cáun² hi³ tiá² lɨ́¹³ qui³
hính³² renh² náh², la³ cun³ cáun² hi³ tiá² lɨ́¹³ tánh³²
tsáu² tso³ yáh³.
14 Cun³ñí¹ hi³ má²ca³cunh³ jná¹³ quiúnh¹ Jesús
Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² má²ca³lɨ³ ño¹ jná¹³ hi³ tiá²
zia³² hí¹ cáun² hi³ tiá² jɨ² hi³ cáun² lɨ́¹ lɨ́²³ hnga²;
tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ zian² jan² tsá² lɨ́n²³ hi³ zia³² hi³ tiá²
jɨ², jáun² ca³tɨn¹ tsá² hí³ bíh¹ tiá² jɨ² hi³ jáun².
15 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ ca³hliah²¹ hnú² tsɨ́³ renh²
nú² cun³quionh³ cáun² má³² hi³ cuh³² nú², hi³ jáun²
má²jmuh³² hnú² hi³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ tiá² hno³ bíh¹
nú² tsú². Ha³ lɨ́² jmú² hnú² hi³ tsa³hín³ jan² tsáu²
cun³quionh³ hi³ jlánh¹ ñí¹cúh² nú² cá² ñí¹ má³², quí¹
ca³tɨn¹ tsá² hí³ bíh¹ uá²jaɨ³² jun³ Cristo.
16 Zia³² bíh¹ hi³ lɨ́n²³ náh² chu²¹, tɨ³la³ ha³ lɨ́² cué²
náh² jáɨ¹³ hi³ hléh³² tsáu² hlah³ ca³tɨ²¹ hi³ jáun².

17 Quí¹ jun³juáh¹³ cun³quionh³ hi³ hua³hín¹³ hi³
cú² hi³ hɨ́nh²³ yáh³ tsú² lɨ́¹³ hí³ jo³cuo² Dió³²,
tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² má²chun¹, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹
má²hún¹ jo³cuo² Dió³², tsá² tiá² hniéi² jmu², hi³
zian² tsú² siáh³ hiún² tsɨ́³ hi³ ja³² ñí¹con² Jmɨ́²chí³
Chun¹.
18 Jlánh¹ tɨ³² tsɨ́³ Dió³² nɨ́¹juáh³ má²cón³² tsú²
Cristo la³ nɨ́², hi³ ja³bí¹ tsáu² siáh³ uá²jaɨ³² jéih³² la³
nɨ́².
19 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, cuɨ́¹ jmú¹³ dí² pí³ hi³
jmú¹³ dí² jmáh³la³ hi³ lɨ³ lɨ́¹³ niau²¹ tie³, jmáh³la³ hi³
lɨ³ lɨ́¹³ pin³ tsɨ́³ tsá²ján² tsá²ján².
20 Su³uú² lɨ́¹ hin³² tá¹³ Dió³² cun³quionh³ má³² hi³
ñí¹cúh² nú². Quí¹ uá¹jinh¹ tson² bíh¹ hi³ la³jɨ́³² má³²
bíh¹ jɨ², tɨ³la³, jáun² bíh¹ hlah³ nɨ́¹juáh³ ca³hliah³ tsú²
tsɨ́³ tsáu² cun³quionh³ cáun² má³² hi³ cúh² jáun² bíh¹.
21 Tɨ³ jlánh¹ bíh¹ re² nɨ́¹juáh³ hi³ tiá² cúh¹³ hnú²
cú²jueh³² ngú³ hi³ sa³jun³ húh¹³ nú² mu² ráu³ mɨ³
uóun²jɨeh¹³, sa³jun³ hí¹ cáun² hi³ jmɨ́¹ lɨ³ lɨ́¹³ qui³
hính³² renh² nú² hi³ tánh³² tso³.
22 Hi³ jáun² ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ nɨ́² né³, ta³ ñí¹ Dió³² bíh¹
hniáuh³² cháh¹³ hnú² huen² cáun² honh². ¡Jlánh¹
jmɨ́¹ ren² tsá² zia³² hi³ jmu² ta³ tiá² tun³ nio² tsɨ́³!
23 Tɨ³la³ tsá² cúh² cá² ñí¹ má³² ta³ hu²¹ hliáun³
ñéih³ tsɨ́³ má¹ná¹, tsá² la³ hí³ má²tá¹tsɨn¹ héih³²
bíh¹, quí¹hi³hliá² lɨ́²cuh³ ta³ nio² tun³ tsɨ́³; quí¹ tso³
bíh¹ ca³la³ jɨ³lɨ³² hi³ jmu² tsú² ta³ tiá² cáun² nio² tsɨ́³.

15

Ma³hiún¹³ tsɨ́³ tsá²mɨ³cuóun² renh² nú², ha³ lɨ́²

ma³hiún¹³ honh² huen²

1 Jnoh¹, tsá² má²hún¹ tsɨ́³ dí² ca³tɨ²¹ jú¹ tson² quioh²¹ Cristo, ca³ta¹ dí² hi³ má¹hon¹ tsá² tiá² nga³ má²jmɨ́¹ má²tsɨ́³ ca³tɨ²¹ jú¹ tson² jáun², jun³juáh¹³ hi³ hniáuh³² lɨ́¹ má¹hiún¹³ dí² tsɨ́³ hmóu³² yáh³.

2 Tɨ³la³ ma³ quin³² ma³ jan³² dí² ca³ta¹ dí² hi³ má¹hiún¹³ tsɨ́³ tsá²mɨ³cuóun² raɨnh²¹ bíh¹, la³ cun³ hi³ chu²¹ hi³ lɨ́¹³ lɨ³hún¹ tsɨ́³ tsú² ca³tɨ²¹ jú¹ tson².

3 Quí¹ sa³jun³ Cristo yáh³ ca³ma³hiún² tsɨ́³ hnga², tɨ³la³ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² bíh¹ ca³lɨ³ la³ lá²: “Jáɨ¹³ hi³ tú² hiáu³² tsá² ca³quiu³ ca³je³ hnú², jná¹³ bíh¹ ca³ta³cuá¹con¹ ná¹”.

4 Jáun² bí¹ ca³hɨ́e³ Dió³² la³jɨ́³² hi³ rá¹tioh³ jáun² ñí¹ Sí², quí¹ hi³ jáun² lɨ́¹³ lɨ³ ne¹ dí² jú¹ tson² bíh¹; hi³ jáun² cun³quionh³ jáɨ¹³ jáun² lɨ³ táɨ² dí² hi³ jmú¹³ juenh² tsɨ́³, jɨ³ hi³ niau²¹ siáh³ re² tsɨ́³ dí², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ³ zia³² hi³ ná¹hé² ná¹jan³² dí².

5 Hi³ jáun² Dió³², Tsá² jmu² hi³ lɨ³ juenh² tsɨ́³ dí² jɨ³ hi³ niau²¹ re² tsɨ́³ dí², cuɨ́¹ má¹hau³ hi³ lɨ́¹³ tionh² náh² cá²honh¹, hi³ ná¹jmóuh¹ náh² jáun² la³ cun³ lɨ́³ nóh³² quioh²¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo,

6 hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ hi³ la³jɨ́n³² náh² lɨ́¹³ má¹quien¹³ náh² Dió³² Jméi² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ cáun² honh¹ náh² yáh³.

Jú¹ chú³² hi³ má²ca³nga² ñí¹con² tsá²cá²jo²¹

7 Hi³ jáun² né³, hen³ náh² tsá²ján² tsá²ján² la³jmɨ́¹ ca³he³ dí² jáun² Cristo, hi³ jáun² la³ jáun² lɨ³ quien² Dió³².

8 Quí[1] jná[13] juanh[32] hi[3] Cristo cuan[3] hi[3]
cua[3]ma[3]cón[32] tsá[2] *judíos bíh[1], la[3] jáun[2] bíh[1]
ca[3]lɨ[3]tí[3] jáɨ[13] hi[3] ca[3]jmú[3] Dió[32] quionh[3] dí[1]hio[3]
ñú[1]deh[3] dí[2], hi[3] ca[3]lɨ[3] lin[1] siáh[3] hi[3] Dió[32] má[2]tí[32]
jáɨ[13] quioh[21].

9 Cuan[3] tsú[2] siáh[3] hi[3] jáun[2] lɨ́[13] hi[3] *tsá[2]cá[2]jo[21]
uá[2]jaɨ[32] ma[3]quien[2] Dió[32] cun[3]ñí[1] hi[3] Dió[32] má[2]ca[3]ja[3]
mií[3] tsɨ́[3] ñí[1]con[2] tsú[2]; la[3] cun[3] rá[1]juáh[3] jáun[2] ñí[1] Sí[2]
quioh[21] Dió[32]:

Cun[3]ñí[1] hi[3] jáun[2] bíh[1] lɨ́[13] tsah[1] jná[13] hi[3] ca[3]tɨn[1]
hnú[2] ja[1] tsá[2]cá[2]jo[21],

hi[3] hɨ́e[13] jná[13] siáh[3] sun[1] hi[3] ca[3]tɨn[1] hnú[2].

10 Ja[3]bí[1] la[3] jáun[2] zia[32] siáh[3] ñí[1] rá[1]juáh[3]:

Hnoh[2], tsá[2]cá[2]jo[21], ¡ma[3]hiún[13] náh[2] honh[2] quiúnh[1]
náh[2] tsá[2] tionh[2] jo[3]cuo[2] Dió[32]!

11 Hi[3] zia[32] siáh[3] cáun[2] ñí[1] rá[1]juáh[3]:

Hnoh[2] tsá[2]cá[2]jo[21], ¡ma[3]quien[13] náh[2] Juo[13] dí[2]!

Hi[3] hnoh[2] tsá[2] zian[2] náh[2] tá[1] cáun[2] hngá[1]máh[3],
¡ma[3]quí[1] ma[3]quien[13] náh[2] tsú[2] jɨ[3]lɨn[2] nah[2]!

12 Hla[1] Isaías ca[3]juáh[3] siáh[3] la[3] lá[2]:

La[3]jmɨ́[1] hion[2] cáun[2] zen[2] hmá[2] má[2]háuh[13] bíh[1]
chau[21] jmáɨ[1] hi[3] lɨ[3]zian[2] jan[2] tsá[2] jón[2]zɨ́h[1]
jón[2]cho[1] hla[1] Isaí,

hi[3] jáun[2] tsá[2] hí[3] né[3] hau[3] jáɨ[13] ñí[1]con[2] tsá[2]cá[2]jo[21];

hi[3] jáun[2] tsá[2]cá[2]jo[21] lɨ́[13] zia[32] cáun[2] hi[3] ná[1]hu[21] tsɨ́[3]
hi[3] ca[3]tɨn[1] tsú[2].

13 Hi[3] jáun[2] Dió[32] Tsá[2] jmu[2] hi[3] hu[21] tsɨ́[3] dí[2]
hi[3] ca[3]tɨn[1] tsú[2], cuɨ́[1] má[1]cónh[21] hñu[3] honh[2] hnoh[2]
hi[3] hiún[2] honh[2] náh[2], jɨ[3] hi[3] nio[2] tie[3] honh[2]
náh[2] cun[3]ñí[1] hi[3] má[2]tanh[23] náh[2] tsú[2] ta[21]; hi[3]

cun^{3}quionh^{3} pí^{3} quioh^{21} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} né^{3} cuɨ́^{1} lɨ^{3}
lin^{1} náh^{2} hi^{3} hú^{1}tá^{1} tson^{2} bíh^{1} la^{3} cun^{3} hi^{3} hu^{21} jáun^{2}
honh^{2} náh^{2}.

14 Hnoh^{2} reh^{2}, má^{2}ca^{3}lɨ^{3} ño^{1} jná^{13} hi^{3} cu^{3}tí^{3} hnoh^{2}
ná^{1}chu^{21} honh^{2} náh^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2}, hi^{3}
má^{2}ná^{1}ñíh^{1} náh^{2} siáh^{3} re^{2} la^{3}jɨ́^{32} jú^{1} tson^{2}, jɨ^{3} hi^{3}
má^{2}tɨn^{2} náh^{2} siáh^{3} hi^{3} hlɨ́^{1} lienh^{1} náh^{2} tsá^{2}ján^{2}
tsá^{2}ján^{2}.

15 Tɨ^{3}la^{3} cun^{3} jáun^{2} cáun^{2} lɨ́^{1} má^{2}ca^{3}chá^{3} bíh^{1} jná^{13}
tiá^{3} tsɨn^{32} hi^{3} jmu^{1} sí^{2} lá^{2} cun^{3}quionh^{3} jú^{1} na^{21}
ca^{3}tɨ^{21} la^{3}jɨ́^{32} jáɨ^{13} nɨ́^{2}, hi^{3} jáun^{2} tiá^{2} lɨ́^{13} tsa^{3}có^{3} honh^{2}
náh^{2}. Ca^{3}lɨ^{3} hi^{3} chá^{13} jná^{13} tiá^{3} tsɨn^{32} hi^{3} jmu^{1} sí^{2} lá^{2}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ho^{2} ná^{1} cáun^{2} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}cué^{3} Dió^{32} jmɨ́^{1}
ca^{3}ja^{3} mií^{3} tsɨ́^{3},

16 hi^{3} má^{1}con^{21} jná^{13} jáun^{2} Jesús Tsá^{2} lɨ́n^{3} Cristo
ja^{1} quioh^{21} tsá^{2}cá^{2}jo^{21}. Jmu^{2} jná^{13} ta^{21} ñí^{1}con^{2}
Cristo hi^{3} hléh^{23} jná^{13} jú^{1} chú^{32} quioh^{21} Dió^{32}, hi^{3}
jáun^{2} lɨ́^{13} má^{1}jnia^{13} jná^{13} tsá^{2}cá^{2}jo^{21} ñí^{1}con^{2} Dió^{32},
hi^{3} má^{2}ná^{1}chan^{1} jáun^{2} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1},
la^{3}jmɨ́^{1} cue^{32} tsú^{2} cáun^{2} hi^{3} lɨ́^{1} cue^{32} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}.

17 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, zia^{32} jáɨ^{13} hi^{3} lɨ́^{2} tsah^{1} jná^{13} ca^{3}tɨ^{21}
ta^{21} hi^{3} jmu^{2} jná^{13} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jná^{13}
jan^{2} tsá^{2} má^{2}cá^{2}cunh^{3} ná^{1} quiúnh^{1} Jesús Tsá^{2} lɨ́n^{3}
Cristo.

18 Tiá^{2} cáun^{2} lɨ́^{1} chá^{23} jná^{13} tiá^{3} tsɨn^{32} hi^{3} hléh^{13}
hi^{3} siáh^{3} la^{3} cónh^{3} bíh^{1} ta^{21} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} Cristo
cun^{3}quionh^{3} jná^{13}, hi^{3} ca^{3}lɨ^{3} jáun^{2} hi^{3} tanh^{13}
tsá^{2}cá^{2}jo^{21} ta^{21} Dió^{32}. Ta^{21} jáun^{2} ca^{3}lɨ^{3} cun^{3}quionh^{3}
jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}hléh^{3} jná^{13}, jɨ^{3} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} lin^{1} jniá^{3}
nɨ́^{2} siáh^{3},

19 la^{3} cun^{3} li^{21} hi^{3} cáu^{2} hi^{3} jueh^{32} yáh^{3}, hua^{3}jueh^{32},
jɨ^{3} hi^{3} ca^{3}jnia^{3} pí^{3} quioh^{21} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} nɨ́^{2} siáh^{3}.
La^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} má^{2}ca^{3}ma^{3}hián^{13} jná^{13} hi^{3} hléh^{23} jú^{1}
chú^{32} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Cristo la^{3} cáun^{2} Jerusalén ca^{3}la^{3} tɨ^{3}
hué^{32} Ilírico.
20 Hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}jmú^{32} jná^{13} pí^{3} hi^{3}
hléh^{13} jú^{1} chú^{32} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Cristo ñí^{1} tiá^{2} hin^{2}
má^{2}ca^{3}hléh^{3}, jáun^{2} tiá^{2} lɨ́^{1} jmu^{1} jná^{13} cáun^{2} ta^{21} ñí^{1}
má^{2}ca^{3}ma^{3}liáu^{32} tsá^{2} siánh^{3};
21 quí^{1} jná^{13} ca^{3}jmú^{32} la^{3} cun^{3} rá^{1}juáh^{3} jáun^{2} ñí^{1}
Sí^{2} quioh^{21} Dió^{32}, hi^{3} juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

Lɨ^{3} ñi^{32} bíh^{1} tsá^{2} tiá^{2} jmɨ́^{1} má^{2}ca^{3}náɨ^{32} jáɨ^{13} hi^{3}
ca^{3}tɨn^{1} Tsá^{2} hí^{3},

hi^{3} tsá^{2} tiá^{2} jmɨ́^{1} má^{2}ca^{3}náɨ^{32} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsú^{2}
né^{3}, ngɨ^{13} bíh^{1}.

Po^{1} hu^{21} tsɨ́^{3} hi^{3} tsó^{32} juú^{2} Roma

22 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jlánh^{1} ca^{3}lɨ^{3} zia^{32} ta^{21} jáun^{2} bíh^{1},
jáun^{2} tiá^{2} ca^{3}lɨ^{3} hi^{3} ñí^{1}jɨe^{1} jná^{13} hnoh^{2}, uá^{1}jinh^{1}
hliáun^{3} jéin^{32} jmɨ́^{1} má^{2}ca^{3}lén^{13} jná^{13} hi^{3} ñe^{1}.
23 Tɨ^{3}la^{3} ta^{3}né^{32} má^{1}na^{21}, má^{2}lɨ^{32} bíh^{1} ta^{21} quion^{21}
jná^{13} tɨ^{3} lá^{2}, hi^{3} jáun^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} má^{2}ngau^{32} lɨ́n^{32}
bíh^{1} mii^{2} hi^{3} jmɨ́^{1} hnó^{21} jná^{13} hi^{3} ñí^{1}jɨe^{1} ná^{1} hnoh^{2},
24 jáun^{2} né^{3}, jná^{13} má^{2}hu^{21} tsɨn^{32} hi^{3} ñí^{1}jɨe^{1} ná^{1}
hnoh^{2} nɨ́^{1} má^{1}tɨ^{3} ñí^{1}ngau^{21} ná^{1} tɨ^{3} hué^{32} España. Hi^{3}
jáun^{2} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}lɨ^{3} hiún^{2} tsɨn^{32} jná^{13} hi^{3} má^{2}lɨ́^{2}juoh^{21}
dí^{2} ná^{1}jéinh^{3} ñí^{1} quiúnh^{1} hnoh^{2}, jáun^{2} hu^{21} tsɨn^{32}
jná^{13} hi^{3} má^{1}hau^{1} tiá^{3} hnoh^{2} ca^{3}tɨ^{21} hú^{1} juɨ^{32} hi^{3}
hún^{1} jná^{13} tɨ^{3} ó^{32} nɨ́^{1} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2}.

25 Tɨ^{3}la^{3} ta^{3}né^{32} má^{1}ná^{1}, má^{2}ñɨh^{21} jná^{13} tín^{2}
Jerusalén, hi^{3} ñí^{1}cáun^{1} jná^{13} ca^{3}lá^{2} hi^{3} lɨ́^{13} ma^{3}hau^{3}
quioh^{21} tsá^{2} má^{2}joh^{1} Dió^{32} zian^{2} ñí^{1} jáun^{2}.

26 Quí^{1} tsá^{2} reh^{2} hɨ́n^{13} tɨ^{3} hué^{32} Macedonia lá^{2}, jɨ^{3}
hué^{32} Acaya má^{2}ca^{3}lɨ́n^{13} hi^{3} chú^{32} cunh^{3} quɨe^{3} hi^{3}
zen^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} tia^{3}mii^{2} zian^{2} ja^{1} quioh^{21} tsá^{2} joh^{1}
Dió^{32}, tsá^{2} zian^{2} tɨ^{3} juú^{2} Jerusalén.

27 Hmóu^{32} bíh^{1} tsú^{2} ca^{3}lɨ́n^{13} hi^{3} chú^{32} jmu^{3} la^{3}
jáun^{2}; hi^{3} cun^{3} ca^{3}tɨn^{1} bíh^{1} tsú^{2} hi^{3} jmu^{3} la^{3} jáun^{2},
quí^{1} tson^{2} zia^{32} bíh^{1} hi^{3} ná^{1}ren^{2} tsú^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}
judíos hí^{3}. Quí^{1} tsá^{2} hí^{3} bíh^{1} tín^{2} ca^{3}tsóh^{3} hi^{3} zia^{32}
quioh^{21} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}cá^{2}jo^{21} hi^{3} jmu^{2} ta^{21} ñí^{1}con^{2}
jmɨ́^{2}chí^{3}, hi^{3} jáun^{2} tsá^{2}cá^{2}jo^{21} né^{3} ca^{3}tɨn^{1} jéinh^{32} hi^{3}
tsóh^{3} hi^{3} zia^{32} quioh^{21} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} judíos hí^{3}.

28 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}lɨ^{3}tín^{3} jná^{13} má^{2}ta^{21}
nɨ́^{2} hi^{3} má^{2}lɨ́^{2}jɨenh^{3} jná^{13} tsú^{2} quɨe^{3} jáun^{2}, jáun^{2}
má^{1}jáun^{2} má^{2}ñí^{1}jɨe^{1} jná^{13} hnoh^{2} la^{3} má^{2}hún^{1} ná^{1}
jáun^{2} juɨ^{32} hi^{3} ñe^{1} tɨ^{3} España.

29 Hi^{3} jáun^{2} nɨ́^{1} má^{1}ngau^{32} jná^{13} jáun^{2} tɨ^{3} nɨ́^{2}, hu^{21}
tsɨn^{32} jná^{13} hi^{3} nɨ́^{1} má^{1}cá^{2}chó^{32} ná^{1} cu^{3}tí^{3} ma^{3}mieh^{2}
jnoh^{1} Cristo, ca^{3}la^{3} hi^{3} canh^{13} jmɨ́^{1} tsɨ́^{3} dí^{2} [nɨ́^{1}
má^{1}ca^{3}hléh^{3} jáun^{2} jná^{13} jú^{1} chú^{32} quioh^{21} tsú^{2}].

30 Hnoh^{2} reh^{2}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} Jesucristo lɨ́n^{3} Juo^{13}
dí^{2}, jɨ^{3} hi^{3}hliá^{2} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} má^{2}ca^{3}jmú^{3} hi^{3} hnáu^{3}
dí^{2}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} hiú^{2} mɨ́^{23} jná^{13} hi^{3}
má^{1}hau^{1} náh^{2} tiá^{3} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} lienh^{1} náh^{2} Dió^{32}
cu^{3}lɨ^{21} quiúnh^{1} jná^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} jná^{13}.

31 Jáun^{2} mɨ́^{1} náh^{2} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} hi^{3} liáu^{32} tsú^{2} jná^{13}
ñí^{1}con^{2} tsá^{2} tiá^{2} ta^{21} haɨh^{21} zian^{2} tɨ^{3} Judea, jɨ^{3} hi^{3} mɨ́^{1}

náh^{2} hi^{3} tsá^{2} joh^{1} Dió^{32} zian^{2} tɨ^{3} Jerusalén lɨ^{3} hiún^{2} tsɨ́^{3} he^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} cán^{13} jná^{13};

32 jáun^{2} nɨ́^{1} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2} chau^{21} jná^{13} hi^{3} ñí^{1}jɨe^{1} ná^{1} hnoh^{2} ca^{3}la^{3} hi^{3} hiún^{2} lɨ́n^{32} tsɨn^{32} nɨ́^{1}juáh^{3} Dió^{32} hnió^{3}, hi^{3} lɨ́^{13} ñí^{1}ñí^{21} jná^{13} siáh^{3} ca^{3}lá^{2} tie^{3} nɨ́^{1} má^{1}cá^{2}chó^{32} ná^{1} jáun^{2}.

33 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, Dió^{32} Tsá^{2} jmu^{2} hi^{3} nio^{2} tie^{3} tsɨ́^{3} dí^{2} cuɨ́^{1} zenh^{1} quiúnh^{1} hnoh^{2}. Tson^{2} bíh^{1} cu^{3}tí^{3} la^{3} jáun^{2}.

16

Po^{1} hnió^{3} hi^{3} zian^{2} tsú^{2} re^{2} tɨn^{2}

1 Jáun^{2} né^{3} reh^{2}, hen^{3} náh^{2} re^{2} tɨn^{2} reh^{2} dí^{2} mɨ́^{1} Febe tsá^{2} zein^{21} jná^{13} lá^{2}, jan^{2} tsá^{2} má^{2}ca^{3}ma^{3}cón^{32} tsá^{2} ná^{1}lɨn^{3} cuáh^{32} já^{1} juú^{2} Cencrea.

2 Hen^{3} náh^{2} tsú^{2} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} hi^{3} hen^{13} náh^{2} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}, la^{3} cun^{3} qui^{3} ca^{3}ta^{1} dí^{2} jmú^{13}, tsá^{2} má^{2}láɨ^{3} dí^{2} tsá^{2} joh^{1} Dió^{32}; hi^{3} ma^{3}hon^{1} náh^{2} tiá^{3} tsú^{2} lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2} hi^{3} lɨ^{3} hniáuh^{32} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}, quí^{1} hí^{3} bíh^{1} má^{2}ca^{3}ma^{3}cón^{32} juóun^{32} tsáu^{2}, hi^{3} hí^{1} la^{3} tɨ^{3} jná^{13} siáh^{3} má^{2}ca^{3}ma^{3}cáu^{32} tsú^{2}.

3 Zéih^{3} tiá^{3} náh^{2} mɨ́^{1} Prisca jɨ^{3} ñú^{2} Aquila: “Hia^{2} náh^{2}” hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} jná^{13}, tsá^{2} má^{2}ca^{3}jmú^{13} jnoh^{1} ta^{21} quiúnh^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Cristo Jesús.

4 Tsá^{2} hí^{3} ca^{3}tiánh^{3} hmóu^{32} ñí^{1} háɨnh^{13} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} liáu^{32} tsú^{2} jná^{13}, hi^{3} jáun^{2} cue^{2} jná^{13} tsú^{2} tiá^{1}hmah^{1}, tɨ^{3}la^{3} jun^{3}juáh^{13} jmáh^{3}la^{3} huen^{2} jná^{13} yáh^{3}, quí^{1} ja^{3}bí^{1} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} lɨ́n^{3} cuáh^{32} ja^{1} quioh^{21} *tsá^{2}cá^{2}jo^{21} yáh^{3} siáh^{3} cue^{32} tiá^{1}hmah^{1} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}.

5 Zéih^{3} náh^{2} siáh^{3} tsá^{2} reh^{2} tsá^{2} ngɨh^{32} hñú^{13}
mɨ́^{1} Prisca jɨ^{3} ñú^{2} Aquila: “Hia^{2} náh^{2}” hi^{3} ca^{3}tɨn^{1}
jná^{13}. Ja^{3}bí^{1} zéih^{3} náh^{2} siáh^{3} Epeneto, tsá^{2} jlánh^{1} re^{2}
juóh^{32} jnoh^{1} quiúnh^{1}: “Hia^{2} nú^{2}” hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} jná^{13};
hí^{3} bíh^{1} tín^{2} ca^{3}tanh^{2} ta^{21} Cristo la^{3}ñí^{1} ja^{1} tsá^{2} hɨ́n^{13}
tɨ^{3} Asia.

6 Ja^{3}bí^{1} Má^{2}réi^{3}, tsá^{2} jlánh^{1} má^{2}ca^{3}jmú^{3} ta^{21} ja^{1}
quián^{13} hnoh^{2} nɨ́^{2}, zéih^{3} náh^{2} siáh^{3}: “Hia^{2} nú^{2}” hi^{3}
ca^{3}tɨn^{1} jná^{13}.

7 Zéih^{3} náh^{2} siáh^{3}: “Hia^{2} náh^{2}” Andrónico
quionh^{3} Junias hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} jná^{13}. Tsá^{2} hí^{3} bíh^{1}
tsá^{2}co^{1} jná^{13}, tsá^{2} ca^{3}lɨ^{3}tson^{3} quiúnh^{1} jná^{13}; hi^{3} hí^{1}
la^{3} tɨ^{3} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} *tɨ^{32} tsá^{2} quian^{32} jë^{1} Dió^{32} yáh^{3}
jmu^{2} quien^{2} tsá^{2} hí^{3}. Tsá^{2} hí^{3} bíh^{1} tín^{2} ca^{3}tanh^{2} ta^{21}
Cristo la^{3} cónh^{3} bíh^{1} jná^{13}.

8 Zéih^{3} siáh^{3}: “Hia^{2} nú^{2}” Ampliato ca^{3}tɨn^{1} jná^{13},
tsá^{2} re^{2} juóh^{32} jnoh^{1} quiúnh^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Tɨ^{32}
Juo^{13} dí^{2}.

9 Zéih^{3} náh^{2} Urbano: “Hia^{2} nú^{2}” hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} jná^{13},
tsá^{2} jmu^{32} jnoh^{1} ta^{21} cu^{3}lɨ^{21} quiúnh^{1} ñí^{1}con^{2} Cristo
Jesús; jɨ^{3} Estaquis tsá^{2} hno^{3} lɨ́n^{32} jná^{13} zéih^{3} siáh^{3}:
“Hia^{2} nú^{2}”.

10 Ja^{3}bí^{1} zéih^{3} náh^{2} siáh^{3} Apeles: “Hia^{2} nú^{2}”, quí^{1}
hí^{3} bíh^{1} jan^{2} tsá^{2} jlánh^{1} má^{2}ca^{3}jmú^{3} lin^{1} hi^{3} nio^{2}
cáun^{2} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} Cristo; jɨ^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} tionh^{2} hñú^{13}
Aristóbulo juah^{21} siáh^{3}: “Hia^{2} náh^{2}”.

11 Zéih^{3} siáh^{3}: “Hia^{2} nú^{2}” Herodión tsá^{2}co^{1} jná^{13},
jɨ^{3} tsá^{2} tionh^{2} hñú^{13} Narciso, tsá^{2} ná^{1}tanh^{2} hí^{3} ta^{21}
Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}.

12 Ñí^{1}con^{2} mɨ́^{1} Trifena jɨ^{3} mɨ́^{1} Trifosa juah^{21} siáh^{3}:
“Hia^{2} náh^{2}”, tsá^{2} jlánh^{1} ná^{1}jmu^{2} hí^{3} tá^{13} Tɨ^{32} Juo^{13}

dí[2]; ja[3]bí[1] juah[21] náh[2] siáh[3]: “Hia[2] nú[2]” ñí[1]con[2] mɨ́[1] Pérsida, tsá[2] jlánh[1] hno[3] dí[2], jan[2] tsá[2] jlánh[1] má[2]ca[3]jmú[3] tá[13] Tɨ[32] Juo[13] dí[2].

13 Zéih[3] tiá[3] Rufo: “Hia[2] nú[2]”, la[3] má[2]quionh[3] mí[1]ziú[13]. Tsá[2] hí[3] jlánh[1] lin[1] hi[3] lɨ́n[3] quian[21] Tɨ[32] Juo[13] dí[2], jɨ[3] mí[1]ziú[13] tsú[2] nɨ́[2] siáh[3], tsá[2] má[2]ca[3]jmú[3] hí[3] ñí[1]con[2] jná[13] la[3]jmɨ́[1] lɨ́[3] hi[3] mí[2]zia[32] jná[13].

14 Juah[21] náh[2] siáh[3]: “Hia[2] nú[2]” hi[3] ca[3]tɨn[1] jná[13] ñí[1]con[2] Asíncrito; Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, jɨ[3] la[3] má[2]quionh[3] tsá[2] reh[2] tionh[2] quionh[3] tsú[2] nɨ́[2] siáh[3].

15 Cuen[21] tiá[3] náh[2] Dió[32] Filólogo, mɨ́[1] Jú[1], Nereo, la[3] má[2]quionh[3] mɨ́[1] raɨnh[21] tsú[2], Olimpas, jɨ[3] la[3] má[2]quionh[3] la[3]jɨ́n[32] tsá[2] má[2]joh[1] Dió[32] tionh[2] nɨ́[2] quionh[3] tsú[2] siáh[3].

16 Ren[1] náh[2] tsá[2]ján[2] tsá[2]ján[2] hi[3] re[2] nio[2] honh[2] náh[2], la[3] cun[3] qui[3] ráɨn[32] tsú[2] jan[2] raɨnh[21]. La[3]jɨ́n[32] tsá[2] lɨ́n[3] cuáh[32] quioh[21] Cristo tɨ[3] lá[2] juáh[3]: “Hia[2] náh[2]”.

17 Hnoh[2] reh[2], hlɨ́[1] lieh[1] jná[13] hnoh[2] hi[3] jmúh[13] náh[2] hua[3]hín[13] ca[3]tɨn[1] tsá[2] hnió[3] jmu[3] ná[1]tsoh[3] tsá[2] lɨ́n[3] cuáh[32], tsá[2] jmu[2] hí[3] hi[3] hliáh[13] tsɨ́[3] tsáu[2]; quí[1] tsá[2] hí[3] hɨe[32] la[3] siáh[3] bíh[1] la[3] cónh[3] bíh[1] zión[32] hi[3] má[2]ca[3]lɨ[3] tɨn[2] náh[2] jáun[2], ha[3] lɨ́[2] juónh[32] náh[2] re[2] quiúnh[1] tsá[2] la[3] hí[3].

18 Quí[1] tiá[2] má[2]cón[32] yáh[3] tsá[2] la[3] hí[3] Jesucristo Tɨ[32] Juo[13] dí[2], tɨ[3]la[3] ngú[3] quioh[21] hmóu[32] bíh[1] tsú[2] má[2]cón[32]; tsá[2] la[3] hí[3] má[2]can[2] tsá[2] tiá[2] hó[1] tiá[2] zɨ́h[1] cun[3]quionh[3] jú[1] re[2] jú[1] tɨn[2], jɨ[3] jú[1] tɨ́[1]jáɨ[2].

19 La[3]jɨ́n[32] tsáu[2] ná[1]ñɨ[32] hi[3] hnoh[2] bíh[1] tsá[2] jlánh[1]

re^{2} ná^{1}ma^{3}tih^{21}, hi^{3} jáun^{2} bí^{1} jlánh^{1} lí^{2}hiún^{2} tsɨn^{32} jná^{13}; cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} né^{3} hnó^{32} jná^{13} hi^{3} lín^{13} náh^{2} tsá^{2} má^{2}ca^{3}hia^{3} ca^{3}táunh^{3} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} chu^{21}, tɨ^{3}la^{3} jun^{3}juáh^{13} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} hlah^{3} yáh^{3}.

20 Cu^{3}diá^{2}jan^{2} bíh^{1} jmu^{3} Dió^{32} Tsá^{2} cha^{32} tie^{3} tsí^{3} dí^{2} hi^{3} jñáh^{3} tsá^{2} hláɨnh^{1} ñeh^{2} tanh^{1} hnoh^{2}. Hi^{3} jáun^{2} cuí^{1} má^{1}hé^{1} má^{1}mieh^{2} náh^{2} Jesucristo Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}.

21 Jáun^{2} né^{3}, Timoteo, tsá^{2} jmu^{2} jná^{13} ta^{21} quiúnh^{1}, jɨ^{3} Lucio, Jasón jɨ^{3} Sosípater tsá^{2}co^{1} jná^{13} ná^{1}juáh^{23}: “Hia^{2} náh^{2}” ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}.

22 Jná^{13} la^{32} Tercio, tsá^{2} cuá^{1}jmu^{2} ná^{1} sí^{2} lá^{2} héih^{32} quioh^{21} Po^{1}, ja^{3}bí^{1} jná^{13} juanh^{32}: “Hia^{2} náh^{2}”, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}.

23 Ja^{3}bí^{1} Gayo, tsá^{2} hñú^{13} ñí^{1} cuon^{1} jná^{13} lá^{2} juáh^{3} siáh^{3}: “Hia^{2} náh^{2}”, tsá^{2} cue^{32} hñú^{3} lá^{2} hi^{3} ngɨh^{13} tsá^{2} ná^{1}lín^{3} cuáh^{32}. Ja^{3}bí^{1} Erasto, tsá^{2} ho^{2} ta^{21} ca^{3}tɨ^{21} ta^{21} juú^{2} quioh^{21} juú^{2} lá^{2} juáh^{3} siáh^{3} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}: “Hia^{2} hnoh^{2}”, jɨ^{3} la^{3} má^{2}quionh^{3} reh^{2} dí^{2} Cuarto ní^{2} siáh^{3}.

24 [¡Cuí^{1} má^{1}hé^{1} má^{1}mieh^{2} bíh^{1} Jesucristo Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} la^{3}jín^{32} hnoh^{2}! Tson^{2} bíh^{1} cu^{3}tí^{3}.]

Má^{2}quien^{2} tsú^{2} Dió^{32} ñí^{1} cá^{1}táuh^{3} jáɨ^{13} quioh^{21}

25 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, cuí^{1} má^{1}quien^{13} dí^{2} Dió^{32}, Tsá^{2} tɨn^{2} jmu^{3} hi^{3} tɨ^{3} lɨ^{3}mí^{1} niau^{21} tiá^{3} honh^{2} náh^{2} la^{3} cun^{3} lí^{3} jáun^{2} jú^{1} chú^{32} hi^{3} hléh^{23} jná^{13}, la^{3} cun^{3} jáɨ^{13} hi^{3} híe^{23} jná^{13} jáun^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jesús Tsá^{2} lín^{3} Cristo. Jáɨ^{13} ní^{2} bíh^{1} jmí^{1} ná^{1}hmá^{1} jmí^{1}tin^{2}, la^{3} cun^{3} ta^{3} ñeh^{2} bíh^{1} hi^{3} lí^{13} hngá^{1}máh^{3}, tɨ^{3}la^{3} ta^{3}né^{32} má^{1}ná^{1}, Dió^{32} má^{2}ca^{3}jñéih^{3}.

26 Jáun^{2} ta^{3}né^{32} má^{2}ca^{3}lɨ^{3} lin^{1} bíh^{1} jú^{1} tson^{2} jáun^{2}
la^{3} cun^{3} hi^{3} qui^{3} rá^{1}tioh^{3} ñí^{1} Sí^{2} hi^{3} ca^{3}quiú^{2} jáun^{2}
tsá^{2} ca^{3}lɨn^{3} hí^{3} *tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32} jmɨ́^{1}tin^{2}, la^{3} cun^{3}
lɨ́^{3} jáun^{2} héih^{32} quioh^{21} Dió^{32}, Tsá^{2} zian^{2} cun^{3}
jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}. Jáɨ^{13} hi^{3} jmɨ́^{1} ná^{1}hmá^{1} ná^{1}jnɨ́^{1} jáun^{2}
má^{2}ca^{3}ma^{3}jnia^{2} bíh^{1} Dió^{32}, hi^{3} hí^{1} la^{3} tɨ^{3} ñí^{1}con^{2}
la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2}cá^{2}jo^{21} yáh^{3} má^{2}ca^{3}ma^{3}jnia^{2} tsú^{2}, hi^{3}
jáun^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsáu^{2} lɨ́^{13} niau^{21} cáun^{2} tsɨ́^{3} hi^{3} ma^{3}tí^{32}.

27 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jesús Tsá^{2} lɨ́n^{3}
Cristo ¡cuɨ́^{1} lɨ^{3}quien^{2} bíh^{1} Dió^{32} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2},
Tsá^{2} cú^{2} hnga^{2} tán^{1} hi^{3} hú^{1}tá^{1} quia^{3}lín^{3} jmɨ́^{1} tsɨ́^{3}!
Tson^{2} bíh^{1} cu^{3}tí^{3}. Cun^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} tí^{3} jáɨ^{13}.

Jú[1] chú[32] quioh[21] Jesús tsá[2] lɨn[3] Cristo
New Testament in Chinantec, Sochiapam
(MX:cso:Chinantec, Sochiapam)

copyright © 1986 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Sochiapam

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Sochiapan [cso], Mexico

Copyright Information

© 1986, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chinantec, Sochiapam

© 1986, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 29 Jan 2022
6f949189-17f1-57a8-bc53-e209204aa59c